

Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis – 2021

Budapest, 2020. november – december

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI   Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2020. május 30-án kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-ITM-16/2019 számon megkötött szerződés 4.1. IX. pontja teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Bacsák Dániel (elemző, MKIK GVI)
Hajdu Miklós (elemző)
Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető igazgató, MKIK GVI)
Sturcz Anikó (elemző)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető, MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nábelek Fruzsina (ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2020. december 15.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Ábrák, táblák jegyzéke.....	5
Összefoglaló.....	11
Bevezetés.....	19
1. Makrogazdasági helyzet	20
1.1. Kilátások és kockázatok	20
1.2. Nemzetközi kitekintés.....	31
1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon.....	35
2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai.....	48
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	48
2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	54
2.3. Területi egyenlőtlenségek	56
3. 2021-ben várható munkaerőkereslet.....	57
3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján	58
3.2. Létszámvárakozások 2021-re.....	64
4. A foglalkoztatás jellemzői.....	69
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	70
4.2. Határozott idejű foglalkoztatás.....	73
4.3. Külföldiek foglalkoztatása	75
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása	77
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás.....	79
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása.....	81
5. Toborzási nehézségek	84
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	84
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői.....	89
6. A munkavállalók képzése	91
6.1. A képzést nyújtó vállalatok	91
6.2. A munkavállalók képzését akadályozó tényezők.....	94
7. A koronavírus-járvány hatásai.....	97
7.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére.....	98
7.2. A vállalkozások pénzügyi tartalékai a járványhelyzetben.....	100
7.3. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség, az intézkedésekről alkotott vélemény	103

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana	109
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák	109
M1.2. A modell ismertetése	112
2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások.....	129
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév	129
M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év.....	134
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány.....	139
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen	144
M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen	149
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	154
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai	157
5. Melléklet A Prognózis_2020 kutatás ellenőrző vizsgálatának eredményei	159
6. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	163

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a 2008-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben.....	12
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2020.....	13
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	14
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma a 15–64 éves népességben (ezer fő), 2003–2020. III. negyedév.....	15
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2020, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	16
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása	17
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben.....	18
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2020. III. negyedév.....	22
1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000–2020. III. negyedév .	23
1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2020. október	24
1.1.1. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	25
1.1.4. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2020.....	29
1.1.5. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2020. október	30
1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-27 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2020. III. negyedév.....	32
1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-27 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000–2020. III. negyedév (2015=100%).....	34
1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2005–2020. október	35
1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2020. III. negyedév	37
1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a közszférában (előző év = 100%), 2001–2019	39
1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2020. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0).....	40

1.3.4. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2020. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0).....	41
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2020. III. negyedév.....	42
1.3.6. ábra: A GDP változása a 2008-as válság kezdetéhez képest (2008. első negyedév=100%), 2008–2020.....	43
1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2020. II. negyedév	45
1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2020. augusztus	46
1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2020 II. negyedév.....	47
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év).....	49
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése	50
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése.....	51
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként	53
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint.....	55
2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban.....	56
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	57
3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató.....	59
3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2021 – vállalati egyenlegmutató.....	60
3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői.....	61
3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2020–2021	63
3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	64
3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	66
3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben	67
3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben – gazdasági ágak szerint.....	68
3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben – exporttevékenység szerint	68
4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók.....	72
4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	73
4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók	74
4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	75

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók	76
4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	77
4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók	78
4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	79
4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók.....	80
4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban	81
4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók	82
4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	83
5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	85
5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint	86
5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint	87
5.1.4. ábra A tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások megoszlása a szerint, hogy milyen okokkal magyarázzák, hogy vállalkozásuknál ilyen álláshelyek vannak	88
5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői.....	90
6.1.1. ábra: Képzést nyújtó vállalatok arányának alakulása	91
6.1.1. táblázat: A munkavállalók képzésének formája	92
6.1.2. ábra: Képzést nyújtó vállalatok aránya létszámkategóriánként és ágazatonként, 2020. 92	
6.1.2. táblázat: Az egyes képzettségi szintekhez tartozó munkavállalók aránya a képzést nyújtó cégek munkavállalói között	93
6.1.3. táblázat: A képzést nyújtó cégek megoszlása aszerint, hogy van-e olyan képzésük, ami 2020. szeptember 1-jétől bejelentési kötelezettség alá esik	93
6.2.1. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést, 2012–2020	95
6.2.2. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést létszámkategóriánként és ágazatonként, 2020	96
7.1.1. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére, N=6534	98
7.1.2. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=6534.....	99
7.1.3. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=6534.....	100

7.2.1. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége és az alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, amennyiben a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe 2020 októberében, létszámkategóriánként, $N_{\text{kötelezettségek}}=4263$, $N_{\text{létszám}}=4285$	101
7.2.2. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége és az alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, amennyiben a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe 2020 októberében, ágazatonként, $N_{\text{kötelezettségek}}=4263$, $N_{\text{létszám}}=4285$	102
7.3.1. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség létszámkategóriák szerint.....	103
7.3.2. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség ágazatok szerint	105
7.3.1. táblázat: A bértámogatási típusokban való érintettség, százalék, $N_{\text{munkahelyvédelmi bértámogatás}}=4986$, $N_{\text{KFI bértámogatás}}=4753$, $N_{\text{munkahelyteremtő bértámogatás}}=4859$	106
7.3.3. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, $N=6207$	108
7.3.4. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, $N=6207$	108
M1.1.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	109
M1.2.1. tábla: A minta részletezése	112
M1.2.1. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása	113
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként	114
M1.2.2. tábla: A modell bemeneti változói.....	116
M1.2.3. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma.....	117
M1.2.4. tábla: A modell együtthatói.....	118
M1.2.5. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban.....	128
M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2013–2020 (%).....	129
M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2013–2020 (%).....	130
M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2013–2020 (%).....	131
M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2013–2020 (%).....	132
M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2013–2020 (%)	133
M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2013–2020 (%).....	134

M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2013–2020 (%).....	135
M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2013–2020 (%).....	136
M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2013–2020 (%).....	137
M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2013–2020 (%).....	138
M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%).....	139
M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%).....	140
M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%).....	141
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%).....	142
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%).....	143
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%).....	144
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%).....	145
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%).....	146
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%).....	147
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%).....	148
M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%).....	149
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%).....	150
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%).....	151
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%).....	152
M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%) ...	153
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	154
M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell.....	155
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell.....	156

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2020.....	157
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2020	157
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2020.....	158
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2020.....	158
M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2020.....	158
M5.1. tábla: A megkeresett válaszadók megyénként	159

Összefoglaló

Az adatfelvétel

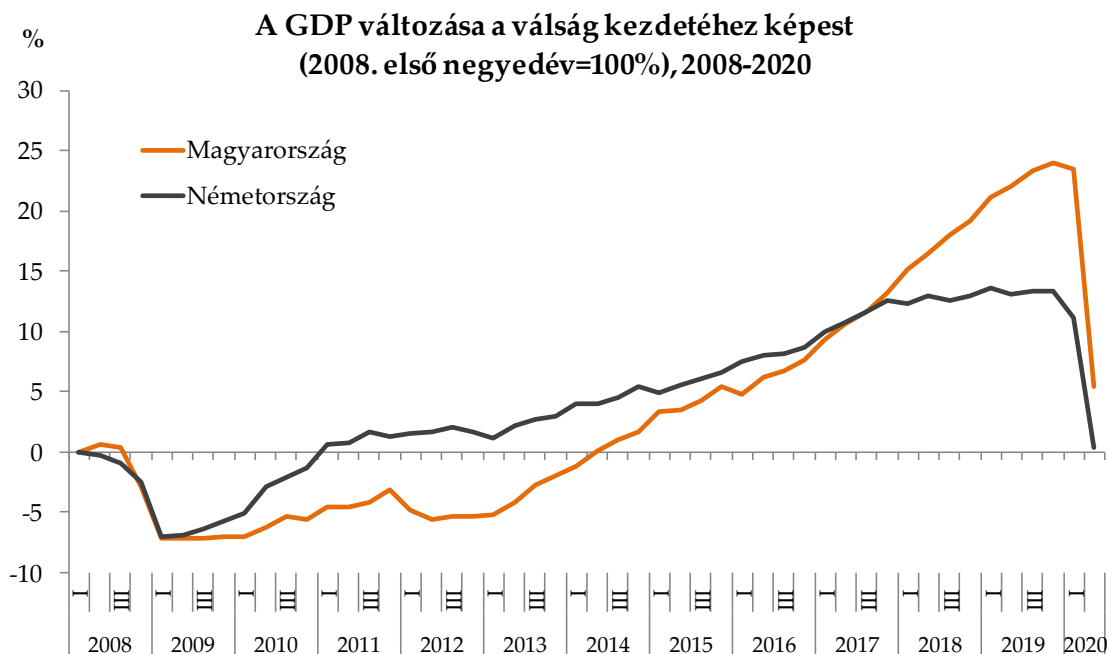
2020 szeptember-október során került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis” kutatásának 2020. évi adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 6653 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

Magyarországon 2016-ban gyengült a gazdasági növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,1 százalékos volt az előző évhez képest. 2017-ben ismét gyorsult, 4,5 százalékosra ért el a hazai GDP éves növekedésének mértéke, 2018-ban pedig már 5,4 százalékosra. Ugyan 2019-ben volt némi lassulás (4,6 százalék), 2020 első negyedévében pedig már csak 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió 2020 második negyedévében következett be (13,6 százalék) a koronavírus-járvány hatására, majd a harmadik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (4,6 százalék) az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva.

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. A V1. ábrán jól megfigyelhető, hogy a 2008-as válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékben érintette a két gazdaságot, addig a fordulóponthoz, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban kapott erőre, mint a magyar. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekedett a koronavírus-járvány kezdetéig, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedévében érte el a válság előtti szintet. **A magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve és 2017 negyedik negyedéve között szűnt meg, a magyar gazdaság 2018-as növekedési üteme pedig egyre nagyobb mértékben előzte meg a német gazdaságét. 2019-ben a különbség már 10 százalékpont körül volt Magyarország javára a 2008. első negyedévi kiindulópontához viszonyítva. A koronavírus okozta válság mindkét gazdaságot megrendítette, egyetlen negyedév alatt elolvasztotta az elmúlt 10 év növekedését: 2020 második negyedévében a magyar már csak 5,5, a német pedig 0,3 százalékkal haladta meg a 2008-as szintet.**

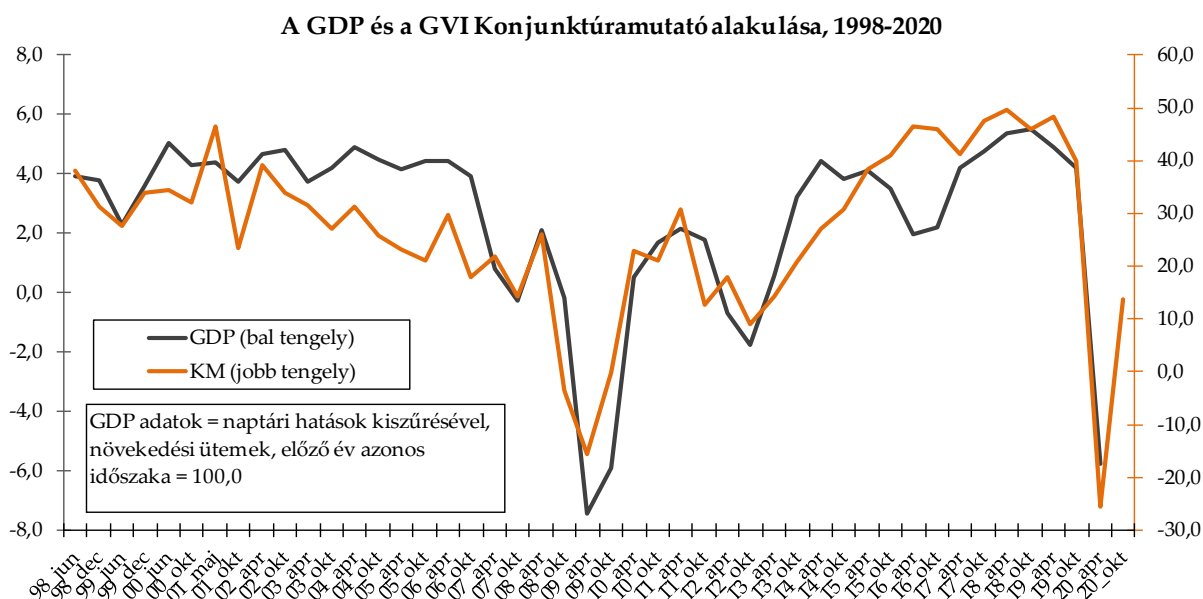
V1. ábra: A GDP változása a 2008-as válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: KSH, Destatis

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2020. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 3142 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel október 1. és 31. között zajlott, a koronavírus-járvány második hulláma következtében bevezetett jelentősebb novemberi korlátozások kihirdetése előtti időszakban. **Az eredmények szerint a konjunktúramutató értéke 2020 októberében +14 ponton állt. A felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 pontról tehát jelentős, 39 pontos pozitív elmozdulás történt, ugyanakkor a jelenleginél alacsonyabb értéket 2020 áprilisát megelőzően utoljára 2012 októberében tapasztalhattunk (+9 pont) (lásd a V2. ábrát). A vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is bizonytalanok és vállalati kategóriák szerint erősen megoszlanak.** Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt jelentős mértékben optimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű javulása a várható megrendelésekre vonatkozóan tapasztalható. A bizonytalanossági mutató értéke nem változott áprilishoz képest, továbbra is 60 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése továbbra sem egyöntetű, hasonlóan sokféle és polarizált, mint az áprilisi adatfelvétel idején.

V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2020

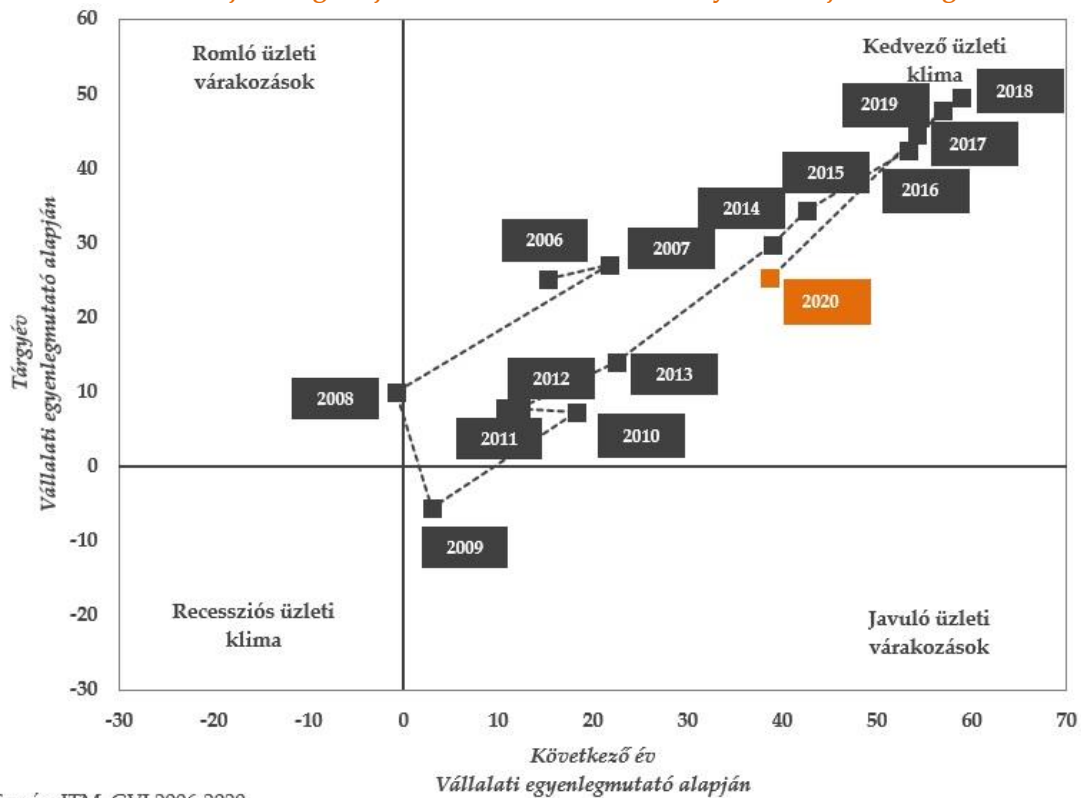

Forrás: GVI, KSH

A 2020-as adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete az elmúlt években jellemző pozitív tendencia megtörésével jelentős mértékben visszaesett. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 26 pont – azaz 26 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül –, ami jelentős csökkenést jelent a 2019 októberében tapasztalt 48 pontos értékhez viszonyítva. A 2021-re vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt évhez képest szintén lényegesen pesszimistábbak. A 2018-as csúcspontot követő 2019-es kis mértékű visszaesés után idén jelentős csökkenés tapasztalható. Ebben az évben 39 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 39 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásában 2021 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

Kiemelendő, hogy a jelentős visszaesés ellenére is mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet megítélése tekintetében többségben voltak a helyzetüket kedvezőnek látó vállalkozások 2020 októbere folyamán.

V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

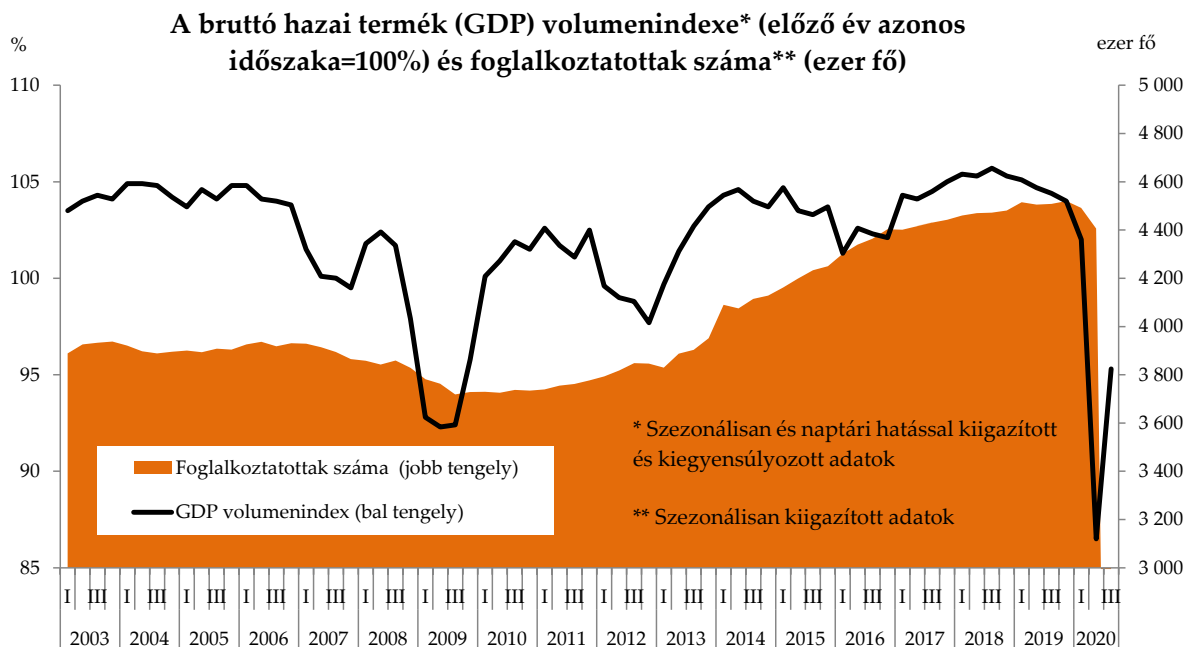

Létszámváltozások a versenyszférában

Magyarországon 2013-tól kezdve a GDP volumenindexe lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett a koronavírus-járvány kitöréséig, a foglalkoztatás pedig – eleinte részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, később inkább piaci igények alapján – lényegében folyamatosan nőtt a 2008-as világválságot követően (lásd V4. ábra). 2020 első negyedévében a koronavírus-járvány miatt március közepén életbe lépett korlátozó intézkedések még csupán lassuló növekedést (2 százalék) eredményeztek, a második negyedévben ugyanakkor már 13,5 százalékkal zsugorodott a magyar gazdaság az előző év azonos időszakához képest. A jelentős mértékű recessziót a harmadik negyedévben egy gyors visszapattnás követte (-4,7 százalék), azonban a járvány őszi hulláma miatt bevezetett újbóli korlátozások hatása a negyedik negyedévben fog megmutatkozni. **2020-ban a munkanélküliségi ráta az első negyedévi 3,7 százalékról a második negyedévben 4,6 százalékra nőtt, a foglalkoztatottak száma pedig ekkor 1,7 százalékkal elmaradt a megelőző év azonos időszakában foglalkoztatottak számától.**

Ágazatok szerint 2020 első negyedévében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – a feldolgozóiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén volt létszámnövekedés 2019 azonos időszakához képest, 2020 második negyedévében viszont már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (16,1 százalék).

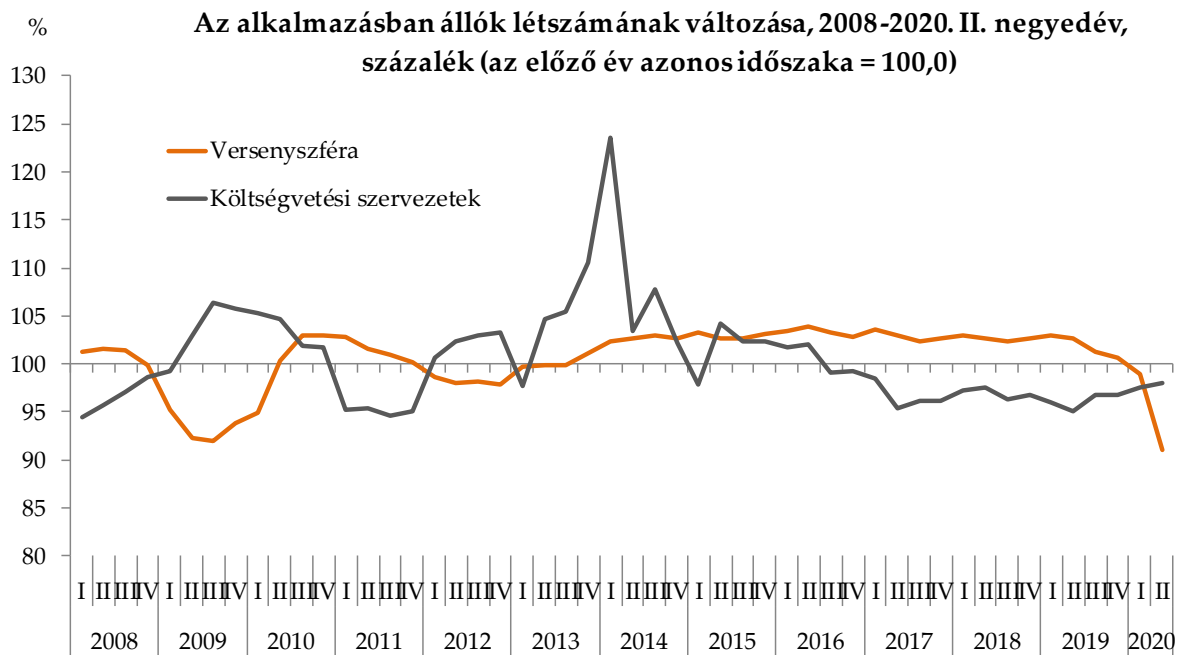
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma a 15–64 éves népességben (ezer fő), 2003–2020. III. negyedév

Forrás: KSH

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős visszaesést mutatott. 2010 és 2013 között enyhe növekedés és stagnálás jellemezte a versenyszféra alkalmazottainak létszámát. 2014 és 2018 között 3 százalékos körüli emelkedést mutattak az adatok. **2019-ben 1,9 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát. 2020 első negyedében már 1,1 százalékkal, második negyedében pedig 9 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest.**

V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2020, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

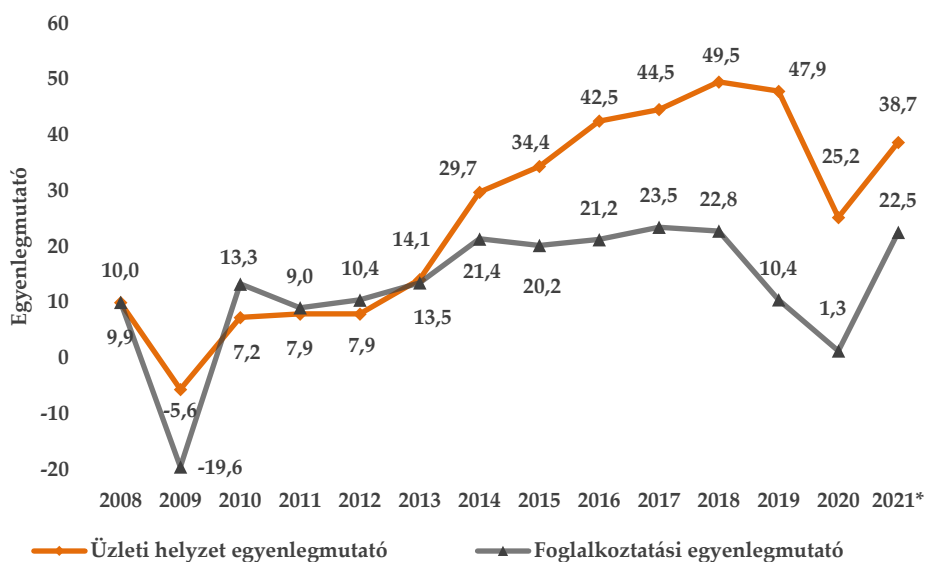
Forrás: KSH

Az idei Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés szerint 2020-ban 1 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2019-ben még 10 százalékpont volt, vagyis a létszám bővítő vállalatok aránya jócskán visszaesett, 2009 óta nem tapasztaltunk hasonlóan alacsony értéket.

Az idei létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató csökkenése a 2020-ban megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a 2021-es évre vonatkozó vállalati egyenlegmutató 23 pontos (2019-ben azonban ez az érték a 2020-as várakozások esetén még 36 százalékpont volt) értéket vesz fel – 23 százalékpontos többségben vannak létszám bővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben (lásd a V6. ábrát). Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. Az üzleti helyzettel kapcsolatos pozitív várakozások ugyanakkor továbbra is meghaladják a foglalkoztatásra vonatkozó várakozásokat.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

*a 2021. évi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak

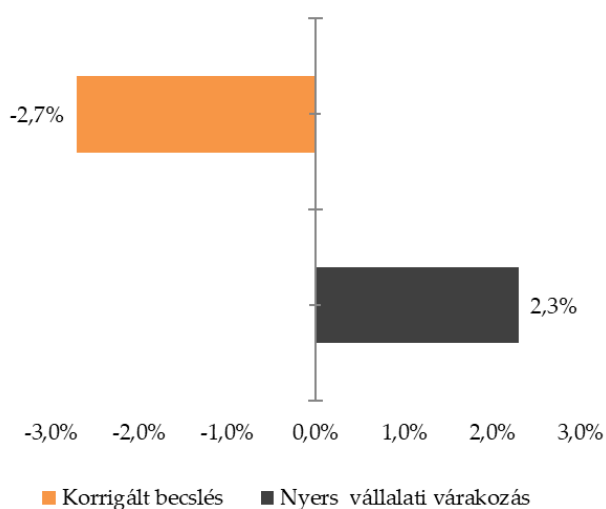
Forrás: ITM, GVI 2007–2020

A Prognózis adatfelvétel nyers adatai szerint – az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján – 2,3 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a **GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát.** A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve a csökkenő tendencia valószínűsíthető. Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a gazdasági növekedés fenntarthatóságával kapcsolatban már az év elején is bizonytalanságok merültek fel, majd koronavírus-járvány nyomán az üzleti klíma súlyosan leromlott.

A koronavírus-járvány a toborzási nehézségek területén is érezte hatását: a 2018-as csúcsot követően, amikor a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak, az elmúlt két évben már jelentős csökkenés következett be. 2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, **2020-ban pedig mindössze a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről.**

A korrigált becslés szerint egyik ágazatban sem várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint a mezőgazdaság kivételével minden ágazatban létszámnövekedés lesz a következő évben. A már említett létszámbővítési korlátok várhatóan a mezőgazdasági, az építőipari és a szolgáltató vállalatoknál mutatkoznak majd meg a leginkább a kiigazított prognózis eredményeit figyelembe véve. A korrigált előrejelzésünk szerint **a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás,** mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően exportálóknál lényegében nem várható változás, míg létszámcsökkenést valószínűsítünk a döntően belföldre dolgozó vállalati körben.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben

Forrás: ITM, GVI (n=2286)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerőpiac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 6653 cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a versenyszférában teljes munkaidőben alkalmazásban állók földrajzi elhelyezkedés, gazdasági ág és vállalati létszámkategória szerinti együttes megoszlása szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve elkészítették az adatfelvételt támogató informatikai fejlesztéseket.

A munkaerőpiac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálatsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerőpiac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálatsorozat újabb állomásaként 2020. szeptember 23-a és október 30-a között tizennegyedik alkalommal került sor az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.¹

---

¹ Az adatfelvétel ellenőrzésére szolgáló vizsgálat eredményeit lásd az 5. Mellékletben.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a nemzetközi és a magyar gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori európai gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A „Kilátások és kockázatok” című alfejezetben a világgazdaság várható közeljövőbeli folyamatait vázoljuk fel a legfrissebb, az EU-ra és Magyarországra vonatkozó előrejelzések eredményeinek segítségével, valamint hazai vállalati felmérések eredményeit ismertetjük, mely által a magyar versenyszféra üzleti helyzetéről és várható kilátásairól is képet kapunk. A „Nemzetközi kitekintés” című alfejezetben az EU, valamint Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést makrogazdasági mutatókon és a legjelentősebb európai gazdaságkutató intézetek vállalati felméréseiből származó adatokon keresztül. A „Makrogazdasági trendek Magyarországon” című alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáit foglalja össze a legfontosabb makrogazdasági mutatók bemutatásával.

1.1. Kilátások és kockázatok

Az alábbi alfejezetben azt vázoljuk fel, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. A világgazdaság közeljövőben várható folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az USA gazdasági helyzetének rövid áttekintése a globális gazdaságra gyakorolt jelentős hatása miatt. Emellett összefoglaljuk az Európai Bizottság és egyes vezető gazdaságkutató szervezetek, valamint hitelminősítő intézetek előrejelzéseit mind az EU és az euróövezet, mind pedig Magyarország gazdaságára vonatkozóan. Ezután két hazai vállalati felmérés legfrissebb eredményeit is ismertetjük, mely a magyar versenyszféra jelenlegi üzleti helyzetéről és várható kilátásairól ad képet.

Főbb megállapítások

Az Európai Bizottság prognózisa szerint² az Európai Unió és az euróövezet gazdasága a hét éven keresztül megszakítás nélkül tartó növekedést követően 2020-ban a koronavírus-járvány okozta rendkívül súlyos gazdasági-társadalmi következmények miatt zsugorodni fog, 2021-ben és 2022-ben ugyanakkor várhatóan újra növekedési pályára áll. Az európai gazdasági tevékenységet az év első felében komoly sokkhatás érte, miután a járvány kirobbanása szigorú korlátozó intézkedéseket vont maga után, és bár a harmadik negyedévben a folyamatos lazításoknak köszönhetően erőre kapott a kontinens gazdasága, az őszi második hullám újfent komoly zavarokat idézett elő. Az Európai Bizottság előrejelzése hangsúlyozza, hogy a folyamatosan változó járványügyi helyzetből adódóan a növekedési kilátásokat az előrejelzés távlatában rendkívül nagy bizonytalanság és jelentős kockázat övezi, ráadásul a vírusfertőzés

---

² https://ec.europa.eu/hungary/news/20201105_gazdasagi_elorejelzes_osz_hu (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

mértéke, a járvány megfékezése érdekében hozott népegészségügyi intézkedések szigorúsága, a nemzetgazdaságok ágazati összetétele és a nemzeti szakpolitikai válaszingykedések hatásfoka tekintetében fennálló különbségek miatt a világjárvány eltérő gazdasági következményekkel járhat az EU-n belül. A 2020. évi őszi előrejelzés szerint az unió GDP-je 2020-ban 7,4 százalékkal fog zsugorodni, ugyanakkor 2021-ben 4,1 százalékkal, 2022-ben pedig 3 százalékkal fog növekedni. A világjárvány munkaerőpiacokra gyakorolt negatív hatását mérsékelni tudták a tagállamok szakpolitikai intézkedései és az unió szintű kezdeményezések, különösképpen a csökkentett munkaidős foglalkoztatás (ún. Kurzarbeit). Az előrejelzés szerint az unió munkanélküliségi ráta a 2019. évi 6,7 százalékról idén 7,7 százalékra, 2021-ben pedig 8,6 százalékra emelkedik, majd 2022-ben 8 százalékra mérséklődik.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a magyar gazdaság a harmadik negyedévben ugyan elkezdett kilábalni a koronavírus-világjárvány okozta recesszióból, de a járvány második hullámának hatására megtorpanhat a fellendülés. A 2020-as GDP-adatot -6,4 százalékosra, a 2021. évi mutatót 4 százalékosra, a 2022. évi mutatót pedig 4,5 százalékosra becsüli. Eközben a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról idén várhatóan 4,4 százalékra nő és 2021-ben is még ezen a szinten marad, mielőtt 2022-ben 3,9 százalékra mérséklődik.

Az OECD – már a második hullámot és az újabb korlátozásokat is számba vevő („double-hit scenario”) – előrejelzése szerint a magyar gazdaság 2020-ban 10 százalékkal fog zsugorodni (az OECD átlag -9,3 százalék).³ A Kopint-Tárki még október elején publikált konjunktúrajelentése az Európai Bizottság és az OECD előrejelzésénél az idei évre vonatkozóan optimistább, eszerint a magyar gazdaság 2020-ban 5,8 százalékkal zsugorodhat, 2021-ben pedig 3,5 százalékkal bővíülhet.⁴ A Pénzügykutató Zrt. szeptemberben közzétett prognózisa két forgatókönyvvel számolt: az optimista forgatókönyv megélenkülő beruházási kereslettel számolva 4–5 százalékos GDP-csökkenést, míg a pesszimista forgatókönyv a társadalom 30–40 százaléka körében tapasztalható keresetcsökkenéssel és a járvány elhúzódásával számolva 7–8 százalékos GDP-csökkenést jelez előre. Utóbbi esetben jövőre – az alacsonyabb bázis miatt – a GDP-növekedés elérheti a 3–4 százalékot is, ugyanakkor reálértéken számolva még így sem fogja elérni a 2019. évi szintet.⁵

A GVI konjunktúramutatójának 2020. októberi – a novemberi korlátozásokat megelőző – értékei⁶ azt jelzik, hogy a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is bizonytalanok és vállalati kategóriák szerint erősen megoszlanak.

³ <https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-forecast.htm#indicator-chart> (utolsó letöltés: 2020.11.11.)

⁴ https://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2020/10/Konjunkturajelentes_2020_3-1.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.11.)

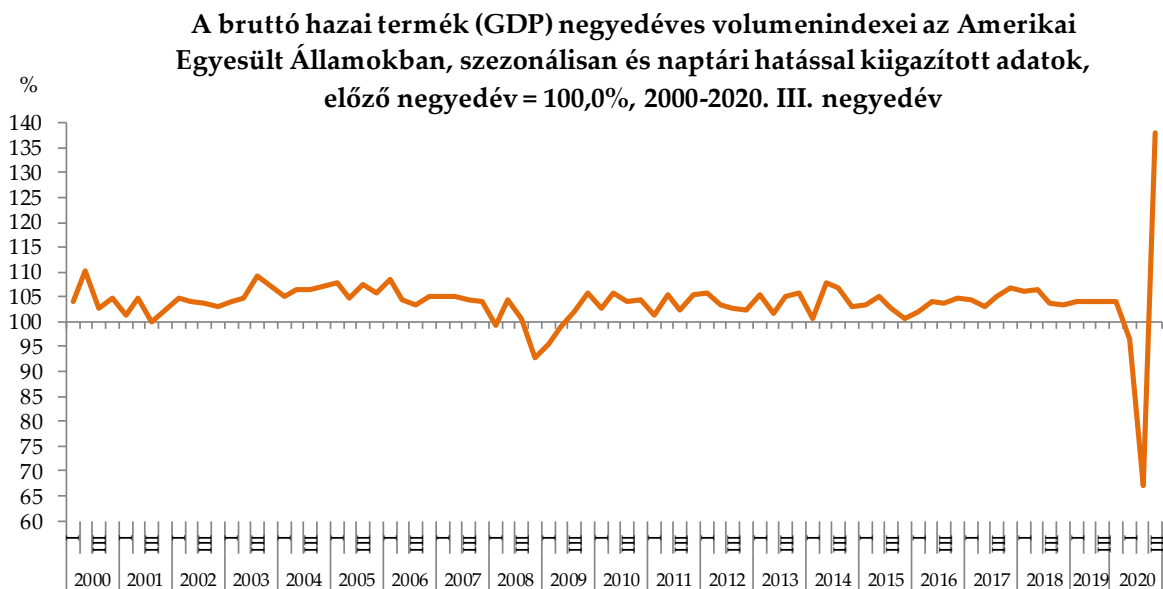
⁵ https://www.penzugykutato.hu/sites/default/files/Penzugykutato_Prognozis_2020szept_Sajtotajekoztato.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.11.)

⁶ <https://gvi.hu/kutatas/623/javulo-uzleti-helyzet-bizonytalan-polarizalt-varakozasok-az-mkik-gvi-2020-oktoberi-vallalati-konjunkturfelvetelenek-eredmenyei>

Az Egyesült Államok gazdasági helyzetének főbb jellemzői

A 2008-as világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott éreztette hatását, 2008. utolsó negyedében az **USA bruttó hazai terméke (GDP)** jelentős, 7,2 százalékos csökkenést mutatott. 2009-ben a visszaesés lassult (1,8 százalékos volt), 2010-ben és 2011-ben pedig már 3 százalék feletti volt a növekedés. 2012 és 2019 között átlagosan 4,1 százalékos volt a GDP-növekedés, 2018-ban elérte az 5,5 százalékot is. A koronavírus-járvány következtében az idei év első negyedében -3,4 százalékos, a második negyedévben pedig történelmi mélypontot jelentő -32,8 százalékos volt a visszaesés, a harmadik negyedévben azonban újabb rekordot jelentő 38 százalékos fellendülést figyelhettünk meg (lásd az 1.1.1. ábrát).

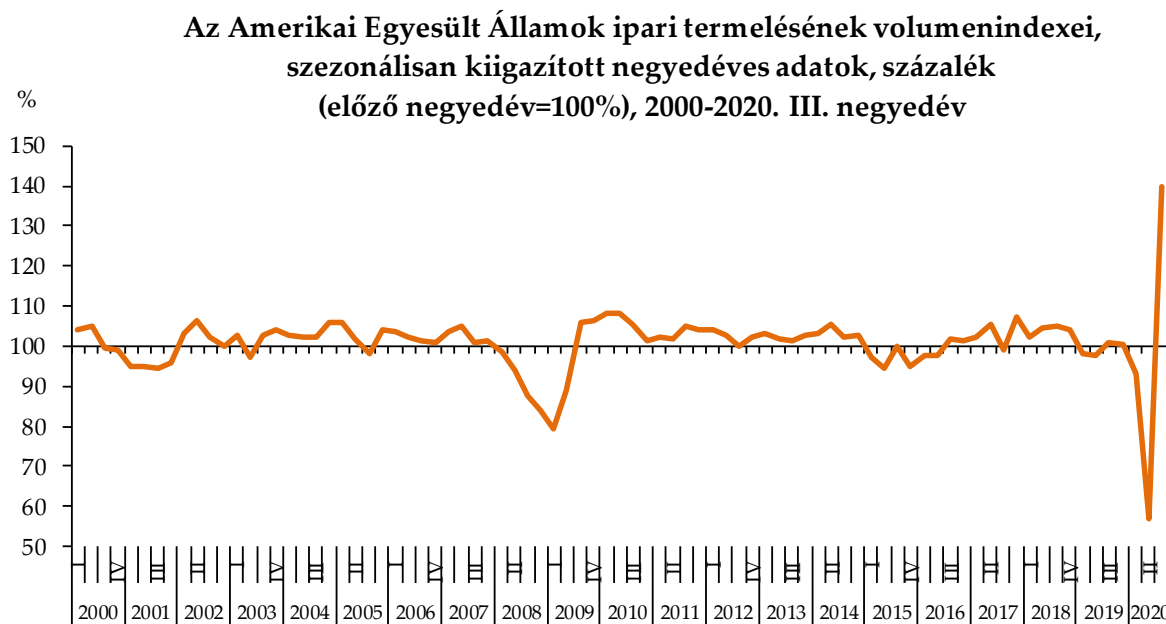
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2020. III. negyedév

Forrás: www.bea.gov

Az **USA ipari termelése** a 2008-as világgazdasági válság során, 2009-ben 11,5 százalékos visszaesést szenvedett el, de ezután 2014-ig folyamatos növekedést mutatott. 2015-ben 1 százalékkal ismét csökkent az ipari termelési volumen, 2016-ban pedig már 2 százalékkal esett vissza. 2016-ban fordult meg a tendencia, ezt követően 2017-ben 2,3 százalékos, 2018-ban 3,9 százalékos, 2019-ben pedig 0,8 százalékos növekedést lehetett regisztrálni. Az idei év első felében a koronavírus-járvány az ipari termelést is óriási mértékben visszavetette, az első negyedévi 6,8 százalékos csökkenést a második negyedévben 42,9 százalékos visszaesés követte, ugyanakkor a harmadik negyedévben már 39,8 százalékos bővülés volt tapasztalható (lásd az 1.1.2. ábrát).

1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000–2020. III. negyedév

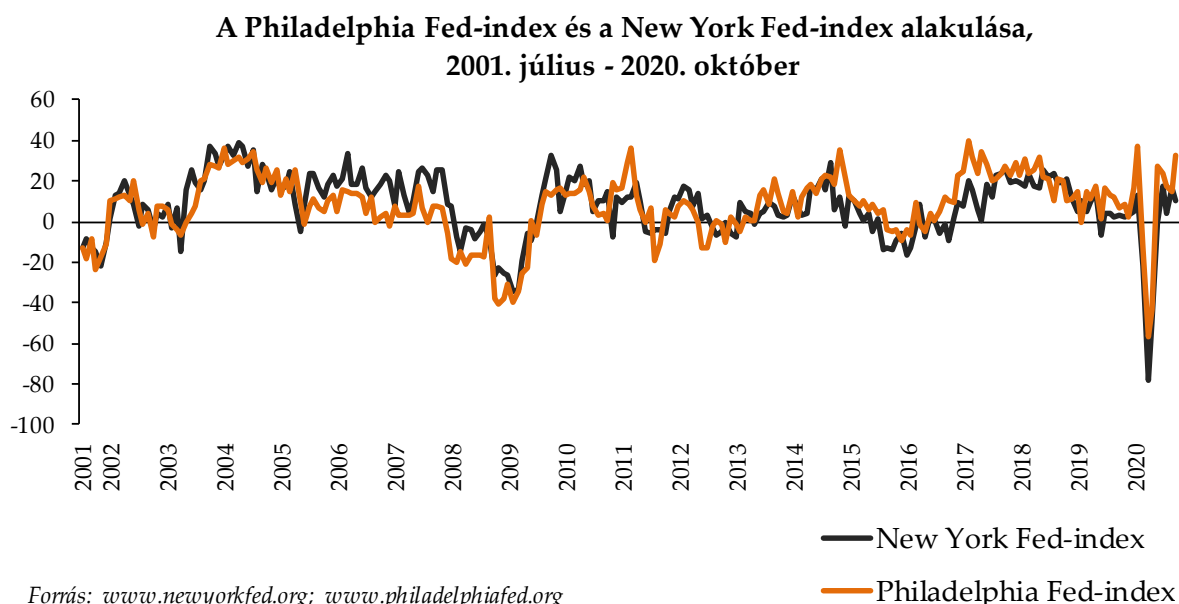
Forrás: www.federalreserve.gov

A **Philadelphia Fed-index**, mely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 novemberében érte el sokéves mélypontját. A feldolgozóipari aktivitás indexe ekkor -40,9 pontra zuhant – ilyen alacsony értékre 1990 óta nem volt példa. 2009 augusztusa és 2011 júliusa között jelentős mértékben javult az index értéke, de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett, augusztusban -19,5 pontos mélypontra esett vissza. 2013 márciusától egészen 2015 augusztusáig viszont folyamatosan pozitív tartományban maradt a mutató, 2014. novemberi csúcán 35,5 pontot ért el. A 2015-ös visszaesés után 2016 júniusától volt regisztrálható újfent számottevő növekedés, és bár a mutató 2019 februárja kivételével folyamatosan pozitív tartományban volt a koronavírus-járvány kezdetéig, meg kell jegyezni, hogy míg 2018-ban átlagosan 21 pontot ért el a Philadelphia Fed-index, 2019-ben már csak 10 pontot. A koronavírus-járvány természetesen itt is érzékeltette a hatását: 2020 márciusában -12,7, áprilisában -56,6, májusában pedig -43,1 pontos értéken zárt az index. 2020 júniusától került ismét pozitív tartományba, októberben 32,3 pontot ért el (lásd az 1.1.3. ábrát).

A **New York-i Fed-index**, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (azaz még a világgazdasági válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett és a negatív tartományba került. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is egyetlen hónap alatt 17,8 pontot zuhant az értéke, -25,9 pontot elérve. A mélypontot (-34,3 pont) 2009 februárjában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, 2009 augusztusában már pozitív értéket (12,7 pont) vett fel a mutató, majd a következő év nagy részében is pozitív tartományban maradt. 2011 júniusa és októbere, majd 2012 augusztusa és 2013 januárja között ismét

jelentős visszaesésnek lehettünk tanúi, ami az index újbóli negatív értéktartományba kerülését eredményezte. Ezt követően egy-egy hónap kivételével végig pozitív értékeket ért el a mutató, majd 2015 augusztusától csökkenés következett be: 2016 elején -16,6 pontos mélypontra érkezett az indexérték, a negatív tartományt pedig csak az év végén hagyta el tartósan. 2017-ben és 2018-ban – némi ingadozás mellett – az év nagy részében magas értékeket vett fel az index hónapról-hónapra. Ez azonban nem mondható el 2019-re vonatkozóan, amikor is év közepén a negatív tartományba esett a mutató, átlagosan pedig 5 pont körüli értéken mozgott. A koronavírus-járvány következtében 2020 márciusában -21,5, áprilisában -78,2, májusában pedig -48,5 pontos értéken zárt az index. 2020 júliusától került ismételtén pozitív tartományba, októberben 10,5 pontot ért el (lásd az 1.1.3. ábrát).

1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2020. október

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket mindenképpen az Unióra vonatkozó prognózisok áttekintésével érdemes kezdeni. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdaságkutató intézetek európai gazdaságra vonatkozó előrejelzését foglaljuk össze, majd a következő alfejezetben áttérünk a Magyarország gazdaságáról megjelent elemzésekre. Az 1.1.4. táblázatban a felhasznált gazdasági előrejelzések adatait foglaljuk össze.

1.1.1. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Indikátorok
Európai Bizottság	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció, államháztartási hiány
OECD	eurózóna, Magyarország	GDP
IMF	eurózóna, Magyarország	GDP
JP Morgan	eurózóna	GDP
Kopint-Tárki	EU-27, eurózóna, Magyarország	GDP, beruházások, külkereskedelmi mérleg, költségvetési hiány, államadósság
GKI	Magyarország	GDP, ipari termelés, beruházások, üzleti bizalmi index
Pénzügykutató Zrt.	Magyarország	GDP
GVI	Magyarország	üzleti bizalmi index

Az **Európai Bizottság** 2020. őszi gazdasági előrejelzése⁷ szerint miután az Európai Unió és az euróövezet gazdasága a megelőző hét évben megszakítás nélkül növekedett, idén az uniós és a globális gazdaságra is hatalmas csapást mért a koronavírus-járvány. Az európai gazdaságot az év első felében komoly sokkhatás érte a járvány megfékezése érdekében hozott korlátozások miatt, és bár a harmadik negyedévet gazdasági fellendülés jellemezte, az őszi második hullám újra komoly zavarokat idézett elő. Az előrejelzés megjegyezte, hogy a járványügyi helyzetből adódóan a növekedési kilátásokat az előrejelzés távlatában rendkívül nagy bizonytalanság és jelentős kockázat övezi, az unión belüli különbségek a vírusfertőzés mértéke, a járvány megfékezése érdekében hozott népegészségügyi intézkedések szigorúsága, a nemzetgazdaságok ágazati összetétele és a nemzeti szakpolitikai válaszigazgatók tekintetében pedig eltérő gazdasági következményekkel járnak.

Mindezek figyelembevételével a szakértők úgy látják, hogy 2020-ban minden EU-tagállam gazdasága zsugorodik (legkevesbé Litvániáé 2,2 százalékkal, legjelentősebben pedig Spanyolországé 14,4 százalékkal), miközben a munkaerőpiaci helyzet is romlik, az infláció pedig emelkedik.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a GDP az egész Unióban a 2019-es 1,5 százalékos bővülést követően az idei évben 7,4 százalékkal fog csökkenni, amely megegyezik a tavaszi várakozásokkal. Az euróövezet még ennél is nagyobb, 7,8 százalékos zsugorodást szenvedhet el idén. Az Európai Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés üteme mind az EU jelenlegi tagállamaiban (3,3 százalék), mind az euróövezetben (4,2 százalék) be fog indulni 2021-ben, ugyanakkor a tavaszi előrejelzése még optimistább forgatókönyvvel számolt (6,1–6,3 százalék).

⁷ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2020-economic-forecast_en (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

A tagállamok által hozott szakpolitikai intézkedések és az uniós szintű kezdeményezések együttesen segítettek enyhíteni a világjárvány munkaerőpiacokra gyakorolt hatását, különösen fontos szerepet játszott a csökkentett munkaidős foglalkoztatás (ún. „Kurzarbeit”) bevezetése. Az előrejelzés szerint az uniós munkanélküliségi ráta ennek ellenére is emelkedni fog a következő két évben: a 2019. évi 6,7 százalékról idén 7,7 százalékra, 2021-ben pedig 8,6 százalékra emelkedik, majd 2022-ben 8 százalékra mérséklődik. Hozzá kell ugyanakkor tenni, hogy az elmúlt évek pozitív trendjének köszönhetően még így is el fog maradni a munkanélküliségi ráta a 2012–2016 közötti 10,4 százalékos átlagtól.

Az infláció alakulását illetően a járvány speciális hatásai miatt (például teljes vagy részleges lezárások, utazási korlátozások, megváltozott fogyasztási szokások stb.) a korábbiaknál nagyobb módszertani bizonytalansággal számol az Európai Bizottság legalább 2021 második feléig. A harmonizált fogyasztói árindex (HICP) alapján mért infláció augusztusban és szeptemberben átlépett a negatív tartományba, amire legutóbb 2016-ban volt példa, és mint akkor, most is elsősorban az energiaárak csökkenése állt a háttérben. Ugyanakkor a maginfláció, mely nem tartalmazza az energiaárakat és a feldolgozatlan élelmiszerek árát, szintén jelentős csökkenésen ment keresztül a harmadik negyedévben (júliusban 1,3 százalék, szeptemberben 0,4 százalék). Az előrejelzés szerint 2020-ban 0,7 százalékos, 2021-ben 1,3 százalékos, 2022-ben pedig 1,5 százalékos inflációra van kilátás.

Az előrejelzés szerint az idei évben a GDP-arányos költségvetési hiány kiugróan magas szintre emelkedik az Unióban: a 2019-es 0,5 százalékról 8,4 százalékra, és még 2021-re is 6,1 százalékos, 2022-re pedig 4,5 százalékos hiányt prognosztizál. A GDP-arányos államadósság a 2019-es 79,2 százalékos szintről várhatóan 93,9 százalékra nő idén, 2021-ben és 2022-ben pedig kisebb mértékben, de tovább emelkedik (94,6 százalékra és 94,9 százalékra).

Az **OECD** júniusi előrejelzése⁸ egy második járványhullám esetén („double-hit scenario”) – ami azóta már bekövetkezett – az euróövezet GDP-jének drámai csökkenését és a munkanélküliség emelkedését prognosztizálja: 2020-ra 11,5 százalékos gazdasági zsugorodást jósol 12 százalékos munkanélküliségi ráta mellett. Az OECD úgy véli, legalább 2021 végéig támogató monetáris és fiskális politikára van szükség, hozzáteve, egy második hullám esetén mind a nemzeti fiskális, mind a közös monetáris politika túlterheltté válhat. Ebben az összefüggésben az Európai Stabilitási Mechanizmus szerepének ideiglenes kiterjesztése vagy a csökkentett munkaidő finanszírozásának elősegítésére irányuló közelmúltbeli döntések pozitív kezdeti lépések, egyúttal az OECD üdvözlendőnek tartja az Európai Bizottság tavasszal tett javaslatát egy nagy európai helyreállítási tervre, amelyet közös adósságkibocsátás finanszírozna és jelentős támogatásokat irányozna elő a leginkább érintett országoknak.

---

⁸ https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-outlook/volume-2020/issue-1_0d1d1e2e-en (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

A **Nemzetközi Valutaalap** (IMF) az eurozónában 8,3 százalékos csökkenéssel számol, míg 2021-re 5,2 százalékos, 2022-ben pedig 3,1 százalékos növekedést prognosztizál.⁹

A **JP Morgan** londoni elemzőcég szakértői 2020-ra és 2021-re vonatkozóan 1,2 és 1,3 százalékos GDP-növekedést várnak az eurózónában – a nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően pozitív prognózist azzal magyarázzák, hogy a jelenlegi válság nem endogén tényezőknek tudható be, így gyors „visszapattanás” várható. Hozzá kell tenni, hogy az elemzésüket a koronavírus-járvány őszi hulláma előtt, szeptember elején publikálták.¹⁰

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.** 2020. őszi (október eleji) konjunktúrajelentésének GDP-előrejelzése az idei évre 9–10 százalékos zsugorodást, 2021-re pedig 5–6 százalékos növekedést vár az euróövezetben, míg az EU-27 országainak idénre 8–9 százalékos csökkenést, jövőre 5 százalék körüli bővülést prognosztizál, de a jelentés kiemeli, hogy a jövőre nézve jelentősek a „lefelé mutató” kockázatok.

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

Az **Európai Bizottság 2020. őszi gazdasági előrejelzése**¹¹ szerint a magyar gazdaság a harmadik negyedévben ugyan elkezdett kilábalni a koronavírus-világjárvány okozta recesszióból, de a járvány második hullámának hatására megtorpanhat a fellendülés. A 2020-as GDP-adatot -6,4 százalékosra, a 2021. évi mutatót 4 százalékosra, a 2022. évi mutatót pedig 4,5 százalékosra becsüli. Eközben a munkanélküliségi ráta Magyarországon a 2019. évi 3,4 százalékról idén várhatóan 4,4 százalékra nő és 2021-ben is még ezen a szinten marad, mielőtt 2022-ben 3,9 százalékra mérséklődik. Az előrejelzés szerint idén 3,4 százalékos, 2021-ben 3,3 százalékos, 2022-ben pedig 3 százalékos inflációra lehet számítani, a jelentős, 8,4 százalékos várható idei költségvetési hiány mellett pedig a GDP-arányos államadósság a tavalyi 65,4 százalékról 2020 végére 78 százalékra emelkedhet, és a következő két évben is mindösszesen néhány tizedszázalék csökkenés várható.

Az **OECD prognózisa**¹² szerint a magyar gazdaság 2020-ban, amennyiben eléri a járvány második hulláma, 10 százalékos csökkenést fog elszenvedni, 2021-ben azonban már 1,5 százalékos növekedés várható. Az előrejelzés javaslatként fogalmazza meg, hogy a kormányzat aktív munkaerőpiaci politikája mellett szükséges lenne a munkanélküli ellátások időtartamának meghosszabbítására, ezzel is segítve a munkanélkülivé vált emberek munkakeresését és a kereslet fellendítését.

⁹ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/EURO/EU (utolsó letöltés: 2020.11.12.)

¹⁰ <https://am.jpmorgan.com/content/dam/jpm-am-aem/global/en/insights/portfolio-insights/lcma/lcma-full-report.pdf> (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

¹¹ https://ec.europa.eu/hungary/news/20201105_gazdasagi_elorejelzes_osz_hu (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

¹² https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-outlook/volume-2020/issue-1_0d1d1e2e-en (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

Az **IMF előrejelzése**¹³ szerint Magyarországon 2020-ban 6,1 százalékkal csökken a GDP, 2021-ben viszont 3,9 százalékos bővülésre számít.

A **Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2020. őszi konjunktúrajelentése**¹⁴ szerint az idei éves kilátásokat három tényező határozza meg. Egyrészt a járvány okozta drámai kezdeti visszaesés – a magyar gazdaság a második negyedévben 13,6 százalékkal csökkent –, másrészt a pandémia viszonylag gyors nyári mérséklődése és egyes területeken az azt kísérő biztató felpattanás a harmadik negyedévben, végül pedig a járvány hatványozott őszi visszatérése. A Kopint-Tárki az év egészében a GDP 5,8 százalékos csökkenésére számít a fogyasztás aránylag mérsékelt és a beruházások komolyabb csökkenése mellett, míg a munkanélküliségi ráta a tavalyi 3,4 százalék után idén 4,5 százalékra emelkedhet. Az intézet az inflációs rátát 3,7 százalékban határozza meg 2020-ra.

A **GKI Gazdaságkutató Zrt. szeptember végén publikált előrejelzése**¹⁵ szerint a magyar GDP 7 százalékkal csökken az idei évben, és akár még ennél rosszabb forgatókönyv is elképzelhető a járvány második hullámának súlyosságától függően. 2021 második negyedévében ugyanakkor – jelentős bizonytalanság mellett – 4,5 százalékos bővülés várható, a 2019. évi GDP szintjét pedig 2022-ben érheti el Magyarország. A GKI elemzése szerint a pandémia egyszerre jelent keresleti és kínálati sokkot, amely a járványkezeléstől, a gazdasági szerkezettől és egyéb országspecifikus sajátosságoktól függően eltérően érinti az egyes nemzetgazdaságokat, de a legtöbb országban a GDP – jó esetben – szintén 2022-ben érheti el a 2019. évi színvonalat. Az előrejelzés az idei évre 4,5 százalékos munkanélküliségi rátával, 9 százalékos költségvetési hiánnyal és 78 százalékos GDP-arányos államadóssággal számol.

A **Pénzügykutató Zrt. szeptemberben közzétett prognózisa** két forgatókönyvvel számolt: az optimista forgatókönyv megélénkülő beruházási kereslettel számolva 4–5 százalékos GDP-csökkenést, míg a pesszimista forgatókönyv a társadalom 30–40 százalékanak keresetcsökkenésével és a járvány elhúzódásával számolva 7–8 százalékos GDP-csökkenést jelez előre. Utóbbi esetében jövőre – az alacsonyabb bázis miatt – a GDP-növekedés elérheti a 3–4 százalékot is, ugyanakkor reálértéken számolva még így sem fogja elérni a 2019. évi szintet. Az előrejelzés emellett a pesszimista forgatókönyv megvalósulása esetén 4–4,4 százalékos munkanélküliségi rátára, 9,5 százalékos költségvetési hiányra és 79,7 százalékos GDP-arányos államadósságra számít.¹⁶

¹³ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/HUN (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

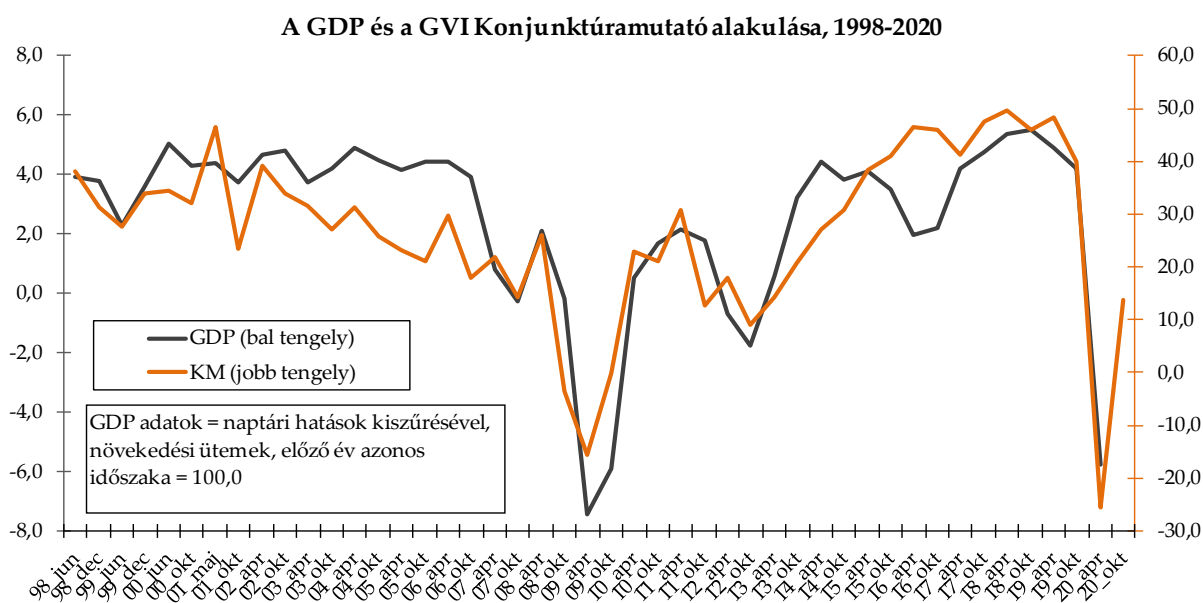
¹⁴ https://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2020/10/Konjunkturajelentes_2020_3-1.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

¹⁵ <https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2020/09/GKI-sajtoanyag-200930.pdf> (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

¹⁶ https://www.penzugykutato.hu/sites/default/files/Penzugykutato_Prognozis_2020szept_Sajtotajekozato.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.11.)

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2020. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 3142 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel október 1. és 31. között zajlott, a koronavírus-járvány második hulláma következtében bevezetett jelentősebb novemberi korlátozások kihirdetése előtti időszakban. Az eredmények szerint a konjunktúramutató értéke 2020 októberében +14 ponton állt. A felmérés 1998-as kezdete óta a legalacsonyabb értéket jelentő 2020. áprilisi -25 ponttól tehát jelentős, 39 pontos pozitív elmozdulás történt, ugyanakkor a jelenleginél alacsonyabb értéket 2020 áprilisát megelőzően utoljára 2012 októberében tapasztalhattunk (+9 pont) (lásd az 1.1.4. ábrát). A vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőbben ítélik meg az üzleti klímát, várakozásaik ugyanakkor továbbra is bizonytalanok és vállalati kategóriák szerint erősen megoszlanak. Összességében a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt jelentős mértékben optimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű javulása a várható megrendelésekre vonatkozóan tapasztalható. A bizonytalansági mutató értéke nem változott áprilishoz képest, továbbra is 60 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése továbbra sem egyöntetű, hasonlóan sokféle és polarizált, mint az áprilisi adatfelvétel idején.¹⁷

1.1.4. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998–2020

Forrás: GVI, KSH

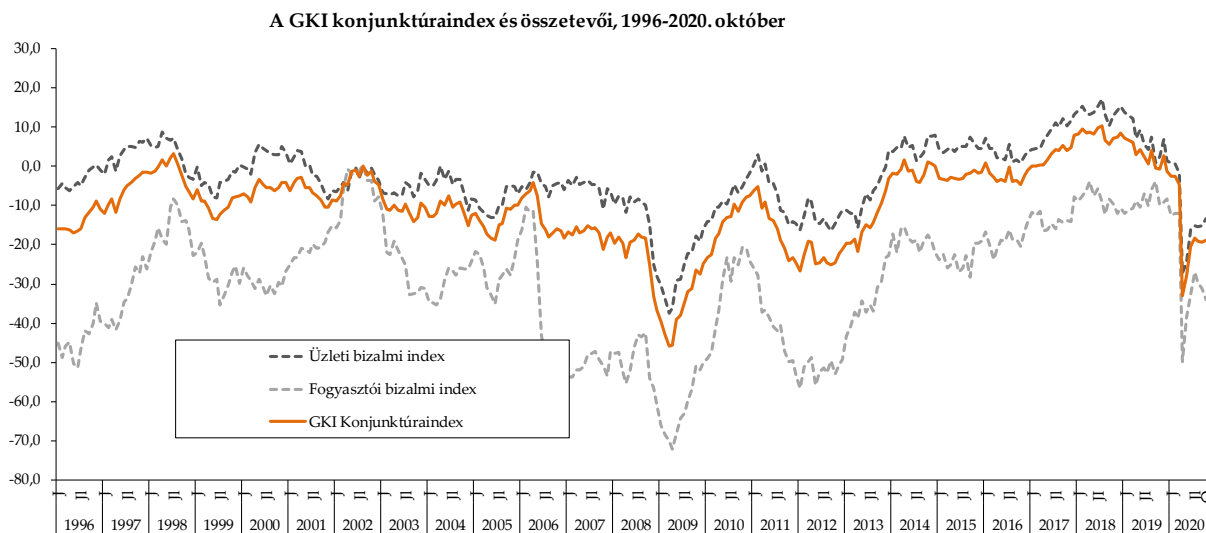
A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2020. októberi felmérése szerint¹⁸ a GKI konjunktúraindexe októberben – két hónapos, hibahatáron belüli csökkenés után – kissé emelkedni tudott, de így sem érte el júliusi szintjét. Az októberi javulás az üzleti várakozások kedvezőbbé válásának eredménye – elsősorban az ipari várakozások

¹⁷ https://gvi.hu/files/researches/623/konj_202_elemzes_201111.pdf

¹⁸ https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2020/10/GKI_konj_2010.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.14.)

javultak, de kedvezőbb lett a kereskedelmi vállalkozások véleménye is –, amely háromhavi stagnálást követő szerény emelkedést jelent. A fogyasztói várakozások viszont negyedik hónapja romlanak: erősödött a lakosság munkanélküliségtől való félelme és az inflációs várakozása is, és pesszimistább lett a magyar gazdaság jövőjét illetően. A GKI konjunktúraindexe áprilisi esésének –4,5-ről -33,1-re – megközelítőleg a felét dolgozta le októberre (-18,8). Az 1.1.5. ábrán a GKI konjunktúraindexe látható, amely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

1.1.5. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2020. október

Forrás: www.gki.hu

1.2. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben Németország, Franciaország és az EU-tagállamok gazdaságára vonatkozó előrejelzéseket tekintjük át egyrészt makrogazdasági mutatók (GDP, ipari termelés), másrészt a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek segítségével.

Főbb megállapítások

Az üzleti várakozásokat felmérő vállalati konjunktúramutatók, valamint a makrogazdasági mutatók tanúsága szerint a német és a francia gazdaság 2008 második felében a világgazdasági válság következtében óriási visszaesést szenvedett el. Egy kétéves kilábalási időszak után 2011-ben az euróövezet válsága újfent visszavetette a nyugat-európai gazdaságok fejlődését. Pozitív változások 2013-ban kezdődtek el, 2014-től az EU gazdasága már gyorsuló ütemű fellendülést mutatott, 2018-tól azonban a növekedés üteme lassult. 2020 első félévében a legtöbb (GDP-re és ipari termelésre vonatkozó) makrogazdasági mutató szerint a koronavírus-járvány következtében jelentős visszaesés következett be, amit részben kompenzált a harmadik negyedéves „visszapattanás”, a járvány második hulláma azonban – a folyamatos szigorítások következtében – várhatóan újabb komoly ütést mér a gazdaságokra. Az Ifo és az INSEE konjunktúraindexei már 2019 folyamán is többször csökkenést mutattak tükrözve a globális bizonytalanságot, 2020 áprilisában pedig jelentősen bezuhantak, és csak augusztusra sikerült ismét 90 feletti értékre emelkedniük.

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2019-ben a magyar export 28 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 25 százaléka származott onnan).¹⁹ Az alábbiakban a legfontosabb német és francia makromutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

Bruttó hazai termék (GDP)²⁰

A **német bruttó hazai termék (GDP)** a 2008-as világgazdasági válság után gyors ütemű fellendülést mutatott, és 2010-ben és 2011-ben már 4 százalékos körüli éves növekedést produkált. 2012-ben és 2013-ban a növekedés üteme jelentősen visszaesett (0,4 százalékos), majd 2014-ben 2,2 százalékkal, 2015-ben pedig kisebb mértékben, 1,5 százalékkal nőtt a GDP. 2016-tól újfent gyorsuló ütemű fellendülés következett (2,2, illetve 2017-ben 2,6 százalékos). 2018-ban azonban a növekedés üteme visszaesett 1,3 százalékosra, 2019-ben pedig 0,6 százalékosra. 2020 első negyedévében 2,1 százalékos, a

¹⁹ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qkt009b.html (utolsó letöltés: 2020.11.15.)

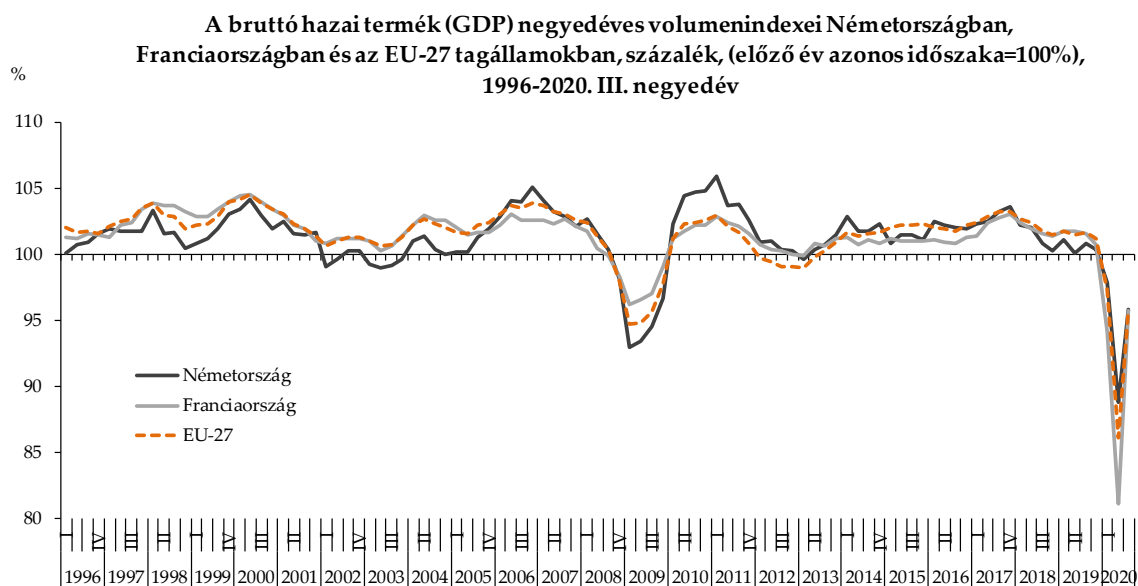
²⁰ <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (utolsó letöltés: 2020.11.15.)

második negyedévben 11,2 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 4,2 százalékos volt a csökkenés az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd az 1.2.1. ábrát).

A francia GDP a világgazdasági válság hatására 2009-ben 2,9 százalékkal esett vissza. A német adatokhoz hasonlóan Franciaország esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést (2010-ben 1,9 százalékkal, 2011-ben pedig 2,2 százalékkal növekedett a bruttó hazai termék volumene az előző évhez képest), 2012-től azonban a növekedés üteme újra visszaesett (0,3 százalékkal, 2013-ban pedig 0,6 százalékkal), és a francia gazdaság a némettel szemben 2014 és 2016 között is csak évi 1 százalékos bővülést produkált. 2017-ben a növekedés üteme gyorsult (2,3 százalékkal), 2018-tól azonban újra mérséklődött (2018-ban 1,8 százalékkal, 2019-ben pedig 1,5 százalékkal). A francia gazdaságban a GDP volumene 2020 első negyedévében 5,8, a második negyedévben 18,9, a harmadik negyedévben pedig 4,3 százalékkal alacsonyabb az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd az 1.2.1. ábrát).

Ha az Európai Unió összes jelenlegi tagállamában a bruttó hazai termék átlagos változását vizsgáljuk, akkor 2009-ben jelentős csökkenést (-4,3 százalékkal), 2010-ben és 2011-ben szolid növekedést (2,2 százalékkal és 1,8 százalékkal), 2012-ben újfent zsugorodást (-0,7 százalékkal), 2013-ban pedig stagnálást (0,0 százalékkal) láthatunk. Az elmúlt hat évben a növekedés üteme 1,5 százalékkal és 2,8 százalékkal között hullámzott, előbbit 2019-ben, utóbbit 2017-ben lehetett regisztrálni. 2020 első negyedévében 2,7 százalékkal, második negyedévében 13,9 százalékkal, harmadik negyedévében pedig 4,3 százalékkal maradt el az EU-27 tagállamok GDP-je az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd az 1.2.1. ábrát).

1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-27 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2020. III. negyedév

Forrás: Eurostat

Ipari termelés²¹

Németország ipari termelése (a termelés 2015-ös szintjét alapul véve) mélyrepülésbe kezdett a világgazdasági válság hatására: a 2007-es és a 2008-as 97,6 százalékos szintről 2009-ben 82,5 százalékra esett vissza a termelés volumene. Ezt 2010-ben (91 százalék) és 2011-ben (97,5 százalék) nagymértékű fellendülés követte, majd előbb stagnálás, 2014-től pedig lassú növekedés kezdődött. Végül 2016-ban lépte át a termelés volumene a 100 százalékot (101,5 százalék), amire a 2008-as válságot megelőzően volt utoljára példa. Az ország ipari termelése 2017-ben 104,9 százalékot, 2018-ban 105,8 százalékot, 2019-ben pedig 102,5 százalékot ért el. A koronavírus-járvány miatt 2020 első negyedévében 0,3 százalékkal, a második negyedévben 15,9 százalékkal a harmadik negyedévben pedig 6,9 százalékkal maradt el az ipari termelés volumene a 2015-ös szinthez viszonyítva – akárcsak a 2008/2009-es válság idején (lásd az 1.2.2. ábrát).

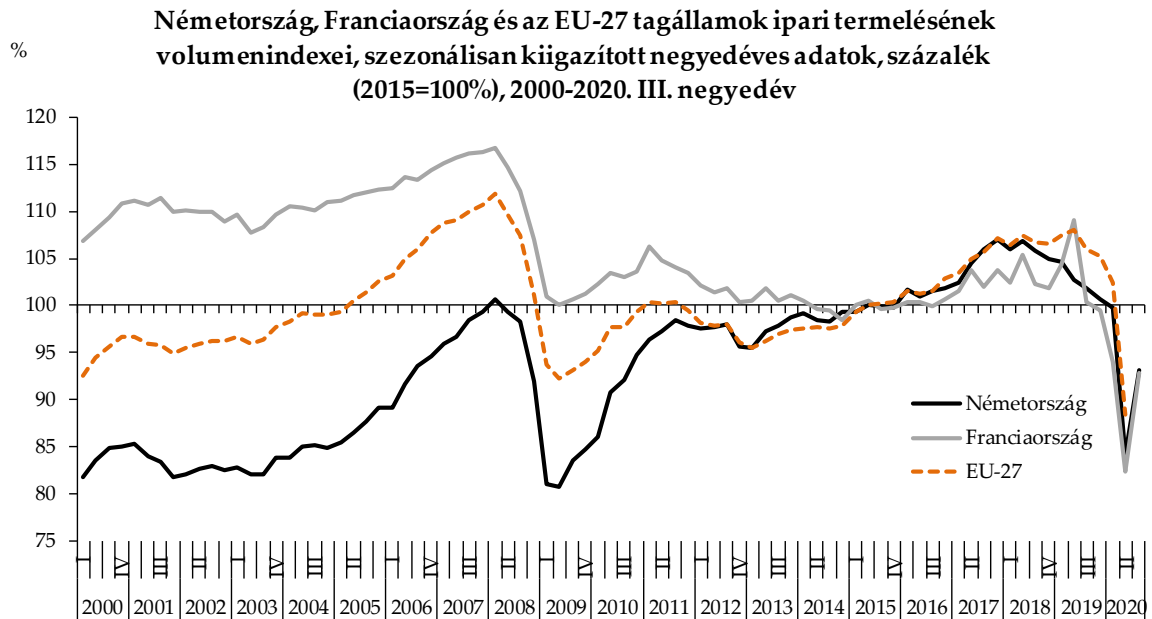
A **franciaországi ipari termelés** (szintén a termelés 2015-ös szintjét alapul véve) már 2008-ban jelentős, 3 százalékos visszaesést szenvedett el a megelőző évhez képest (115,9 százalékról 112,7 százalékra), 2009-ben pedig 100,6 százalékra csökkent. A némettel ellentétben a francia ipari termelés csak egyetlen évben, 2014-ben nem érte el a 2015-ös szintet (99,4 százalék), ezen kívül mindvégig 100,3 százalék és 104,6 százalék között mozgott, jelentősebb növekedési periódus 2010–2011-ben és 2017–2018-ban volt. 2020 első negyedévében 6 százalékkal, a második negyedévben 17,6 százalékkal a harmadik negyedévben pedig 7,2 százalékkal maradt el az ipari termelés volumene a 2015-ös szinthez viszonyítva (lásd az 1.2.2. ábrát).

A világgazdasági válság következtében az **Európai Unió** (27) tagállamaiban drasztikus zuhanást mutatott az ipari termelés: 2008-ban még a 2015-ös termelési volumen 108,7 százalékát produkálta, 2009-ben azonban már csupán a 94,2 százalékát. 2010 és 2014 között mindösszesen egy alkalommal, 2011-ben emelkedett 100 százalék fölé (101,7 százalék). Az ipari termelés volumene 2016-ban nőtt meg jelentősen (105,4 százalék), és a pozitív trend folytatódott 2018-ban (107,1 százalék) és 2019-ben is (106,8 százalék). A 2020-as évből az EU 27 tagállamára vonatkozóan csak az első két negyedév adatai ismertek egyelőre: az ipari termelés volumene az első negyedévben még 102,4 százalékot ért el, a második negyedévben azonban 88,4 százalékra csökkent a 2015-ös szinthez képest (lásd az 1.2.2. ábrát).

---

²¹ <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (utolsó letöltés: 2020.11.15.)

1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-27 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000–2020. III. negyedév (2015=100%)

Forrás: Eurostat

Üzleti bizalom

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúrafelméréséből származó adatokat.²² Az 1.2.3. ábrán látható, hogy a gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni, a negatív tendencia pedig 2008 második felében zuhanórepülésé fokozódott. A mutató 2009 elején elért első mélypontján a felmérés történetének addigi legalacsonyabb értékét vette fel (79,9). 2009 áprilisától 2010 végéig a bizalmi index értéke folyamatosan emelkedett, majd 2011 végétől 2013-ig mérsékelten csökkent, 2014 elejétől a 2017 novemberében elért csúsig (104,5) pedig kisebb hullámzásokkal nőtt az Ifo index értéke. 2019-ben újabb csökkenés vette kezdetét, a legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint pedig a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2020 áprilisában már a 2009-es mélypontot is alulmúlta (75,2). 2020 októberére az index 92,7 pontra emelkedett vissza. Hasonlóan drámai zuhanás figyelhető meg a megkérdezett cégek jelenlegi üzleti helyzetével és a következő fél évre vonatkozó várakozásaikkal kapcsolatban is.

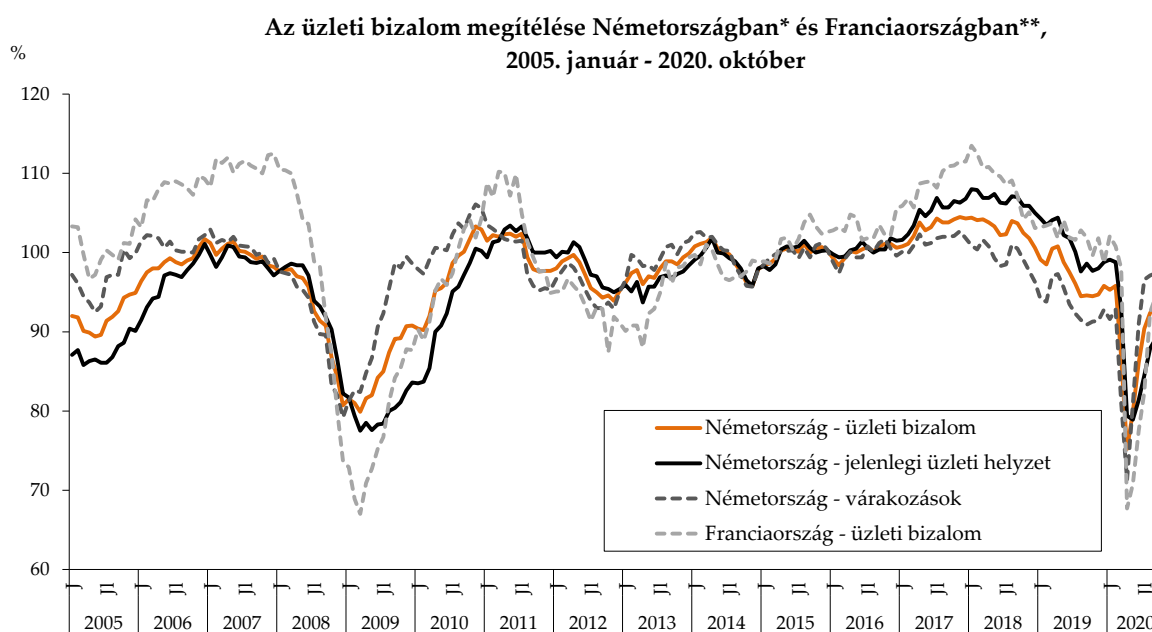
A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúrafelméréseiből származó adatokat.²³ Az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas színtről kezdett zuhanórepülésbe, és 2009 márciusában elérte mélypontját (67), mely a felmérés addigi történetének legalacsonyabb értéke volt. A mélypont után szinte töretlen emelkedési

²² <https://www.ifo.de/en/umfragen/time-series> (utolsó letöltés: 2020.11.15.)

²³ <https://www.insee.fr/en/statistiques/4922877> (utolsó letöltés: 2020.11.15.)

szakasz következett, és az index 2010 augusztusában haladta meg újra a 100 pontot. A 2011. márciusi csúcspontot (110,2) követően 2013 áprilisáig jelentősen csökkent a konjunktúramutató értéke (88), majd 2018 januárjáig hasonló mértékű erősödés volt megfigyelhető (113,5). Ezt követően a mutató folyamatos, lassú csökkenést mutatott, egészen az idei év áprilisáig, amikor a márciusi 98 pontról egy hónap alatt történelmi mélypontra, 67,7 pontra zuhant. 2020 októberére a konjunktúramutató 93,4 pontra emelkedett vissza.

1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2005–2020. október

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>), Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2015=100%

** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>), Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008–2009-es világgazdasági válság hatására, az azt követő fellendülésre, valamint az azóta eltelt időszakra, beleértve a 2020-as koronavírus-járvány okozta válságot is. Az alábbiakban a gazdasági helyzetet a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a foglalkoztatottság, a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás és a külkereskedelmi termékforgalom alakulására.

Főbb megállapítások

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991–1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euróövezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság 2012-ben süllyedt recesszióba, a GDP 1,2 százalékos visszaesést produkált, majd 2013-ban kilábalott ebből, és 1,9 százalékkal növekedett. A 2014-es év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben (4,1 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest), majd 2015-ben továbbra is számottevő (3,8 százalékos) bővülést mutattak az adatok. 2016-ban gyengült a növekedés üteme (2,1 százalékos növekedés), 2017-ben és 2018-ban azonban ismét gyorsuló növekedés (4,5 illetve 5,4 százalék) volt tapasztalható. 2019-ben a GDP 4,6 százalékos növekedést mutatott az előző évhez viszonyítva. 2020 első negyedében a koronavírus-járvány miatt március közepén életbe lépett korlátozó intézkedések még csupán lassuló növekedést (2 százalék) eredményeztek, a második negyedévben ugyanakkor már 13,5 százalékkal zsugorodott a magyar gazdaság az előző év azonos időszakához képest. A jelentős mértékű recessziót a harmadik negyedévben egy gyors visszapattnás követte (-4,7 százalék), azonban a járvány őszi hulláma miatt bevezetett újbóli korlátozások hatása majd a negyedik negyedévben fog megmutatkozni.²⁴

A 2008-ban kirobbant világgazdasági válság tovagyűrűzése erőteljes negatív hatást gyakorolt a magyar munkaerőpiacra. 2009 folyamán a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság jelentős visszaesése követte. A következő időszakban a gazdasági növekedés pozitív fordulatát késéssel követte a munkaerőpiac. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma azonban a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól kezdve a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, később inkább piaci igények alapján – tovább nőtt. A pozitív tendencia 2016 és 2018 között folytatódott, annak ellenére, hogy a GDP általánosan emelkedő trendje néhol hullámozást mutatott, ezt követően a foglalkoztatottak számának növekedési üteme lassulni kezdett. 2020-ban a munkanélküliségi ráta az első negyedévi 3,7 százalékról a második negyedévben 4,6 százalékra nőtt, a foglalkoztatottak száma pedig ekkor 1,7 százalékkal elmaradt a megelőző év azonos időszakában foglalkoztatottak számától.²⁵

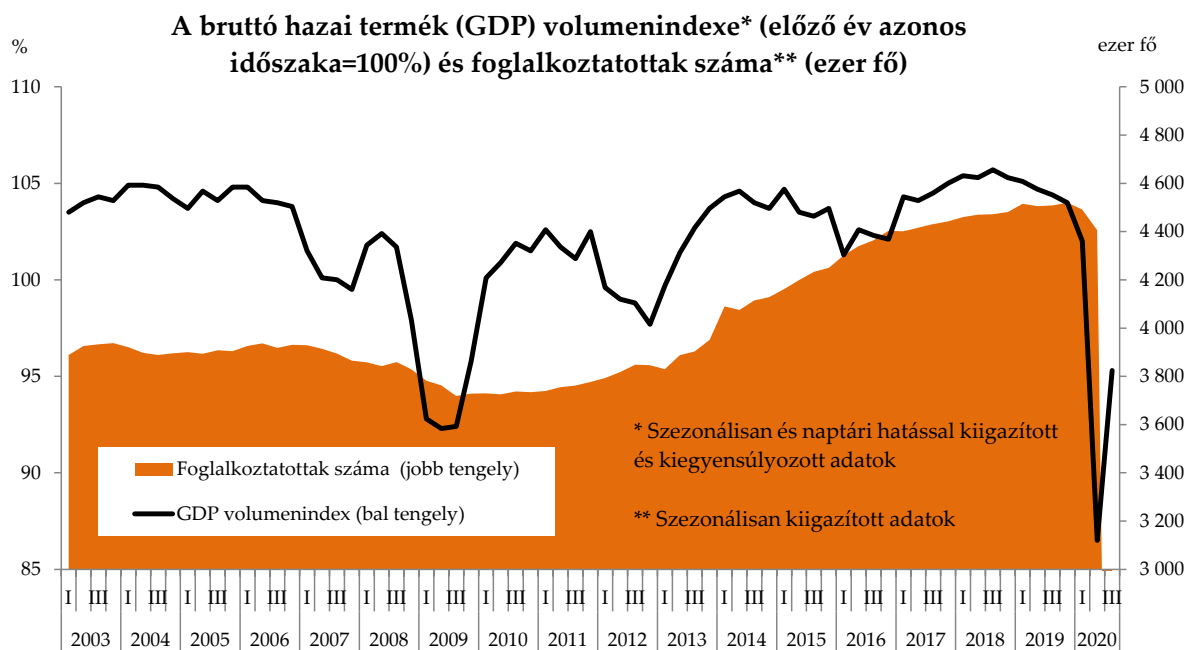
²⁴ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qpt001.html (utolsó letöltés: 2020.11.17.)

²⁵ https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf027g.html (utolsó letöltés: 2020.11.17.)

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése (lásd az 1.3.1. ábrát). A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte, a harmadik negyedévben azonban gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, ami a negyedik negyedévben a foglalkoztatottak számának jelentős csökkenésében is megmutatkozott. A gazdasági válság tovagyrúzó hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a munkaerőpiacra: 2009 elején a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság zuhanása követte. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2010 egészében javult a bruttó hazai termék mutatója, az év végére elérve a válság előtti szintet, a foglalkoztatottak száma pedig enyhén növekedett. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A növekedés 2016 és 2018 között folyamatosan gyorsult, 2019-ben azonban némi lassulás volt megfigyelhető (4,6 százalék az előző év 5,4 százaléka után), a foglalkoztatottak száma azonban továbbra is növekedést mutatott. A foglalkoztatottak száma 2019 negyedik negyedévében érte el a csúcspontját (4 520 ezer fő), 2020 második negyedévében azonban a járvány hatására jelentősebb csökkenés ment végbe (4 492 ezer főről 4 406 ezer főre) (lásd az 1.3.1. ábrát).

1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2020. III. negyedév

Forrás: KSH

A teljes nemzetgazdaságban 2019-ben a bruttó átlagkeresetek 11,4 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél – 367 800, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 378 100 forintot ért el. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 11,6, a költségvetés területén 10, a nonprofit szervezetek esetében 12,1 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2019. január-december időszakot tekintve, az előző év ugyanazon periódusához képest.²⁶

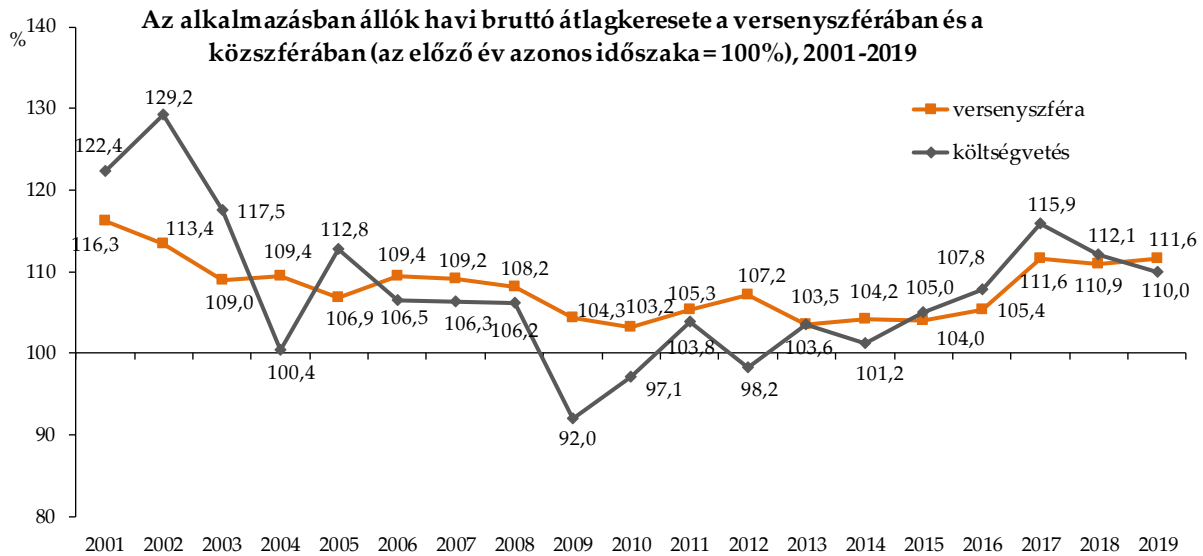
Az 1.3.2. ábrán látható, hogy a versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 8–9 százalék körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben (4,3 százalék) és 2010-ben (3,2 százalék) mérséklődött. 2011-ben (5,3 százalék) és 2012-ben (7,2 százalék) a béremelkedés volumene nőtt, 2013-ban azonban az emelkedés üteme 3,6 százalékosra csökkent. 2014-ben azonban ismét magasabb, 4,2 százalékos növekedés történt, amit a következő évben 4 százalékos, 2016-ban 5,4 százalékos növekedés követett. 2017-ben a bruttó bérek emelkedésének üteme tovább gyorsult, 11,6 százalékos növekedést figyelhettünk meg, akárcsak 2019-ben, a kettő között, 2018-ban pedig szintén jelentős mértékű, 10,9 százalékos növekedés volt tapasztalható.

A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak 20–30 százalék körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte, majd 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt. A következő három évben stabil, 6 százalék körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közszférára jellemző átlagos bruttó bérek 8 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek a közszférában az előző év azonos időszakához képest, az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,9 százalék). 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehettünk tanúi, 2012-ben azonban – újfent a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,8 százalékkal ismét visszaesett a közszférára jellemző bér. 2013-ban 3,5 százalékos, 2014-ben 1,2 százalékos, 2015-ben pedig 5 százalékos volt a béremelkedés mértéke. 2016-ban 7,8 százalékos, 2017-ben 15,9 százalékos, 2018-ban 12,1 százalékos, 2019-ben pedig 10 százalékos emelkedés történt.

---

²⁶ <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ker1912> (utolsó letöltés: 2020.11.18.)

1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a közszférában (előző év = 100%), 2001–2019

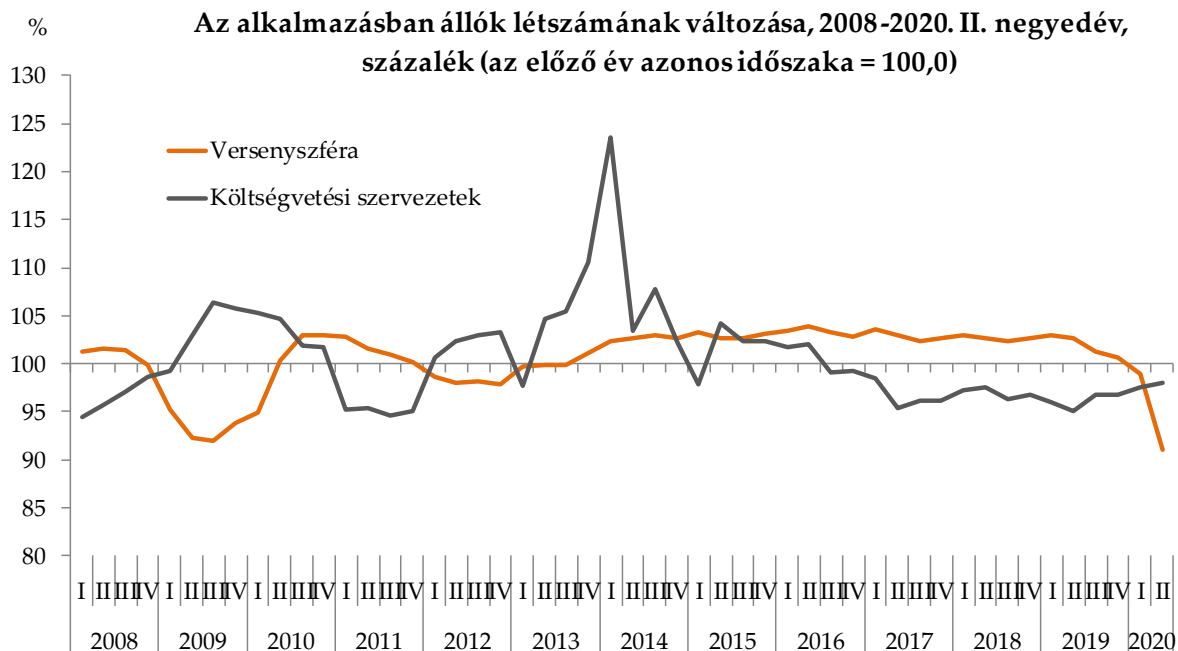
Forrás: KSH

Az 1.3.3. ábrán azt láthatjuk, hogy a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 6,7 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk. 2011-ben a növekedési ütem gyengült, az év egészében 1,3 százalékos bővülést mutattak az adatok. 2012-ben 1,9 százalékos volt a versenyszférában alkalmazásban állók számának visszaesése, 2013-ban pedig lényegében stagnálás (0,1 százalékos emelkedés) következett be. 2014-től újra emelkedik a versenyszférában alkalmazásban állók száma (2014 és 2018 között évente 2,5–3,5 százalék közötti növekedés volt megfigyelhető az előző év azonos időszakához képest). 2019-ben a növekedés üteme lassult: 1,9 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát. 2020 első negyedévében már 1,1 százalékkal, második negyedévében pedig 9 százalékkal maradt el a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma az előző év azonos időszakához képest.

A közszféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. 2009-ben és 2010-ben még növekedést figyelhattunk meg (3,6 százalékos illetve 3,3 százalékos növekedés), 2011-ben azonban jelentősen csökkent a közszféra alkalmazottainak létszáma (4,9 százalékkal), majd 2012-ben (2,3 százalék) és 2013-ban (4,6 százalék) újra növekedést tapasztaltunk. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró növekedés következett be (23,5 százalék), az év egészében pedig 8,7 százalékos, dinamikus emelkedést mutattak az adatok. 2015-ben ezzel szemben mindössze 1,6, 2016-ban 0,5 százalékkal nőtt a közszférában alkalmazásban állók létszáma, 2017-ben pedig már 3,5 százalékos csökkenés volt megfigyelhető. A csökkenő tendencia ezt követően is folytatódott: 2018-ban 3 százalékkal, 2019-ben pedig 3,8 százalékkal kevesebb foglalkoztatott volt a közszférában az előző év azonos

időszakához képest, 2020 első két negyedében pedig 2,4 és 2 százalékos volt a csökkenés.

1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2020. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0)

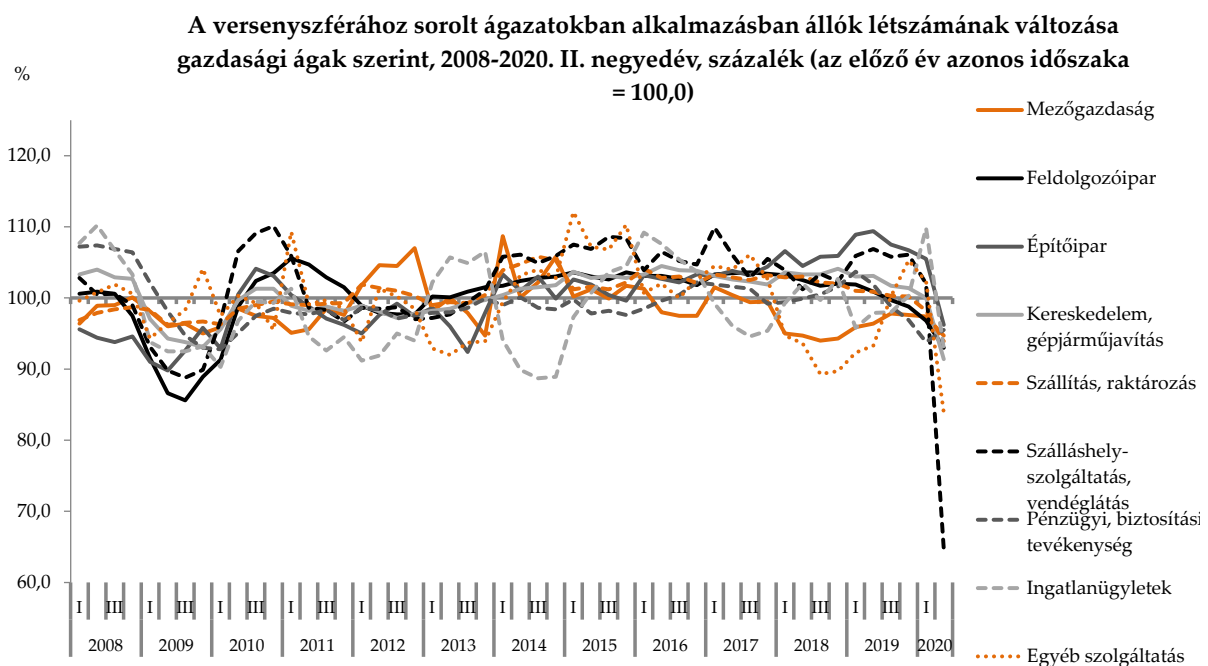
Forrás: KSH

A versenyszférához sorolt gazdasági ágakat létszám szerint külön-külön vizsgálva azt láthatjuk, hogy 2009-ben szinte mindegyik gazdasági ágban jelentős volt a visszaesés. 2010-ben a vendéglátás területén volt a legdinamikusabb az alkalmazásban állók számának növekedése, ugyanekkor az építőipar kivételével, bár lassabb ütemben, de tovább esett az alkalmazásban állók száma. 2011-ben a legtöbb területen szintén csökkenés volt tapasztalható, ellenben a feldolgozóiparban és az egyéb szolgáltató cégeknél növekedést figyelhettünk meg. 2012-ben a mezőgazdaság és a szállítás, raktározás területén bővült az alkalmazásban állók létszáma, a többi szektorban pedig enyhe visszaesés következett. 2013-ban az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégek körében jelentős bővülés volt tapasztalható, az egyéb szolgáltatás és az építőipar területén azonban nagymértékű csökkenés ment végbe. 2014 folyamán a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó cégeket, valamint az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégeket (ez utóbbi jelentősen visszaesett) kivéve mindegyik kategóriában növekedés zajlott. 2015-ben a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó vállalatok kivételével minden ágazatban nőtt az alkalmazásban állók létszáma, legnagyobb mértékben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban (7,9 százalék), valamint az egyéb szolgáltatások esetében (9,1 százalék). 2016-ban egyedül a mezőgazdaság területén tapasztalhattunk csökkenést, a pénzügyi, biztosítási tevékenységek stagnáltak, a többi ágazatban növekedés volt jellemző. 2017-ben az ingatlanügyletek ágazata mutatott csökkenést az alkalmazásban állók számát tekintve, a többi ágazat ebből a szempontból stagnált, vagy növekedett. 2018-ban a

mezőgazdaság és az egyéb szolgáltatások szektorán kívül átlagosan mindegyik szegmens növekedett. 2019-ben a mezőgazdaság, az ingatlanügyletek és az egyéb szolgáltatások területén lehetett csökkenést adminisztrálni, míg a feldolgozóiparban (8,1 százalék) és a vendéglátásban (6,2 százalék) jelentősebb bővülés történt. 2020 első negyedévében – lényegében a járvány miatti korlátozásokat megelőzően – a feldolgozóiparban, a vendéglátásban, az egyéb szolgáltatások és az ingatlanügyletek területén volt növekedés, utóbbinál 9,8 százalék, 2020 második negyedévében viszont már minden ágazatban csökkent az alkalmazásban állók indexe, különösen a vendéglátásban (35,3 százalék) és az egyéb szolgáltatásoknál (16,1 százalék) (lásd az 1.3.4. ábrát).

1.3.4. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2020. II. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

Forrás: KSH

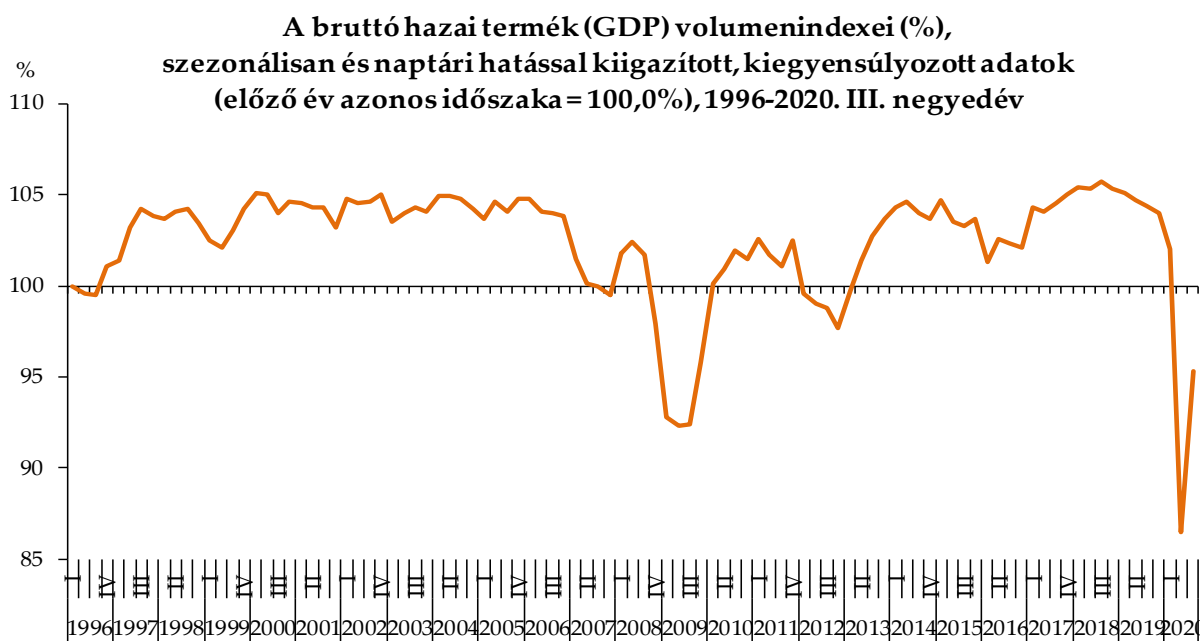
A Pénzügykutató Zrt. előrejelzése²⁷ szerint 2020 első félévében a foglalkoztatottak átlagos száma 4.437 ezer fő volt, 67 ezer fővel kevesebb, mint 2019 hasonló időszakában. Amíg azonban az első negyedévben csak 31 ezer, addig a második negyedévben már 102 ezer fő a csökkenés, és ennél is nagyobb lehet a visszaesés, ha a 700 ezer 5 fő alatti vállalkozás adata is megjelenik. A prognózis az év hátralévő részében a foglalkoztatás enyhe emelkedésére számít, a járvány alakulásának függvényében. Eszerint éves átlagban a foglalkoztatottak száma 4.435-4.440 ezer fő körül alakulhat, a foglalkoztatási ráta 60 százalék körül várható.

²⁷https://www.penzugykutato.hu/sites/default/files/Penzugykutato_Prognosis_2020szept_Sajtotajekozato.pdf (utolsó letöltés: 2020.11.11.)

Bruttó hazai termék (GDP)

A világgazdasági válság Magyarországot 2008 közepén érte el. A harmadik negyedévben már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2,1 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene az előző évhez viszonyítva, így az év egészében mindössze 0,9 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén a recesszió elérte mélypontját, az év egészében 6,7 százalékos visszaesés következett be, majd 2010-ben 1,1 százalékos, enyhe növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is. 2011-ben még 1,1 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,2 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból (1,9 százalékkal növekedett), 2014-ben pedig a pozitív tendencia felerősödött (4,1 százalékos bővülés). 2015-ben (3,8 százalékos bővülés) és 2016-ban (2,1 százalékos) némileg lassult a növekedés üteme, 2017-től azonban ismét gyorsult, 4,5 százalékosat ért el a hazai GDP éves növekedésének mértéke, 2018-ban pedig már 5,4 százalékosat. Ugyan 2019-ben megfigyelhető némi lassulás (4,6 százalékos), 2020 első negyedévében pedig már csak 1,9 százalékos volt a bővülés, a recesszió a járvány hatására 2020 második negyedévében következett be (13,6 százalékos csökkenés), majd a harmadik negyedévben enyhült a csökkenés mértéke (4,6 százalékos) (lásd az 1.3.5. ábrát).

1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2020. III. negyedév

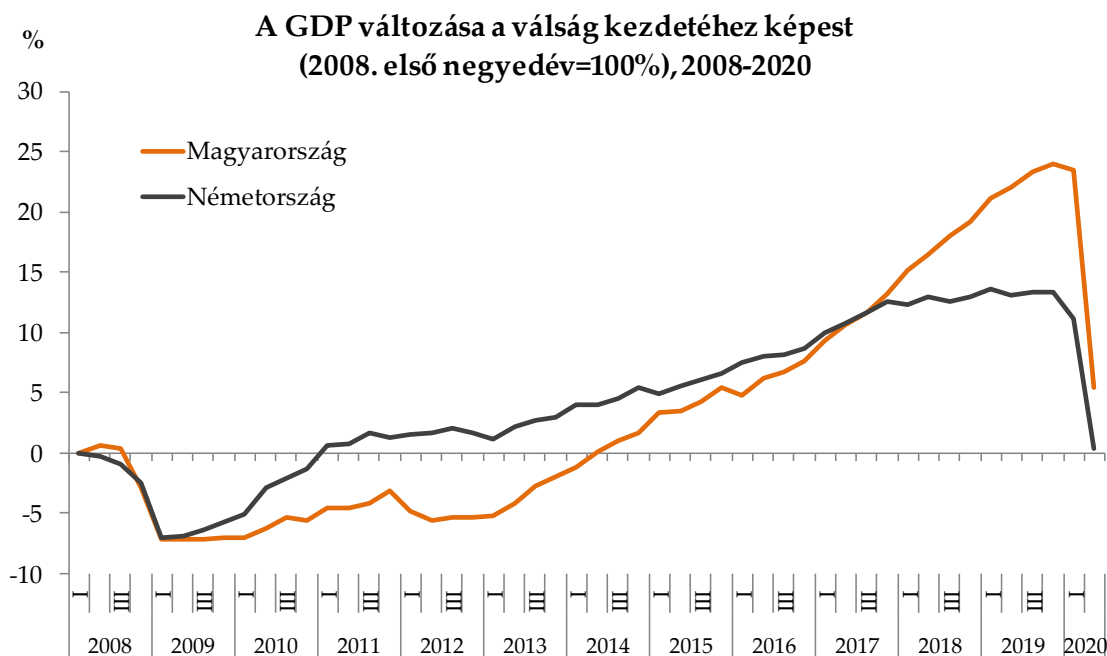

Forrás: KSH

A 2008-as világgazdasági válság és a 2020-as koronavírus-járvány okozta válság hatását a legszembetűnőbben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a

2008-as válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1.3.6. ábra ezen válságok magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a világgazdasági válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékben érintette a két gazdaságot, addig a fordulópont után, 2009 első negyedében a német gazdaság jóval gyorsabban kapott erőre, mint a magyar. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekedett a koronavírus-járvány kezdetéig, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedében érte el a válság előtti szintet. A magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve és 2017 negyedik negyedéve között szűnt meg, a magyar gazdaság 2018-as növekedési üteme pedig egyre nagyobb mértékben előzte meg a német gazdaságét. 2019-ben a különbség már 10 százalékpont körül volt Magyarország javára a 2008. első negyedévi kiindulópontához viszonyítva. A koronavírus okozta válság mindkét gazdaságot megrendítette, egyetlen negyedév alatt elolvasztotta az elmúlt 10 év növekedését: 2020 második negyedében a magyar már csak 5,5, a német pedig 0,3 százalékkal haladta meg a 2008-as szintet (lásd az 1.3.6. ábrát).

1.3.6. ábra: A GDP változása a 2008-as válság kezdetéhez képest (2008. első negyedév=100%), 2008–2020

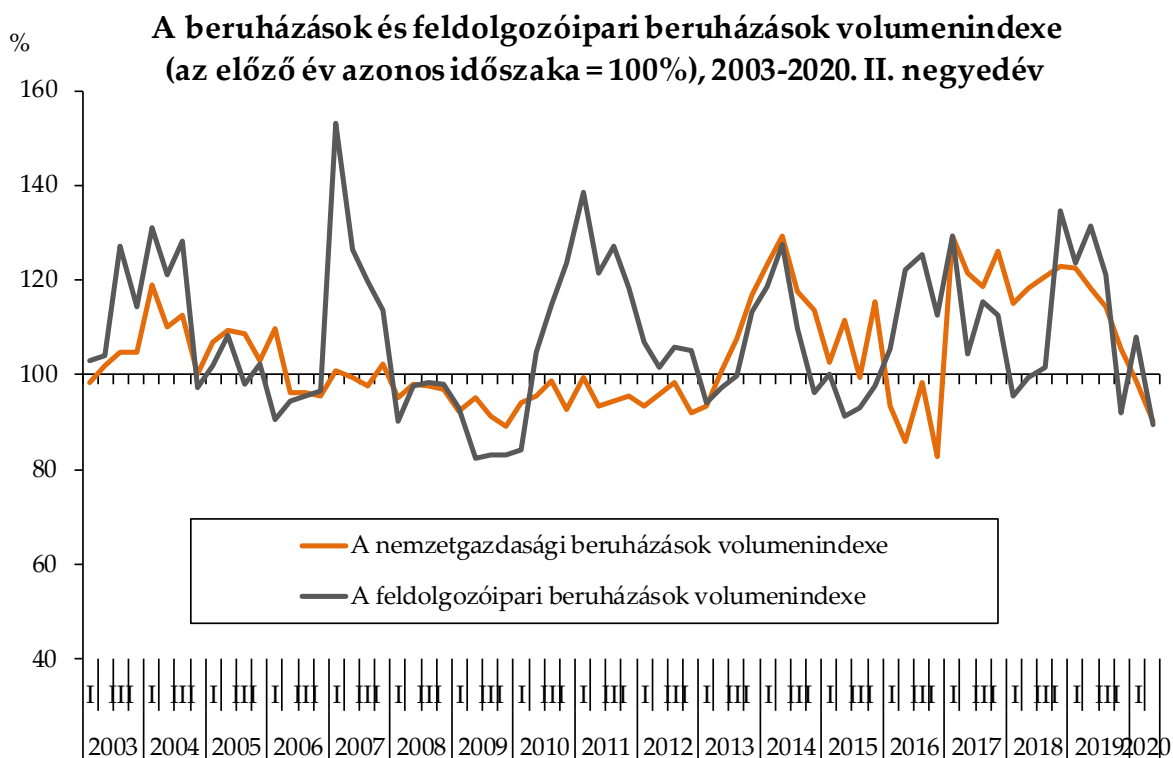
Forrás: KSH, Destatis

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását a válság miatt számottevő (2008-ban 3 százalékos, 2009-ben pedig 8,6 százalékos) visszaesés követte. Ezután enyhült a visszaesés üteme (2010-ben 5,1 százalékos, 2011-ben 4,5 százalékos csökkenés), 2012-ben azonban a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat, így 5,2 százalékos visszaesés következett be. 2013-ban már 6,9 százalékos növekedést tapasztaltunk a megelőző évhez képest, 2014-ben pedig 19,4 százalékosat. 2015-ben az emelkedés 8,6 százalékosra mérséklődött, 2016-ban viszont már 11,3 százalékos csökkenés következett be. 2017-ben ismét jelentős mértékben, 23,7 százalékkal nőtt a nemzetgazdasági beruházások volumene az előző évhez képest. 2018 első felében némileg alacsonyabb ütemű, de összességében továbbra is lendületes, 20,2 százalékos emelkedést tapasztalhattunk a nemzetgazdasági beruházások terén. 2019-ben ez a dinamizmus megtorpanni látszott, 13 százalékos növekedést lehetett regisztrálni az előző év azonos időszakához képest, 2020 első és második negyedévében pedig gyorsuló ütemű csökkenés vette kezdetét (2,3 százalékos és 9,9 százalékos) (lásd az 1.3.7. ábrát).

A feldolgozóipari beruházások volumene a 2007. első negyedéves kiemelkedő növekedés után folyamatos csökkenést mutatott, és 2008 első negyedévében érte el első mélypontját, 2007 azonos időszakához képest – bár ezt részben a magas bázis okozta. 2008 folyamán enyhe csökkenés jellemezte a mutatót, majd 2009-ben már jelentős – a második negyedévben 18 százalékos, a harmadik és negyedik negyedévekben 16,8 százalékos – visszaesést tapasztaltunk. 2010. második negyedévtől kezdve gyorsuló növekedést mutattak az adatok, az utolsó negyedévre elérve a közel 24 százalékos ütemet. 2011-ben és 2012-ben a pozitív tendencia folytatódott. 2013-ban a feldolgozóipari beruházások növekedésének üteme lassult, 2014-ben azonban újra jelentős növekedés figyelhető meg. 2015-ben 4,4 százalékos visszaesés következett be, amit 2016-ban 19 százalékos, 2017-ben pedig 15 százalékos növekedés követett. 2018-ban a feldolgozóipari beruházások volumenének bővülése 6,6 százalékosra tett ki, erőteljes növekedéssel 2018 utolsó negyedévében, mely tendencia 2019-ben is folytatódott, átlagban 30 százalékkal nőtt a volumenindex az előző év hasonló időszakához képest. 2019 negyedik negyedévében erőteljes visszaesés következett be (8,1 százalékos), amit ugyan 2020 első negyedévében egy hasonló mértékű növekedés követett (7,9 százalékos), de a második negyedévben – a járvány hatásaival összefüggésben – a feldolgozóipari beruházásokban 10,4 százalékos esés ment végbe (lásd az 1.3.7. ábrát).

1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2020. II. negyedév

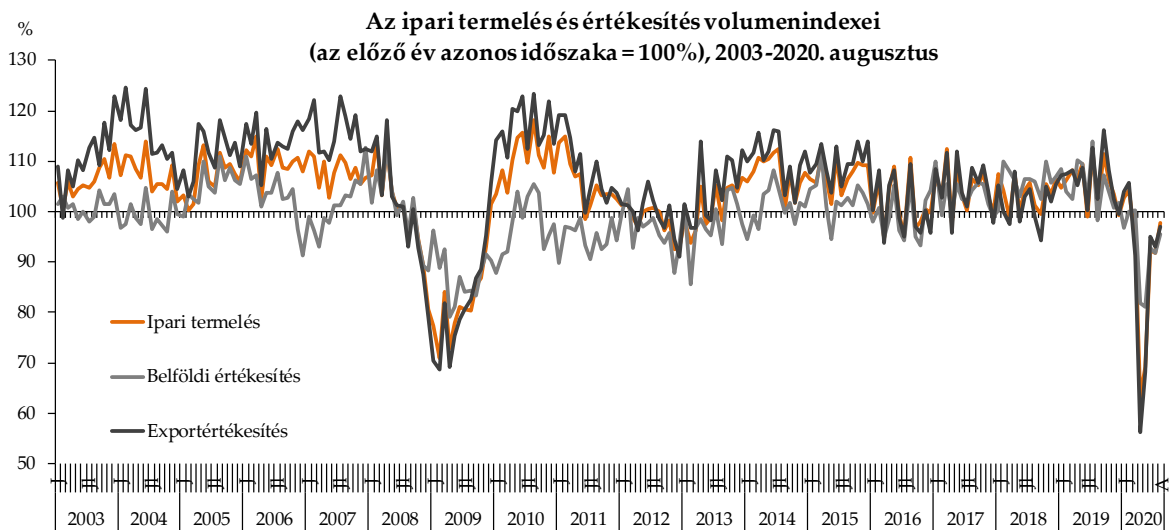
Forrás: KSH

Ipari termelés

2007-ben az ipari termelés növekedési üteme éves szinten 7,9 százalékos volt. 2008 közepétől azonban – 1992 óta először – csökkenni kezdett az ipari termelés volumene, és éves szinten stagnálást mutattak az adatok. 2009 folyamán a gazdasági válság következtében szinte minden hónapban csökkenést mutatott az ipari kibocsátás, és éves szinten nagyon jelentős, 17,8 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011-ben a növekedés 5,6 százalékosra lassult. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették az ipari termelést, így 1,8 százalékos csökkenést mutattak az adatok. 2013-ban 1,1 százalékos bővülés következett be, ami 2014-ben 7,7 százalékra gyorsult. 2015-ben is magas szinten (7,4 százalék) maradt az ipari termelés bővülése, azonban 2016-ban 0,9 százalékra esett vissza a növekedés üteme. 2017-ben 4,6 százalékkal, 2018-ban 3,5 százalékkal, 2019-ben pedig 5,6 százalékkal bővült az ipari termelés volumene.²⁸ 2020 márciusában már 5,5 százalékos csökkenés volt megfigyelhető, ami áprilisban és májusban rendkívüli módon felgyorsult (36,9 százalék és 30,9 százalék). A nyári hónapokban mérséklődött a csökkenés, augusztusban a termelés volumenindexe megközelítette az előző évi szintet (lásd az 1.3.8. ábrát).

²⁸ https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oia004.html (utolsó letöltés: 2020.11.19.)

1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2020. augusztus

Külkereskedelem

A külkereskedelmi termékforgalom a romló európai konjunktúra hatására 2008 végén csökkenni kezdett az egy évvel korábbi adatokhoz képest (lásd az 1.3.9. ábrát). Ennek ellenére 2008 egészében mind az exportvolumen, mind az importvolumen több mint 4 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.²⁹ 2009-ben a gazdasági válság következményeképpen mind az export, mind az import esetében jelentős mértékű volt a visszaesés: a volumencsökkenés a kivitelnél 12,7 százalék, a behozatal esetében pedig 17,1 százalék volt.³⁰ 2010-ben a külkereskedelemre vonatkozó adatok visszatértek a válság előtti szintre, a kivitel volumene 16,9, a behozatalé pedig 15,1 százalékkal nőtt 2009-hez képest.³¹ 2011-ben a növekedés üteme mérséklődött, a kivitel volumene 9,9, a behozatalé pedig 6,7 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.³² 2012-ben a kivitel volumene 0,7 százalékkal haladta meg az előző évit, a behozatalé 0,1 százalékkal alulmúlta azt.³³ 2013-ban a külkereskedelem export- és importvolumene 4,2, illetve 5 százalékkal bővült.³⁴ 2014-ben a kivitel volumenindexe 6,9 százalékkal, a behozatalé pedig 8,8 százalékkal emelkedett.³⁵ 2015-ben a kivitel volumenindexe 7,8 százalékkal, a behozatalé pedig 6,3 százalékkal nőtt.³⁶ 2016-ban a külkereskedelmi termékforgalom

²⁹ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2008. január-december

³⁰ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2009. január-december

³¹ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2010. január-december

³² KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-december

³³ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2012. január-december

³⁴ KSH Statisztikai Tükör. Külkereskedelmi termékforgalom, 2013. január-december

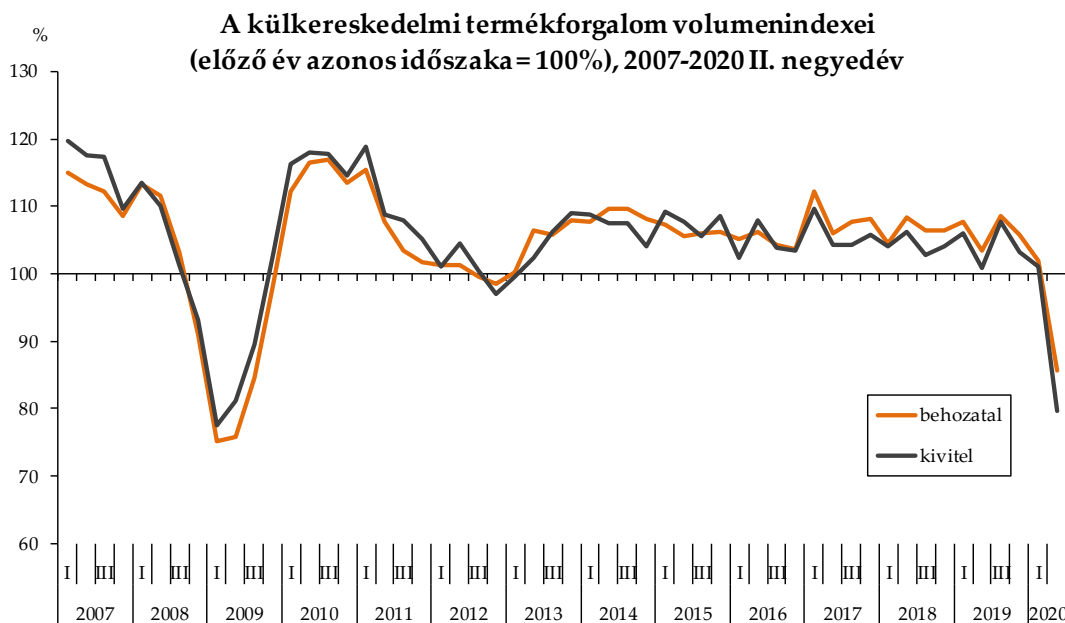
³⁵ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2014. január-december

³⁶ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2015. január-december

kivitelének volumene 4,4, a behozatalé pedig 4,7 százalékkal nőtt.³⁷ 2017-ben a kivitel volumene 5,8, a behozatalé 8,2 százalékkal emelkedett,³⁸ ez 2018-ban kis mértékben rosszabbul alakult: a kivitel volumene 4,2, a behozatalé 6,3 százalékkal nőtt az előző évhez képest.³⁹ 2019-ben a kivitel volumenindexe 4,2, a behozatalé 5,7 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A kivitel értéke 108 929 milliárd euró (35 416 milliárd forint), a behozatalé 104 074 milliárd euró (33 833 milliárd forint), a külkereskedelmi többlet pedig 4,9 milliárd euró volt, ami 665 millió euróval kevesebb, mint az előző évi.⁴⁰

A 2020. januártól szeptemberig tartó időszakban a kivitel volumenindexe 7,9, a behozatalé 8,4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A kivitel értéke 75 475 millió euró (26 177 milliárd forint), a behozatalé 71 809 millió euró (24 895 milliárd forint), a külkereskedelmi többlet pedig 3,6 milliárd euró volt, ami 139 millió euróval kevesebb, mint az előző évi.⁴¹

1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2020 II. negyedév

Forrás: KSH

³⁷ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2016. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1612>

³⁸ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2017. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1712>

³⁹ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2018. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1812>

⁴⁰ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2019. december (második becslés), <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1912>

⁴¹ KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2020. szeptember (első becslés), <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kue2009>

2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövidtávú Munkaerőpiaci Prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalmi Mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati hátterét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2021 első félévére. A harmadik alfejezetben az üzleti helyzet és a várakozások területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra.

2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok

Az ideai adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete az elmúlt években jellemző pozitív tendencia megtörésével jelentős mértékben visszaesett. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 26 pont – azaz 26 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül -, ami jelentős csökkenést jelent a 2019 októberében tapasztalt 48 pontos értékhez viszonyítva.

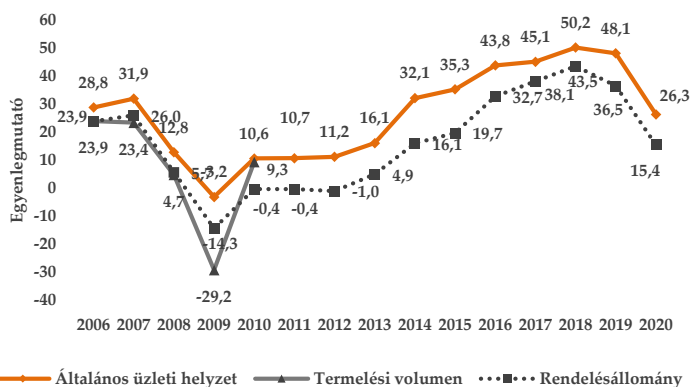
A 2021-re vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt évhez képest szintén lényegesen pesszimistábbak. A 2018-as csúcspontot követő 2019-es kis mértékű visszaesés után idén jelentős csökkenés tapasztalható. Ebben az évben 39 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 39 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásában 2021 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

Kiemelendő, hogy a jelentős visszaesés ellenére is mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet megítélése tekintetében többségben voltak a helyzetüket kedvezőnek látó vállalkozások 2020 októbere folyamán.

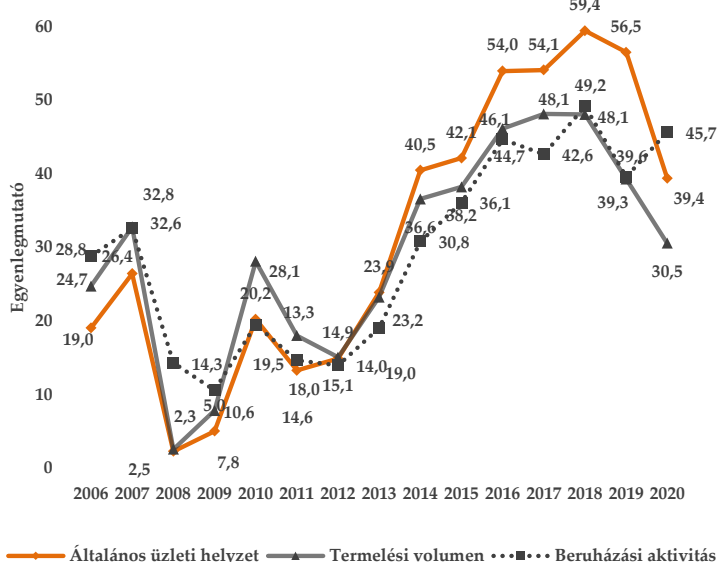
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)

Tárgyév

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek száz-as skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Következő év

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2020 tárgyévben 39,4 pont. Ez azt jelenti, hogy 39,4 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak a következő évre vonatkozó üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

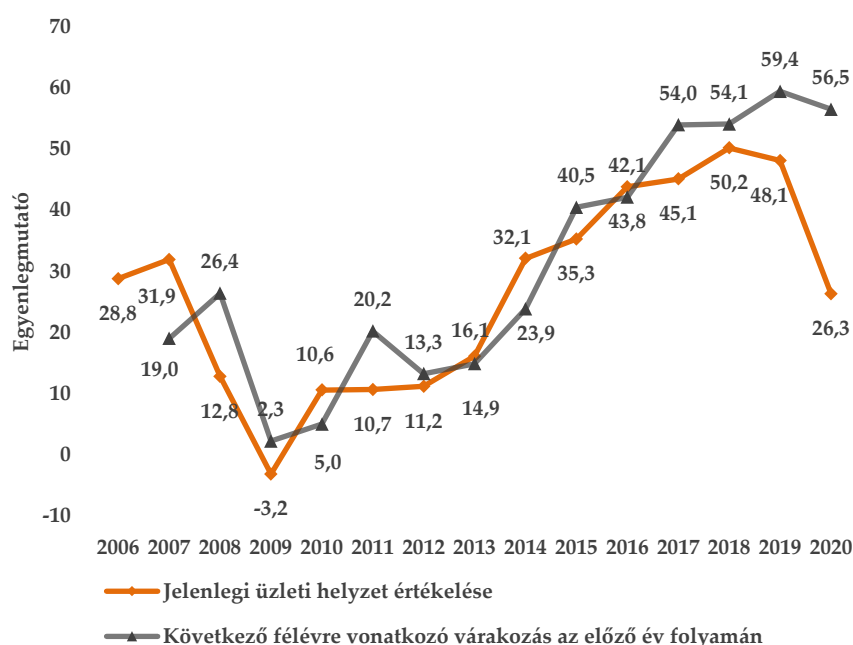
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	n	pont	n	pont	n	n	pont	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet - tárgyév	4254	35,3	4229	43,8	4183	45,1	4696	50,2	4677	48,1	4478	26,3
Rendelésállomány-tárgyév 2. félév	4196	19,7	4095	32,7	4034	38,1	4528	43,5	4557	36,5	4353	15,4
Ált. üzleti helyzet - köv. év 1. félév	3805	42,1	3856	54,0	3829	54,1	4289	59,4	4243	56,5	3747	39,4
Termelési vol.-köv. év 1. félév	3877	38,2	3859	46,1	3808	48,1	4293	48,1	4309	39,3	3883	30,5
Beruházási akt. - köv. év 1. félév	3546	36,1	3554	44,7	3560	42,7	4030	49,2	3975	39,6	3432	45,7

Forrás: ITM, GVI 2015–2020

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be. Míg 2015-ben az előző évi előrejelzéshez képest alulmaradt az üzleti helyzetre vonatkozó mutató értéke, addig 2016 folyamán a cégek a korábban megfogalmazott várakozásokhoz hasonlóan ítélték meg az üzleti helyzetüket. 2017-ben az előző évi optimista várakozásokhoz képest újra kedvezőtlenebbnek bizonyult az üzleti helyzet. Ez a tendencia folytatódott 2018-ban, 2019-ben és 2020-ban is. A koronavírus-járvány következtében kialakuló válság miatt a 2020-as üzleti helyzet különösen alulmúlta a tavalyi évben idénre megfogalmazott várakozásokat, ilyen mértékű (30 pontos) különbséget korábban soha nem tapasztaltunk a felmérés története során a cégek várt és realizált üzleti helyzete között.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése

Forrás: ITM, GVI 2006–2020

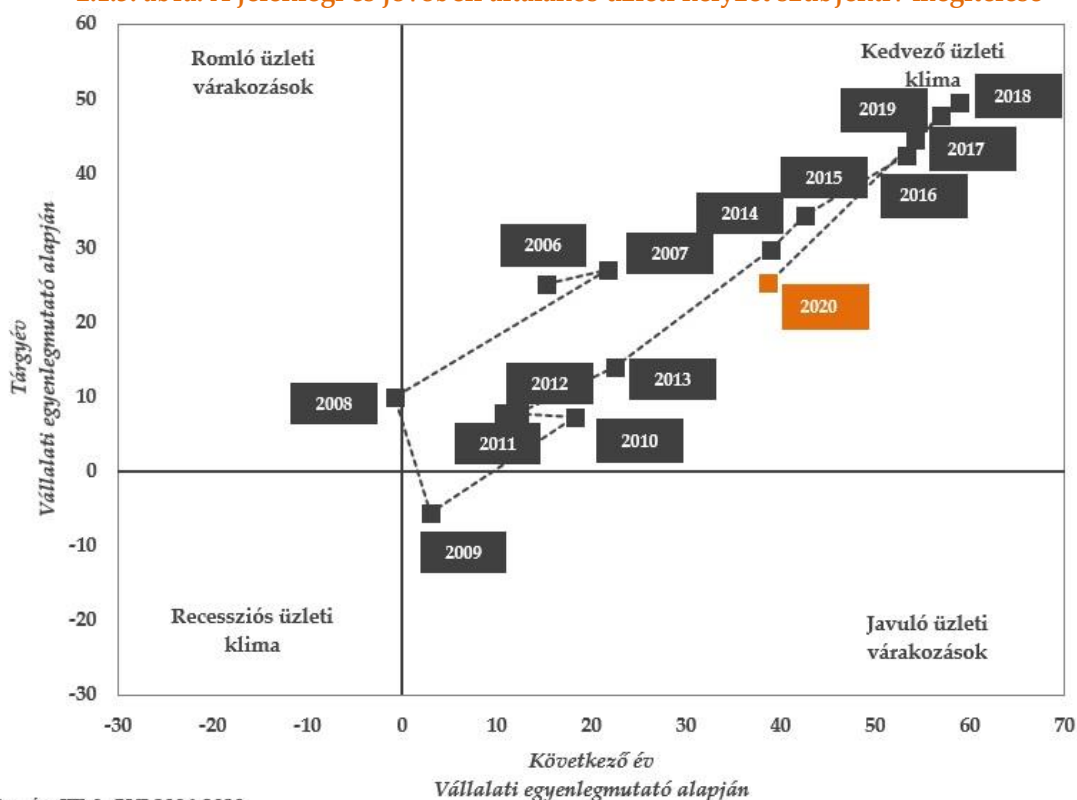
Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatták – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és

2012-ben is – ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben – kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, a 2019-es enyhe visszaesést követően azonban 2020-ban jelentősen, lényegében a 2014-es szintnek megfelelő értékre csökkent mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzet mutatója.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: ITM, GVI 2006-2020

Egyenlegmutató	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	n	pont	n	pont	pont	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6866	29,7	6850	34,4	6577	42,5	6532	44,5	6487	49,5	6510	47,9	6337	25,2
Várakozások	6009	38,9	6123	42,6	6023	53,3	6078	54,2	5957	58,8	5925	56,8	5350	38,7

Forrás: ITM, GVI 2014–2020

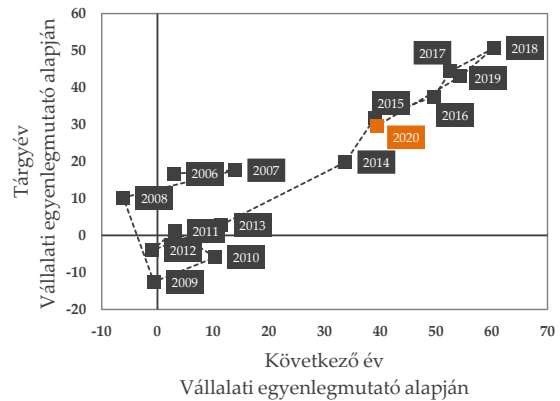
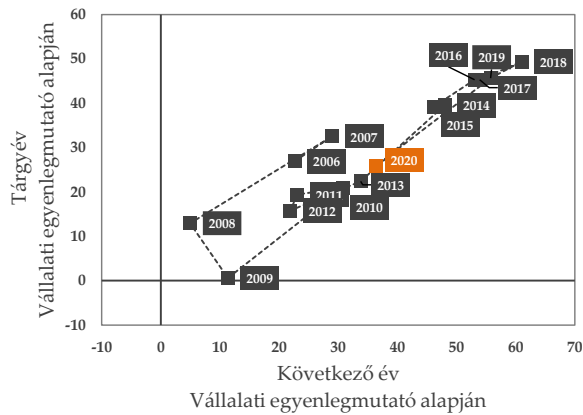
Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

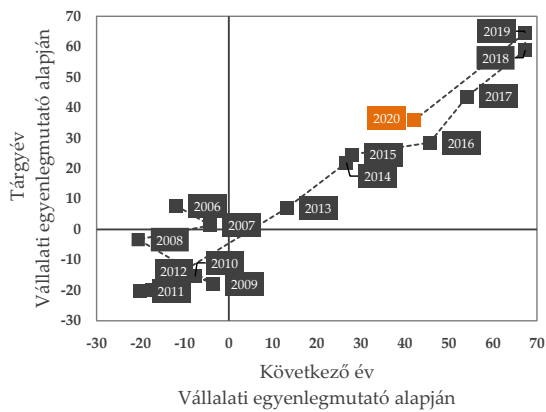
Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a 2008-as válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt. A koronavírus-járvány következtében kialakuló újabb válság szintén különböző mértékben érintette a szektorokat.

- Az ipari vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül az áttekintett időszak nagy részében a legjobb helyzetben voltak. Jelenleg ugyanakkor mind az építőipari, mind a kereskedelmi cégek kedvezőbb üzleti klímáról számoltak be az ipari cégekhez képest. A 2012–2018 közötti – 2015 kivételével – folyamatosan javuló tendencia 2019-ben megtört, míg 2020-ban további jelentős visszaesés következett be, így az ipari vállalatok körében az üzleti klíma egyenlegmutatói idén lényegében a 2013-as szintre csökkentek.
- Az iparral ellentétben a kereskedelem, és a szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. A 2012-es enyhe visszaesés kivételével 2011–2018 között – eltérő ütemben – mindkét ágazatban javuló tendenciát tapasztalhattunk. 2018-ban az üzleti klíma javulása csak a kereskedelmi vállalatok körében folytatódott, a szállítmányozó vállalatok esetében mind a helyzetértékelés, mind a kilátások negatívabbak lettek az előző évhez viszonyítva. 2019-ben a szállítmányozó vállalatok körében tovább folytatódott az üzleti klíma romlása, és a kereskedelmi cégek körében is visszaesés következett be a 2018-as csúcsot követően. 2020 folyamán mindkét ágazatban számottevően – egyaránt lényegében a 2015-ösnek megfeleltethető szintre – csökkent az üzleti helyzet és a kilátások egyenlegmutatója. Jelenleg a bemutatott ágazatok közül a szállító cégek látják legpesszimistábban mind ideit, mind jövő évi üzleti helyzetüket.
- Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem volt jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintettek a jövőre. Az építőipari vállalatok várakozásai 2013-ban fordultak pozitívvá, innentől kezdve – a 2015-ben tapasztalt stagnálás kivételével – 2019-ig az építőipar üzleti klímára vonatkozó helyzetértékelése és várakozásai folyamatosan javultak. 2020-ban ebben az ágazatban is jelentős visszaesés történt, ennek következtében az üzleti bizalom szintje lényegében a 2016-os szintre csökkent a szektorban, ugyanakkor az itt részletesen bemutatott ágazatok közül jelenleg továbbra is az építőipar üzleti klímája tekinthető a legkedvezőbbnek.

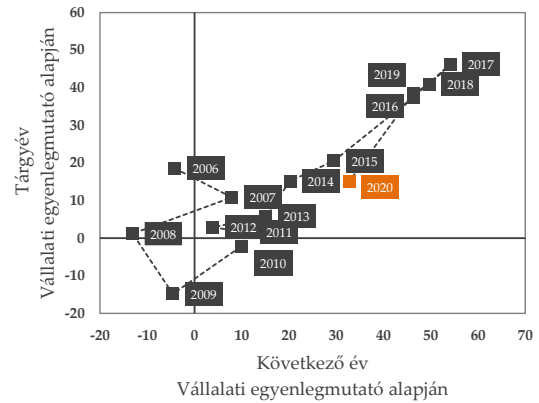
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként
Ipar **Kereskedelem**

Építőipar

Logisztika

Egyenlegmutató		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	324	20,6	309	46,2	325	46,3	400	40,9	399	38,6	400	15,1
	Várakozások	284	29,5	276	37,4	309	54,1	361	49,8	358	46,4	307	32,7
Ipar	Tárgyév	2123	39,2	2223	53,0	2146	45,3	2349	49,4	2261	45,7	2185	25,9
	Várakozások	1884	46,1	2007	45,3	1946	53,9	2122	61,0	2002	55,8	1838	36,4
Építőipar	Tárgyév	800	24,6	759	45,6	794	43,7	663	58,9	642	64,5	625	35,9
	Várakozások	688	27,9	686	28,5	724	54,1	611	67,3	601	67,3	548	42,2
Kereskedelem	Tárgyév	1433	31,8	1445	49,6	1549	44,4	1426	50,6	1456	43,1	1351	29,6
	Várakozások	1583	39	1551	37,5	1431	53,9	1332	60,4	1348	54,4	1179	39,4

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

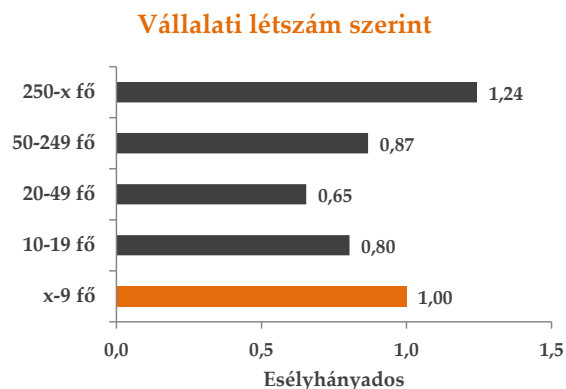
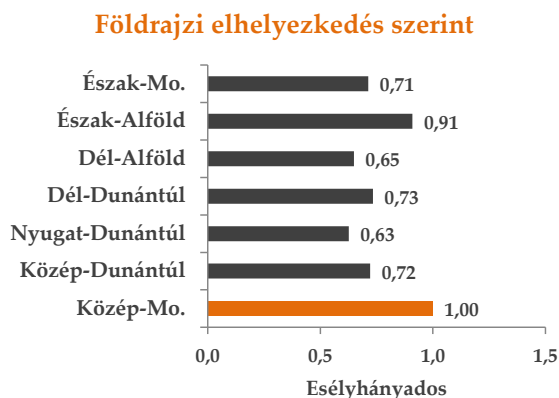
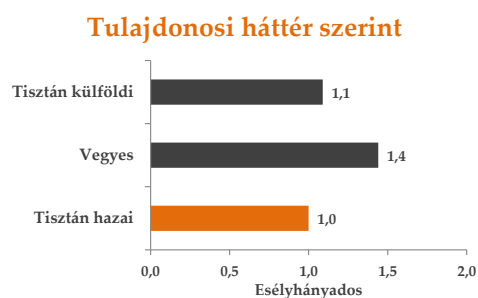
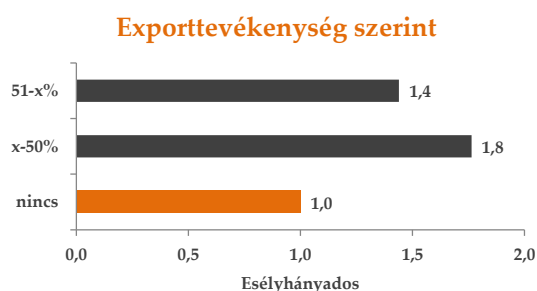
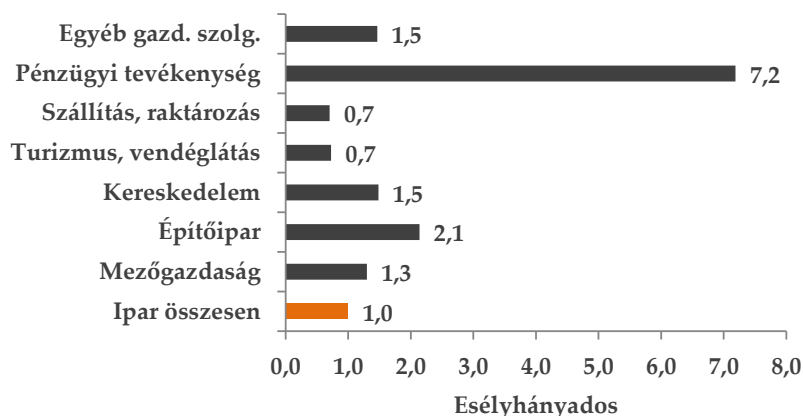
Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban az exportra, a gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembevételével keressük a választ ezekre a kérdésekre. Egy-egy tényező vizsgálata során a többi vállalati jellemző hatását kontroll alatt tartjuk, vagyis a közöttük fennálló potenciális interakciós hatásokat kiszűrve, a vállalati jellemzők üzleti várakozásokkal való önálló összefüggéseit vizsgáljuk. A becslések során a logisztikus regresszió módszerét alkalmaztuk.⁴²

- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy 2019-hez hasonlóan ismét a pénzügyi tevékenységekkel foglalkozó vállalatok fogalmazták meg kiemelkedő mértékben a legoptimistább várakozásokat. Az építőipar, az egyéb gazdasági szolgáltatások és a kereskedelem, illetve a mezőgazdaság területein szintén nagyobb eséllyel találunk optimista üzleti várakozásokat mutató vállalatokat, mint az ipari szektorban. A szállítás, raktározás, valamint a turizmus, vendéglátás ágazatok vállalatai az ipari szektornál pesszimistább várakozásokat fogalmaztak meg üzleti helyzetükre vonatkozóan.
- A 250 fő feletti nagyvállalatok 2021 első félévére vonatkozó várakozásai optimistábbak a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva. A 10 fő alatti vállalkozásokhoz képest a pozitív kilátások esélye kisebb a 10–249 fő közötti kategóriákban egyaránt.
- A tisztán külföldi tulajdonban álló vállalatok és a vegyes tulajdonú vállalkozások nagyobb eséllyel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben lévő cégek.
- Az exportra (is) dolgozó vállalatok nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok.
- A központi régióhoz viszonyítva az ország összes többi részén negatívabbak az üzleti helyzet alakulásával kapcsolatos várakozások. A legkisebb eséllyel a nyugat-dunántúli és a dél-alföldi vállalatok várják üzleti helyzetük javulását 2021 első félévében. Ehhez képest némileg pozitívabbak az észak-magyarországi, a közép-dunántúli és a dél-dunántúli cégek várakozásai. Legkevésbé az észak-alföldi cégek várakozásai maradnak el a központi régióban működő vállalatok várakozásaitól.

---

⁴² A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paraméterei az M3.1. táblázatban láthatók.

2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre (n=6524)

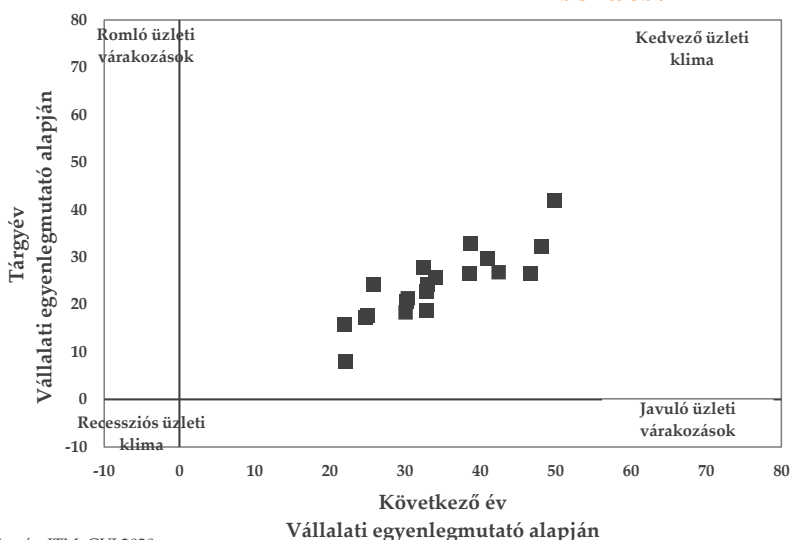
A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

2.3. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében tapasztalt területi egyenlőtlenségek nem változtak jelentősen a tavalyi eredményekhez képest, 2020-ban jelentős visszaesés mellett is minden megyében kedvező üzleti klímát mérhettünk. A jelenlegi és a jövőbeli üzleti helyzetet mérő egyenlegmutatók Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (42 és 50 pont), Heves megyében (33 és 39 pont), Komárom-Esztergom megyében (32 és 48 pont) és Budapesten (27 és 47 pont) a legmagasabbak, illetve Nógrád megyében (8 és 22 pont) a legalacsonyabbak.

2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban

Az egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan, és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Forrás: ITM, GVI 2020

Egyenlegmutató	Várakozások (pont)	Tárgyév (pont)
Szabolcs-Szatmár-Bereg	49,8	42,0
Heves	38,7	32,8
Komárom-Esztergom	48,2	32,2
Vas	40,9	29,7
Győr-Moson-Sopron	32,4	27,9
Tolna	42,4	26,8
Budapest	46,7	26,6
Békés	38,5	26,6
Pest	34,0	25,7
Somogy	33,0	24,3
Veszprém	25,7	24,2
Bács-Kiskun	32,8	22,7
Hajdú-Bihar	30,4	21,3
Jász-Nagykun-Szolnok	30,2	20,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	32,9	18,8
Baranya	30,1	18,4
Zala	25,0	17,7
Fejér	24,7	17,3
Csongrád	21,9	15,8
Nógrád	22,1	8,0

Forrás: ITM, GVI 2020

3. 2021-ben várható munkaerőkereslet

Jelen fejezetben a 2021-ben várható munkaerőkeresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerőkeresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszámbővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszámbővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítése az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszámbővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató.	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszámalakulásáról.	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”).

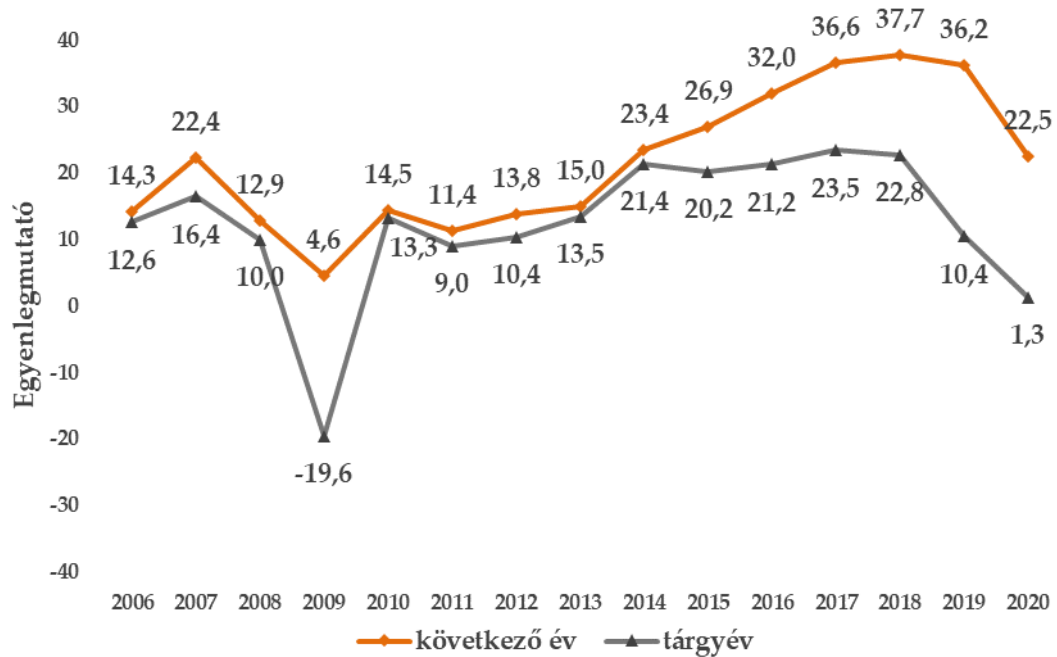

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

2020-ban 1 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2019-ben még 10 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán visszaesett, 2009 óta nem tapasztaltunk hasonlóan alacsony értéket. A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontja óta, 2015-től kezdődően alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést. A következő ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása.

Az idei létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató csökkenése a 2020-ban megfogalmazott jövőbeli terveket is érintette: a következő évre vonatkozó vállalati egyenlegmutató 23 pontos (2019-ben azonban ez az érték a 2020-as várakozások esetén még 36 százalékpont volt) értéket vesz fel – 23 százalékpontos többségben vannak létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkal szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok enyhén optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amiknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1.ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6981	13,5	6755	21,4	6710	20,2	6415	21,2	6279	23,5	6142	22,8	6164	10,4	5901	1,3
Várakozások	7013	15	5723	23,4	5316	26,9	5135	32,0	5042	36,6	4716	37,7	4766	36,2	4525	22,5

Forrás: ITM, GVI 2006–2020

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szürke vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és narancssárga vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2020-ban a tárgyévi egyenlegmutató értéke 1 pont. ez azt jelenti, hogy körülbelül 1 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Komárom-Esztergom (59 pont), Bács-Kiskun (42 pont) és Baranya (41 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok, a 2021-re vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Zala (16 pont) és Csongrád (8 pont) megyében, illetve Budapesten (13 pont) a legrosszabbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.1. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2021 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	<i>n</i>	<i>pont</i>
Komárom-Esztergom	180	59,20
Bács-Kiskun	245	41,66
Baranya	138	41,21
Somogy	189	40,40
Nógrád	138	39,42
Szabolcs-Szatmár-Bereg	206	37,92
Jász-Nagykun-Szolnok	183	37,14
Borsod-Abaúj-Zemplén	239	36,79
Tolna	118	35,62
Fejér	199	33,42
Vas	139	26,34
Hajdú-Bihar	256	25,14
Békés	147	23,51
Győr-Moson-Sopron	219	22,68
Heves	185	22,05
Pest	433	19,66
Veszprém	208	16,47
Zala	155	15,88
Budapest	778	12,56
Csongrád	170	8,38

Forrás: ITM, GVI 2020

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és +100-at akkor, ha minden cég létszám bővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámösvülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér, valamint földrajzi elhelyezkedés szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.⁴³

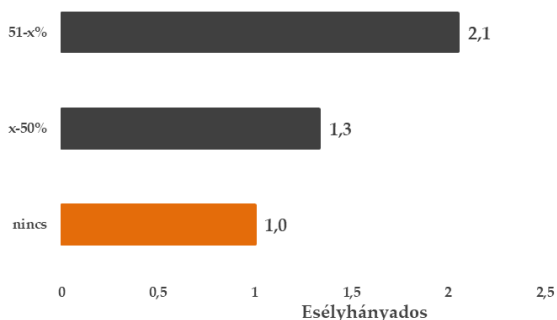
- A mezőgazdasági, a szálláshely-szolgáltató, vendéglátó tevékenységet végző és a kereskedelmi vállalatok jelentősen kisebb eséllyel terveznek létszámnövelést a többi ágazatnál, míg a pénzügyi és logisztikai cégek körében kiemelkedő az állománybővítésre vonatkozó tervek gyakorisága.
- A külföldi tulajdonhányad alapján képzett vállalati csoportok között a vegyes kézben lévő cégek körében fordulnak elő kisebb eséllyel létszámnövelési tervek.
- A 250 fő feletti vállalatok növelik legnagyobb eséllyel létszámukat, a vállalati mérettel pedig nő a létszámfelvételt tervezők aránya.
- Export tevékenység intenzitásával is nő a létszámfelvételt tervező vállalatok aránya, legnagyobb eséllyel a döntően exportálók terveznek állománybővítést.
- A régiók közül Közép-Magyarországon a legalacsonyabb a létszámnövekedéssel számoló vállalatok aránya, ami Nyugat-Dunántúlon is jócskán elmarad az ország többi részétől.

3.1.2. ábra: A létszámnövekedési várakozások összetevői

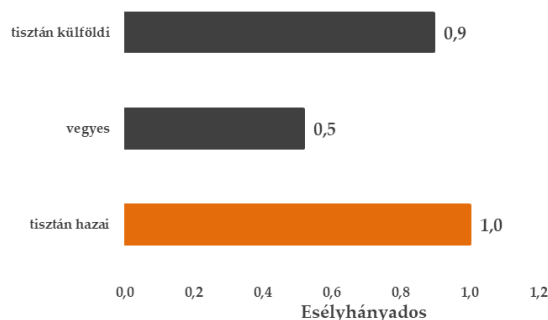

⁴³ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

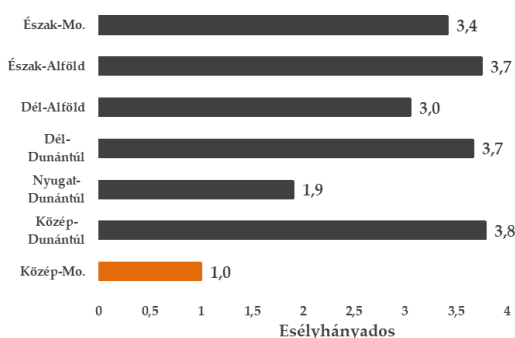
Export tevékenység szerint

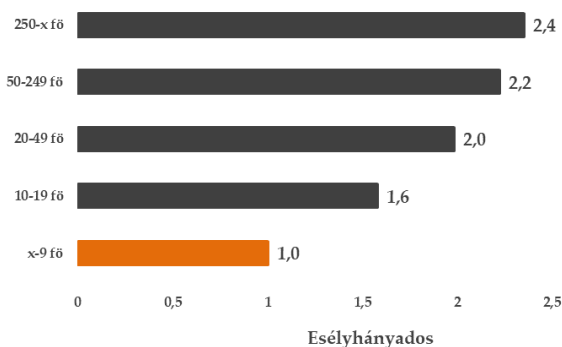
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

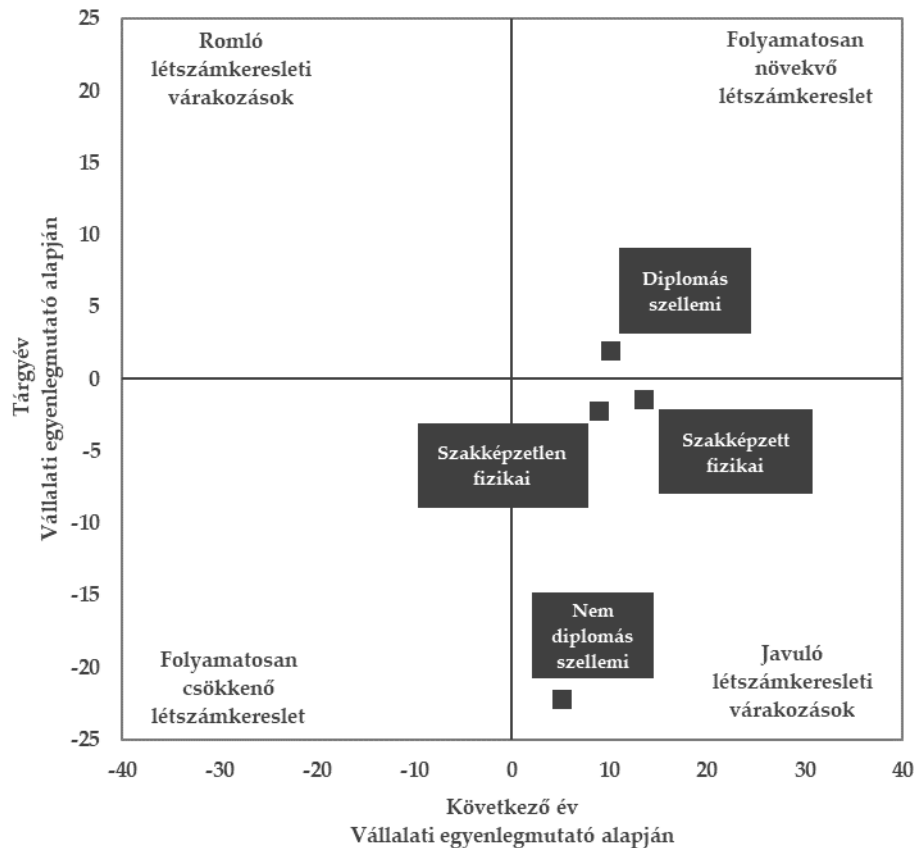
Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre (n=4274)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint csak a diplomás szellemi munkakörök jellemezhetők folyamatosan bővülő létszámkereslettel – ezen csoportban 2020-ban is több vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, illetve ez igaz a 2021-es évre vonatkozó várakozásokra is. A többi csoportban 2020-ban a létszám csökkenése volt jellemző, viszont a létszám növekedése várható a következő évben. Az idei létszámváltozásokat és a jövő évi terveket jellemző egyenlegmutatók a legkedvezőtlenebbül a nem diplomás szellemi munkakörökben alakulnak, a foglalkozások ezen csoportját különösen mélyen érintették az elbocsátások 2020-ban.

3.1.3. ábra: Munkaerőkereslet foglalkoztatási csoportonként 2020–2021

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgyév	-2,2	-1,4	-22,2	2,0
Várakozások	8,9	13,5	5,1	10,0

Forrás: ITM, GVI 2020

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2020-ban, mind a 2021-ben létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

3.2. Létszámvárakozások 2021-re

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük előrejelzésünket a 2021. évre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vállalatok száma (darab)	1932	1977	2003	2313	1911	2512	2266
Vállalati várakozás (fő)	254324	247234	299712	313650	305371	347526	330588
Tény (fő)	252075	247143	293435	310202	303604	338203	310993
Várakozás és tény különbség (%)	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8	-6,3

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2013–2019) – speciális minta

Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszámelőrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

A becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t | V_{i,t}, SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

, ahol VJ_i a várokozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

Beruházás

I_i pedig az előző csoportokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Beruházás * Fizikai arány

Környezet * Fizikai arány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1,x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2017-et kivéve minden alább vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.2. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elemszám (darab)	1932	1977	2003	2313	1911	2512	2266
Vállalati várakozás (fő)	254324	247234	299712	313650	305371	347526	330588
Tény (fő)	252075	247143	293435	310202	303604	338203	310993
Várakozás és tény különbség (%)	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8	-6,3
Becsült létszám (fő)	251229	245878	292884	310300	301427	334136	314604
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07	-1,29	-4	-5,1
Tény és becslés különbsége (%)	-0,34	-0,51	-0,19	0,03	-0,7	-1,2	1,1

Forrás: ITM–GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2013–2019) – speciális minta

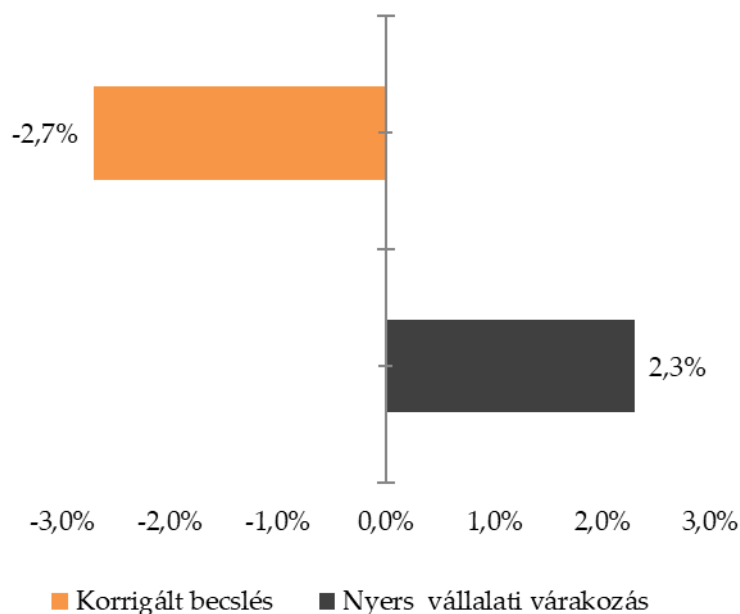
Megjegyzés: a korábbi évek adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válasza alapján 2,3 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni bővíteni a foglalkoztatottak számát. A jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve a csökkenő tendencia valószínűsíthető. Mindez nem meglepő annak tükrében, hogy a gazdasági növekedés fenntarthatóságával kapcsolatban már az év elején is bizonytalanságok merültek fel, majd koronavírus-járvány nyomán az üzleti klíma súlyosan leromlott.

Az idei évi előrejelzést különösen bizonytalanná teszi, hogy az adatfelvétel a szeptember-októberi időszakban történt, amikor viszonylag mérsékelt súlyú járványügyi óvintézkedések voltak hatályban. Ehhez képest a gazdaságot tavasszal még keményen fékeztek a korlátozások, a vállalatokat tehát a működés szempontjából az év egy viszonylag kedvező időszakában⁴⁴ keresték fel a kérdezőbiztosok. A jelenlegi helyzetben továbbá fontos figyelembe venni, hogy 2021 szeptemberére vonatkozóan foglalmazták meg a válaszadók az előrejelzéseiket, amikor már vélhetően rendelkezésre fog állni a koronavírus elleni védőoltás.

3.2.1. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben

Forrás: ITM, GVI (n=2286)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

⁴⁴ Erről árulkodik például a GVI Negyedéves Konjunktúramutatójának alakulása is: https://gvi.hu/files/researches/624/nkonj_204_elemzes_201124_.pdf

A korrigált becslés szerint egyik ágazatban sem várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint a mezőgazdaság kivételével minden ágazatban létszámnövekedés lesz a következő évben. A már említett létszámbővítési korlátok várhatóan a mezőgazdasági, az építőipari és a szolgáltató vállalatoknál mutatkoznak majd meg a leginkább a kiigazított prognózis eredményeit figyelembe véve.

3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	0,2% pont	-8,3% pont
Ipar	2,5% pont	-1,5% pont
Építőipar	1,6% pont	-5,9% pont
Kereskedelem	2,2% pont	-2,7% pont
Gazdasági szolgáltatás	2,0% pont	-4,1% pont
Versenyszféra egésze	2,3% pont	-2,7% pont

Forrás: ITM, GVI 2020 (n=2286)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően exportálóknál lényegében nem várható változás, míg létszámcsökkenést valószínűsítünk a döntően belföldre dolgozó vállalati körben.

3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2021-ben – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	1,8% pont	-3,9% pont
Döntően exportra dolgozó	3,3% pont	-0,1% pont
Versenyszféra egésze	2,3% pont	-2,7% pont

Forrás: ITM, GVI 2020 (n=2286)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerőpiaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerőpiaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik pedig a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy miként alakult a pályakezdekők foglalkoztatása. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat járja körül.

Mind a hat alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerőpiaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2020-ban enyhén csökkent az előző évhez képest: 69 százalék volt e cégek aránya. A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén kis mértékben csökkent: 68-ról 67 százalékra. A legmagasabb értékeket Komárom-Esztergom, Csongrád és Tolna megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Jász-Nagykun-Szolnok megyében terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A határozott időre szóló foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya a tavalyi szinthez képest növekedett, 2020-ban már a cégek 27 százaléka alkalmaz határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót. A következő évre ilyen típusú foglalkoztatást tervezők a cégek 24 százalékát teszik ki. A legnagyobb arányban Borsod-Abaúj-Zemplén, Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében fordulnak elő ezen vállalatok. A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya az előző évekhez hasonlóan Pest megyében a legalacsonyabb.

A külföldieket alkalmazó vállalatok arányának 2009 óta tapasztalható csökkenése 2018-ban megállt, és a 2019-es stagnálást követően 2020-ban már a cégek 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót, mely 4 százalékpontos növekedést jelent a tavalyi évhez képest. Ez az arány várhatóan hasonló szinten marad jövőre, 2021-ben ugyanis a vállalatok negyede tervez külföldi munkaerőt alkalmazni. E cégek aránya

kiemelkedően magas, 60 százalékot meghaladó Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb Hajdú-Bihar megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya enyhén növekedett 2020-ban. Míg 2019-ben a cégek 40 százaléka foglalkoztatott pályakezdőket, 2020-ban 41 százalékuk. A tavalyi évhez viszonyítva hasonlóan nőtt azonban azoknak a cégeknek az aránya, akik pályakezdők alkalmazását tervezik: míg 2019-ben a cégek 36 százaléka jelezte, hogy pályakezdőt foglalkoztatna a következő évben, 2020-ban 38 százalékuk. Ez az arány a legmagasabb Komárom-Esztergom, Heves és Csongrád megyében volt, míg Pest megyében a legalacsonyabb.

Az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya kis mértékben csökkent: az ilyen cégek aránya 2019-ben 17 százalék, idén pedig 16 százalék volt. A következő évben ilyen módon foglalkoztatni tervező vállalatok aránya a tavalyi évhez hasonlóan alakult, 2020-ban is 14 százalék volt. A legmagasabb arányt Békés megyében figyelhetjük meg, míg a legalacsonyabb arányokat Pest megyében és Budapesten találjuk.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya csökkent a tavalyi évhez viszonyítva: 2020-ban 13 százalék volt az ilyen cégek aránya, míg egy évvel korábban még 15 százalék. Csökkent az ilyen típusú foglalkoztatást tervező vállalatok aránya is 14-ről 12 százalékra. Ez utóbbi arány kiemelkedően magas – az utóbbi évekhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében, és kiemelkedően alacsony (szinte elenyésző) Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia⁴⁵. 2015-ben az alkalmazottak 5,7 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a harmadik legalacsonyabb érték volt (Bulgária és Csehország után). A csökkenés 2019-ben megtörni látszik, tavaly a magyar munkavállalók 4,4 százalékát foglalkoztatták nem teljes munkaidőben, szemben a 2018-as 4,2 százalékkal, ami így is Bulgária után a második legalacsonyabb arányt jelenti az EU tagállamai között. Ez az érték továbbá még mindig jóval alacsonyabb a 2012-es csúcshoz képest (6,7 százalék).

A Prognózis felvétel eredményei alapján megállapítható, hogy a dél-alföldi, a dunántúli, valamint a nagyobb méretű és a tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása. Gazdasági ágak szerint az ipar és a szolgáltatások területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottjaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

---

⁴⁵ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_eppga&lang=en

2014-ben fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest több, mint 2 százalékponttal csökkent ezen cégek aránya. 2015-ben a csökkenés nem folytatódott, az arány 69 százalékon állt, 2016-ban azonban jelentősnek mondható visszaesés figyelhető meg, a részmunkaidős alkalmazottal rendelkező cégek aránya 63 százalék volt. 2017-ben ez az arány hasonlóan alakult, mint az előző évben, szintén a cégek 63 százaléka foglalkoztatott részmunkaidőben. 2019-ben 70 százalékra nőtt, a 2018-as 66 százalékról, a nem teljes munkaidős foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya, míg idén enyhe csökkenés után a cégek 69 százaléka rendelkezik részmunkaidős alkalmazottal.

A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén enyhe, 1 százalékpontos csökkenést mutat (67 százalék), de még mindig jócskán a 2018-as érték felett van (64 százalék). A részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2012-ben és 2013-ban volt kiugróan magas, 80 százalék közeli szinten, ezt az értéket azóta meg sem közelítette.

4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nem teljes munkaidőst foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	62,8	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5	63,0	63,0	66,2	69,9	69,1
Esetszám (n)	7245	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931	6621	6577	6520	6607	6387
Nem teljes munkaidőst alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)		61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9	62,0	61,9	64,2	67,9	67,3
Esetszám (n)		7151	7054	8856	6782	7013	6952	6924	6617	3132	6487	6579	6339

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Jász-Nagykun-Szolnok (57 százalék) megyében kiemelkedően alacsony azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2021-ben; ezután következik a főváros, Veszprém és Pest megye (62 százalék). Kiemelkedően magas értékeket Komárom-Esztergom (80 százalék), Csongrád (81 százalék) és Tolna (82 százalék) megye cégei mutatnak. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főleg Jász-Nagykun-Szolnok megyét) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 70–80 százalék körüli szinten alakul.

4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1021	61,6%
Baranya	228	77,4%
Bács-Kiskun	364	76,1%
Békés	208	76,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén	352	70,0%
Csongrád	249	80,5%
Fejér	353	72,2%
Győr-Moson-Sopron	268	70,5%
Hajdú-Bihar	351	69,7%
Heves	211	74,3%
Komárom-Esztergom	287	79,9%
Nógrád	150	67,4%
Pest	666	62,1%
Somogy	195	76,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	267	70,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	272	56,5%
Tolna	185	82,3%
Vas	231	76,6%
Veszprém	270	62,0%
Zala	211	71,3%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

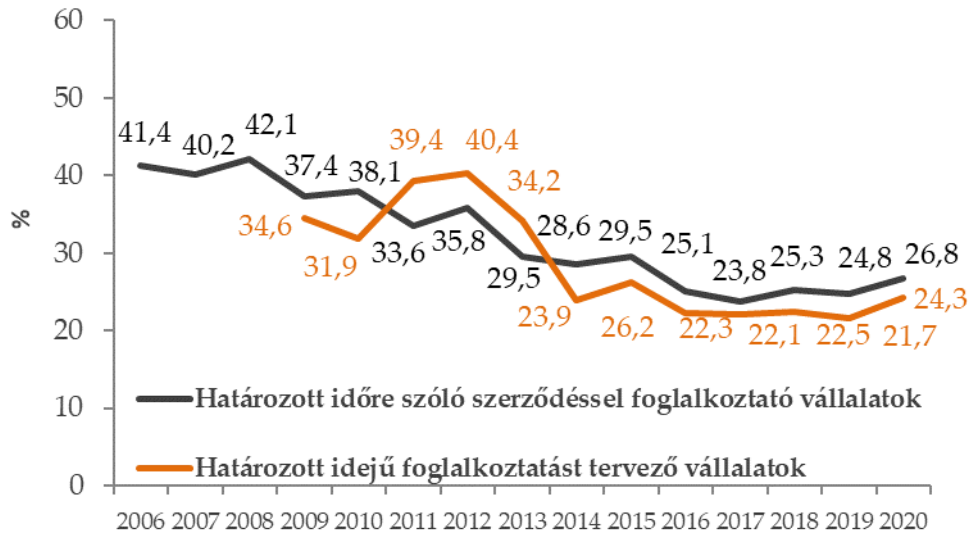
A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Határozott idejű foglalkoztatás

A felmérés tapasztalatai alapján elmondható, hogy a határozott idejű foglalkoztatás ágazatok szerint leginkább az ipar és a mezőgazdaság, illetve a szolgáltatások területén gyakori, míg az építőipari területen működő cégek körében ritka. Földrajzi szempontból az észak-magyarországi és az alföldi cégek körében tekinthető leggyakoribbnak a határozott idejű foglalkoztatás. Ezen kívül mind a külföldi tulajdon arányával, mind a cégek méretével együtt nő annak valószínűsége, hogy foglalkoztatnak határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót.

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya 2013 óta 29 százalék körüli szinten stagnált, majd 2016-ban 25 százalékra, 2017-ben pedig 24 százalékra csökkent. 2018-ban a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya kis mértékben növekedett, majd 2019-ben hasonló szinten maradt (25 százalék). A tavalyi stagnálást követően idén 27 százalékra nőtt ezen cégek aránya. A következő évben határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2016 és 2019 között minden évben stabilan 22–23 százalék körül alakult. 2020-ban ez az arány is növekvő tendenciát mutat. (24 százalék)

4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,1	37,4	38,1	33,6	35,8	29,5	28,6	29,5	25,1	23,8	25,3	24,8	26,8
Esetszám (n)	7245	7151	7107	7128	6744	6988	6866	6832	6545	6472	6391	6456	6262
Határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)		34,6	31,9	39,4	40,4	34,2	23,9	26,2	22,3	22,1	22,5	21,7	24,3
Esetszám (n)		7151	7048	4429	4625	4665	6845	6823	6548	6593	6443	6253	

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya Borsod-Abaúj-Zemplén (41 százalék), Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg (40 százalék) megyében a legmagasabb. Az arány Pest megyében (10 százalék) kiugróan alacsonynak mondható, ezt Baranya és Fejér megye (19 százalék) követi.

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1018	23,8%
Baranya	229	18,7%
Bács-Kiskun	344	25,9%
Békés	205	40,4%
Borsod-Abaúj-Zemplén	345	41,4%
Csongrád	240	27,2%
Fejér	351	19,0%
Győr-Moson-Sopron	266	24,2%
Hajdú-Bihar	351	29,8%
Heves	210	28,7%
Komárom-Esztergom	270	27,4%
Nógrád	150	20,2%
Pest	659	10,3%
Somogy	183	30,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	263	40,0%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	20,8%
Tolna	185	28,3%
Vas	231	21,4%
Veszprém	272	29,2%
Zala	210	21,9%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékos adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3. Külföldiek foglalkoztatása

Ebben az alfejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

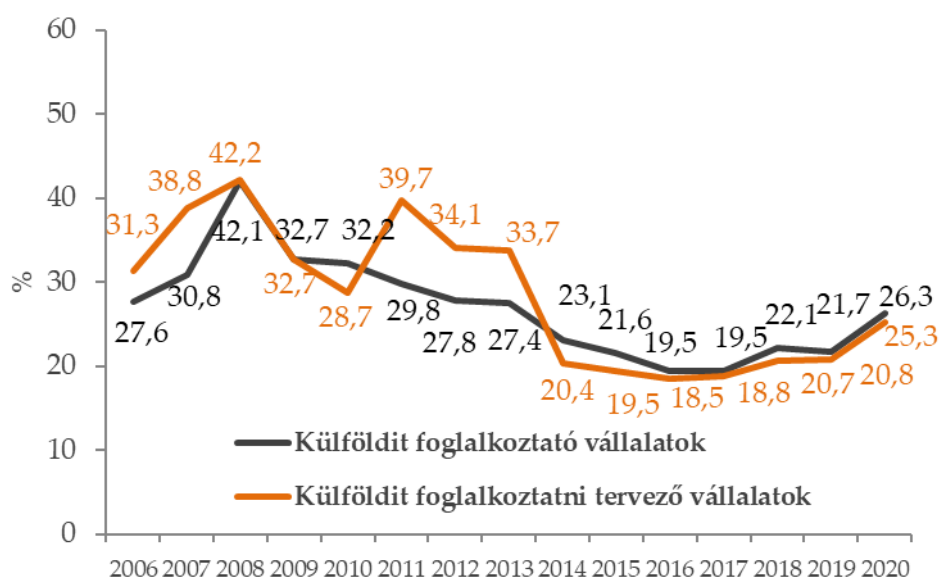
Az ágazatok közül az ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a (részben) külföldi tulajdonban állókra igaz ugyanez. Ezen kívül a közép-dunántúli és a 250 fősnél nagyobb cégekre jellemző, hogy magas arányban alkalmaznak külföldi munkavállalót.

2008-tól kezdődően Magyarországon csökkent a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya. 2016-ban és 2017-ben a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok arányának stagnálását tapasztaltuk (20 százalék körül alakult az arányuk), 2018-ban azonban kis mértékben nőtt az ilyen cégek aránya, majd 2019-ben is ezzel megegyező szinten maradt (22 százalék). Ezzel szemben 2020-ban kiugró növekedés figyelhető meg, a vállalatok 26 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót.

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés,

ugyanakkor 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a 2014-es erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (2015-ben is 20 százalékot mértünk), majd 2016-ban újra enyhe csökkenés (19 százalékra) figyelhető meg. 2017-ben a külföldiek foglalkoztatását tervező cégek aránya nem változott, 19 százalék volt, míg 2018-ban újra kis mértékű növekedés volt tapasztalható, amit 2019-ben stagnálás követett. 2020-ban azonban ezzel kapcsolatban is dinamikus növekedést tapasztaltunk, ugyanis már a vállalatok negyede tervez külföldi munkavállalót foglalkoztatni, szemben a 2019-ben mért 21 százalékkal.

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,1	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6	19,5	19,5	22,1	21,7	26,3
Esetszám (n)	7245	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799	6540	6469	6408	6478	6239
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,2	28,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5	18,5	18,8	20,7	20,8	25,3
Esetszám (n)	7046	7151	7051	4168	6782	7013	6854	6796	6540	6469	6390	6462	6221

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ebben a megyében 61 százalék az ilyen cégek aránya; ez után Nógrád (42 százalék) és Győr-Moson-Sopron (30 százalék) megye következik. A külföldieket foglalkoztatni tervező cégek aránya Hajdú-Bihar megyében

kiugróan alacsony (7 százalék), utána Borsod-Abaúj-Zemplén és Zala, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye következik (15 százalék).

4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1017	29,5%
Baranya	228	17,3%
Bács-Kiskun	341	22,3%
Békés	199	18,0%
Borsod-Abaúj-Zemplén	328	14,6%
Csongrád	234	26,6%
Fejér	348	29,6%
Győr-Moson-Sopron	266	30,4%
Hajdú-Bihar	349	7,3%
Heves	210	26,6%
Komárom-Esztergom	282	61,2%
Nógrád	149	41,6%
Pest	659	16,3%
Somogy	182	18,7%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	261	15,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	16,3%
Tolna	185	16,4%
Vas	231	23,8%
Veszprém	271	24,0%
Zala	210	15,0%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.4. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2007 óta (a 2015-ös és a 2018-as kismértékű emelkedést leszámítva) csökkenő tendenciát mutatott, 2019-ben arányuk 40 százalékra esett vissza, 2020-ban azonban enyhe, 1 százalékpontos növekedést tapasztaltunk (41 százalék).

Gazdasági ágazatok szerint vizsgálva a pályakezdők foglalkoztatása az ipari (48 százalék) és a szolgáltatások (45 százalék) területén működő cégekre jellemző leginkább. Ezen kívül elmondható, hogy a dél-alföldi, a nagyobb méretű, valamint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok is nagyobb arányban alkalmaznak ilyen munkavállalókat.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya a 2014-es erős visszaesés óta 36 és 40 százalék között ingadozik. 2020-ban az ilyen vállalatok aránya enyhén nőtt a tavalyi évhez képest, 38 százalék volt.

4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	54,1	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1	43,2	40,8	42,6	39,6	40,7
Esetszám (n)	7214	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857	6580	6506	6459	6501	6297
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	35,6	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3	39,6	37,0	36,9	35,8	38,4
Esetszám (n)	6254	7151	4370	4370	6782	7013	6882	6840	6582	6503	6428	6473	6266

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya 2020-ban Komárom-Esztergom (51 százalék), Heves (48 százalék) és Csongrád (46 százalék) megyében a legmagasabb. Kiugró mértékben a legalacsonyabb arányt ezzel szemben Pest (19,5 százalék) megyében figyelhetjük meg, ezután következik és Veszprém megye (32 százalék).

4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1018	41,5%
Baranya	228	40,6%
Bács-Kiskun	345	43,9%
Békés	205	40,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	337	37,3%
Csongrád	242	45,8%
Fejér	349	33,5%
Győr-Moson-Sopron	266	43,2%
Hajdú-Bihar	353	37,9%
Heves	210	47,9%
Komárom-Esztergom	280	51,2%
Nógrád	151	40,0%
Pest	661	19,5%
Somogy	187	39,5%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	263	39,5%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	33,2%
Tolna	185	37,1%
Vas	231	41,7%
Veszprém	274	32,3%
Zala	210	40,6%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás

Ebben az alfejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől: egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg e vállalatok között.

Az egyszerűsített foglalkoztatás a mezőgazdaság területén működő, valamint az észak-magyarországi és a dél-alföldi cégekre jellemző kiugró arányban. A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok, illetve a legkisebb és a legnagyobb cégek jelentősen kisebb valószínűséggel alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat.

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2010 között erőteljesen visszaesett, majd enyhe ütemben újra növekedni kezdett. 2013-ban ebben a tendenciában változás történt, azonban ez a csökkenés nem vált tartóssá: 2014-ben 12 százalékra nőtt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a 2013-as 9 százalékos értékhez képest, ezt követően a növekedés 2018-ig tartott, a tavalyi évben azonban megtorpant. Az előző évi stagnálást 2020-ban az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek arányának enyhe csökkenése követte, 16 százalékos szinten alakult.

Az egyszerűsített foglalkoztatást tervező cégek aránya a tavalyi évhez képest nem változott. Idén továbbra is a vállalatok 14 százaléka tervezi, hogy jövőre ezt a foglalkoztatási formát alkalmazza.

4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	25,4	16,0	7,8	8,5	10,1	8,9	12,2	13,8	15,1	14,8	17,1	16,7	16,4
Esetszám (n)	7245	7151	7103	7128	6729	6999	6804	6793	6540	6469	6401	6452	6269
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	20,5	15,0	6,1	10,9	10,8	12,7	9,2	12,5	14,0	13,5	15,3	14,2	14,0
Esetszám (n)	6649	7148	7041	3982	6782	7013	6831	6770	6515	6529	6519	6411	6248

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

2020-ban az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya Pest (8 százalék) megyében és Budapesten (9 százalék) a legalacsonyabb. A legmagasabb arányt Békés (34 százalék) megyében figyelhetjük meg.

4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1018	8,9%
Baranya	229	26,9%
Bács-Kiskun	342	14,2%
Békés	207	34,0%
Borsod-Abaúj-Zemplén	335	23,0%
Csongrád	246	19,6%
Fejér	351	14,3%
Győr-Moson-Sopron	266	14,2%
Hajdú-Bihar	354	25,4%
Heves	210	24,3%
Komárom-Esztergom	268	13,7%
Nógrád	149	22,5%
Pest	659	8,3%
Somogy	185	15,5%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	261	21,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	13,7%
Tolna	185	23,9%
Vas	231	16,7%
Veszprém	271	15,9%
Zala	210	15,6%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

A munkaerőkölcsönzés mint foglalkoztatási forma egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra. Az alfejezetben a vállalatok munkaerőkölcsönzési tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit vizsgáljuk.

A munkaerőkölcsönzés a nagyobb létszámú, a külföldi tulajdonban levő, valamint a közép-dunántúli vállalatokra jellemző inkább. Ágazatok szempontjából az ipari cégek esetében a leginkább elterjedt ez a foglalkoztatási forma.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2012 között egyre alacsonyabb lett, majd 2013-tól stagnálni kezdett, 2016 óta 12–15 százalék között mozog ez az arány. 2020-ban az előző évi 15 százalékról 13 százalékra csökkent ezen cégek aránya.

A jövőre vonatkozó tervek tekintetében szintén csökkenés figyelhető meg: míg 2019-ben 14 százalék, addig 2020-ban 12 százalék volt azon cégek aránya, amelyek kölcsönvett munkaerő alkalmazását tervezik a következő évben.

4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,4	12,2	12,7	12,3	11,6	12,6	13,3	12,3	13,5	12,4	14,3	15,2	13,2
Esetszám (n)	7245	7151	7105	7128	6730	6997	6810	6772	6528	6446	6382	6440	6222
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	23,0	13,1	11,0	16,7	13,4	14,9	10,6	10,3	12,7	11,4	11,4	13,6	12,2
Esetszám (n)	7060	7151	7053	3963	6782	7013	6807	6771	6524	6444	6367	6432	6211

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A munkaerőkölcsönzésre vonatkozó jövőbeli tervek tekintetében azt figyelhetjük meg, hogy – az utóbbi évekhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében kiemelkedően magas (41 százalék) a 2021-ben kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya, ezt nagy lemaradással követi Zala (26 százalék) és Győr-Moson-Sopron (22 százalék) megye. Kiugróan alacsony arányt tapasztaltunk Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1 százalék), de 10 százalék alatt van ezen vállalatok aránya Pest (7 százalék) megyében, Budapesten (8 százalék) és Tolna (9 százalék) megyében is.

4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1018	7,8%
Baranya	229	12,7%
Bács-Kiskun	341	12,8%
Békés	202	10,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	325	1,0%
Csongrád	235	18,5%
Fejér	349	19,0%
Győr-Moson-Sopron	266	21,5%
Hajdú-Bihar	350	12,6%
Heves	210	9,8%
Komárom-Esztergom	273	41,2%
Nógrád	149	18,2%
Pest	659	6,9%
Somogy	181	15,0%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	259	17,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	15,8%
Tolna	185	9,4%
Vas	231	19,0%
Veszprém	268	17,0%
Zala	210	26,3%

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2021-ben a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2021. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

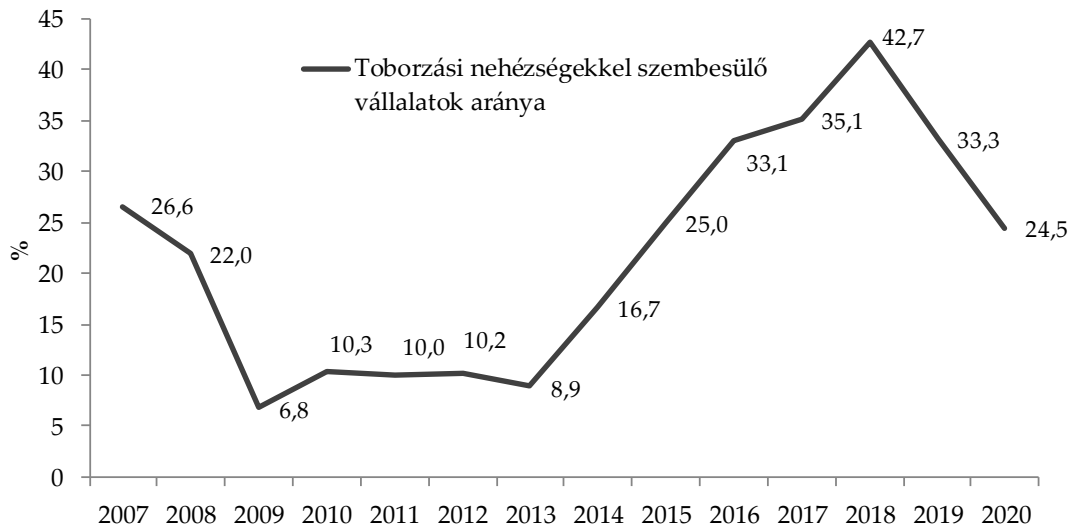
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes, kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-től kezdve azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk – 2014-ben a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről, ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott, 2016-ban pedig már a vállalatok egyharmada tapasztalt nehézségeket ezen a téren. 2017-ben az előző évhez képest ez az arány ugyan kisebb mértékben, de tovább emelkedett (35 százalék), 2018-ban pedig további jelentős növekedés volt megfigyelhető: a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak. Az elmúlt két évben azonban már jelentős csökkenés következett be: 2019-ben a vállalkozások 33 százaléka, 2020-ban pedig mindössze a 25 százaléka számolt be toborzási nehézségekről.

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

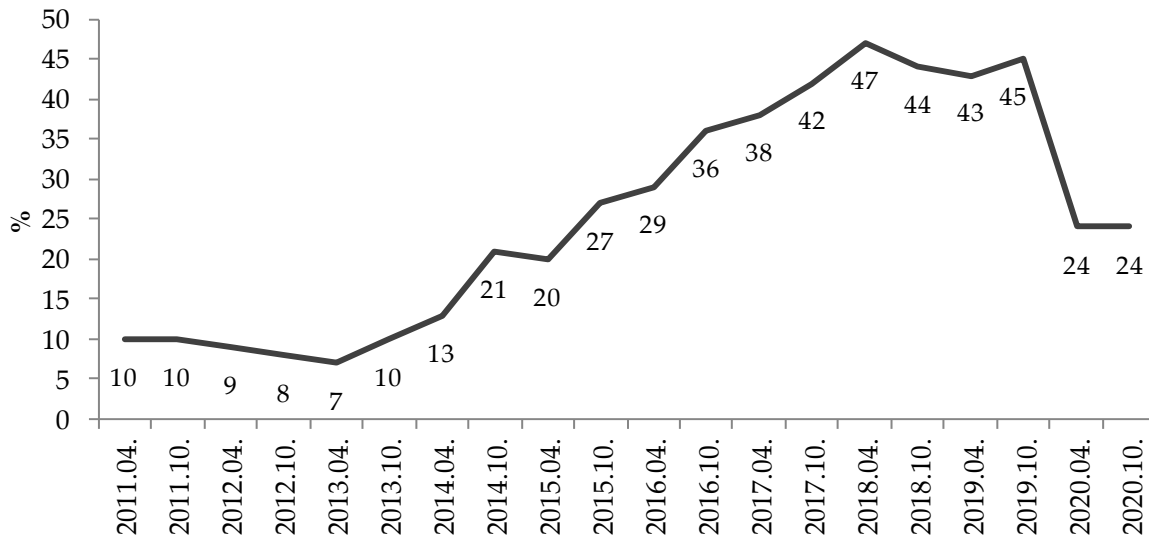
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgyév (%)	26,6	22,0	6,8	10,3	10,0	10,2	8,9	16,7	25,0	33,1	25,1	42,7	33,3	24,5
Esetszám (n)	3746	4394	4134	4134	3979	4025	4310	4252	4225	4215	4171	4672	4738	4543

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka érzékelt nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szintén azt támasztják alá, hogy 2014 és 2018 között jelentősen nőtt a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A felvétel eredményei szerint 2014 októberére ugrott meg a munkaerőhiányt vagy szakemberhiányt érzékelő cégek hányada, amikor 13 százalékról 21 százalékra emelkedett arányuk. Majd a következő félévben stagnálás volt tapasztalható (20 százalék), azonban 2015 októberétől kezdve ismét növekedésnek indult a toborzási nehézséggel küzdő cégek aránya. Így 2016 októberére már a vállalkozások 36 százaléka számolt be ilyen problémáról, 2017 áprilisára 38 százalékra nőtt ez az arány, októberben pedig rekord magasan, 42 százalékra állt. A munkaerőhiányt érzékelő cégek száma 2018-ra tovább nőtt, az eddigi legmagasabb arányt 2018 áprilisában mértük, amikor a cégek 47 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. 2018 októbere után 43 százalék és 45 százalék között alakult a munkaerő- vagy szakemberhiánnyal küzdő vállalatok aránya 2019 folyamán. A koronavírus-járvány tavaszi első és őszi második hulláma, valamint az emiatt bevezetett szigorú korlátozó intézkedések következtében ugyanakkor 2020 áprilisában és októberében a megkérdezett cégeknek már jóval kisebb aránya számolt be munkaerőhiányról (24–24 százalék).

5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint

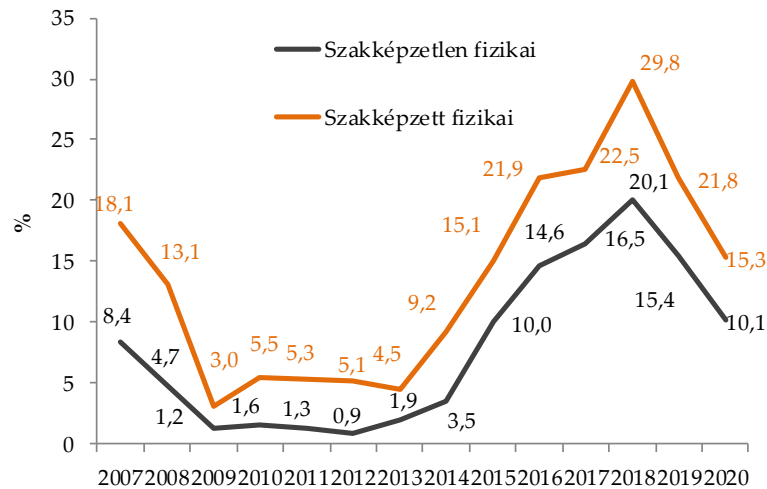
Forrás: GVI Féléves Konjunktúra-felvétel

2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya, ezzel szemben 2014-ben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül megkétszereződött ezen vállalatok aránya. 2015-ben a fizikai munkakörök esetében növekedés, míg a szellemi munkakörök esetében stagnálás volt tapasztalható. 2016-ban és 2018-ban mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök betöltésénél a megelőző évekhez képest több vállalat tapasztalt nehézségeket, az utóbbi két évben azonban már mind a négy szegmensben csökkenést lehetett regisztrálni. Az előző évekhez hasonlóan 2020-ban is a legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (15 százalék), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (4 százalék) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal a cégek.

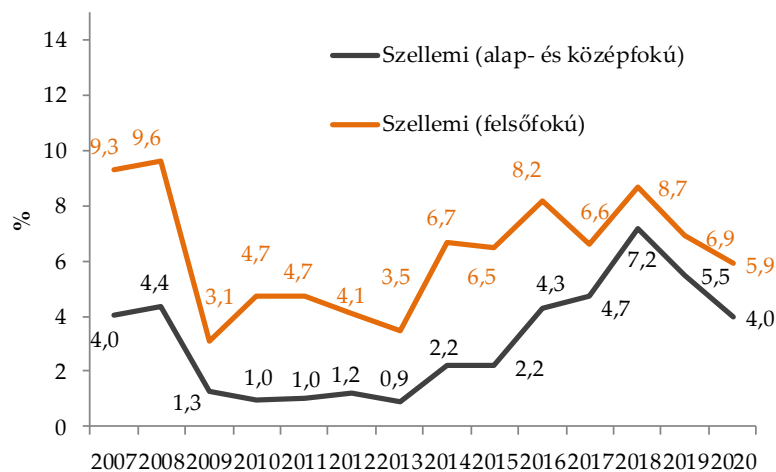
Megfigyelhető, hogy mind a fizikai, mind a szellemi munkaköröknél a magasabb képzettséget igénylő pozíciók esetében magasabb a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. 2020-ban a felsőfokú képzettséget igénylő munkakörök esetében a toborzási nehézségekről beszámoló vállalkozások aránya (6 százalék) kis mértékben csökkent az előző évhez képest (7 százalék). Az alap- és középfokú szellemi munkakörök esetében szintén kismértékű csökkenés következett be, a tavaly tapasztalt 5,5 százalékos arány után 2020-ban a cégek 4 százaléka jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkezik ebben a szegmensben. A fizikai munkakörök esetében mind a szakképzetlen (10 százalék), mind a szakképzett munkaerőt (15 százalék) igénylő pozíciók betöltésénél egyre kevesebb cég tapasztal toborzási nehézségeket, a csökkenés mértéke pedig mindkét szegmensben meghaladja az 5 százalékpontot.

5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint

Fizikai munkakörök

Szellemi munkakörök

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szakképzetlen fizikai (%)	8,4	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0	14,6	16,5	20,1	15,4	10,1
Szakképzett fizikai (%)	18,1	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1	21,9	22,5	29,8	21,8	15,3
Szellemi (alap- és középfokú) (%)	4,0	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2	4,3	4,7	7,2	5,5	4,0
Szellemi (felsőfokú) (%)	9,3	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5	8,2	6,6	8,7	6,9	5,9
Esetszám (n)	3993	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402	4363	4347	4860	4901	4543

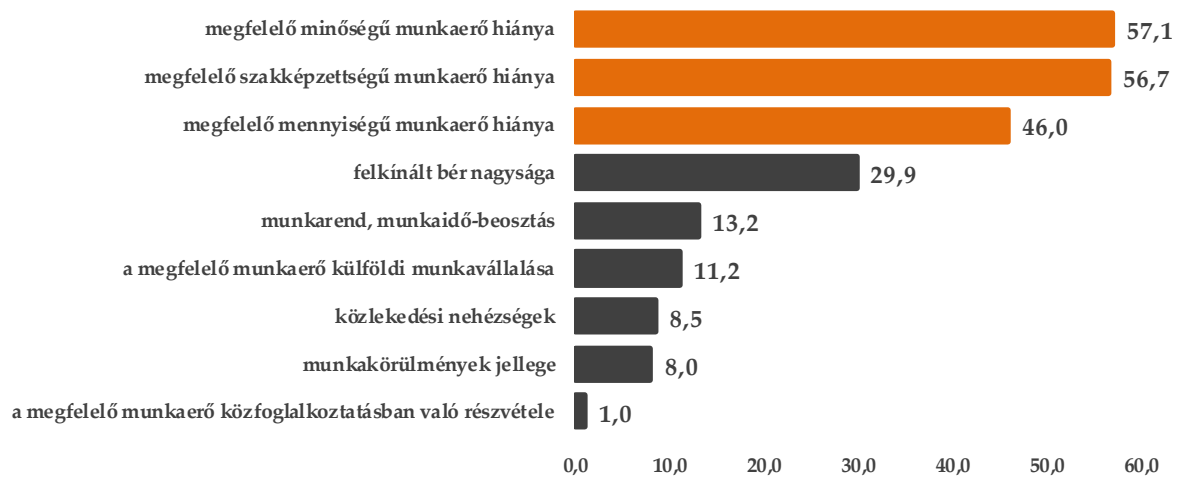
Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Példa: 2020-ban a vállalatok 15,3 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe kerestek jelölteket.

Azoktól a vállalkozásoktól, amelyeknél van jelenleg tartósan betöltetlen álláshely, azt is megkérdeztük, hogy mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkeznek. A válaszadók legnagyobb aránya szerint a megfelelő minőségű (57 százalék) vagy szakképzettségű (57 százalék) munkaerő hiánya okozza a nehézséget. A megkérdezettek valamivel kevesebb mint fele (46 százalék) úgy véli, hogy a megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya áll a háttérben. A felkínált bér nagyságát 30 százalék, a munkarendet, munkaidő-beosztást 13 százalék, a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalását 11 százalék, a közlekedési nehézségeket 9 százalék, a munkakörülmények jellegét 8 százalék, a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvételét pedig 1 százalék említette.

5.1.4. ábra A tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások megoszlása a szerint, hogy milyen okokkal magyarázzák, hogy vállalkozásuknál ilyen álláshelyek vannak

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre. N=3622–3640

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások szerint milyen okai vannak annak, hogy tartósan betöltetlen álláshelyek vannak vállalkozásuknál. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan. A válaszadók több választ is megjelölhettek.

5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

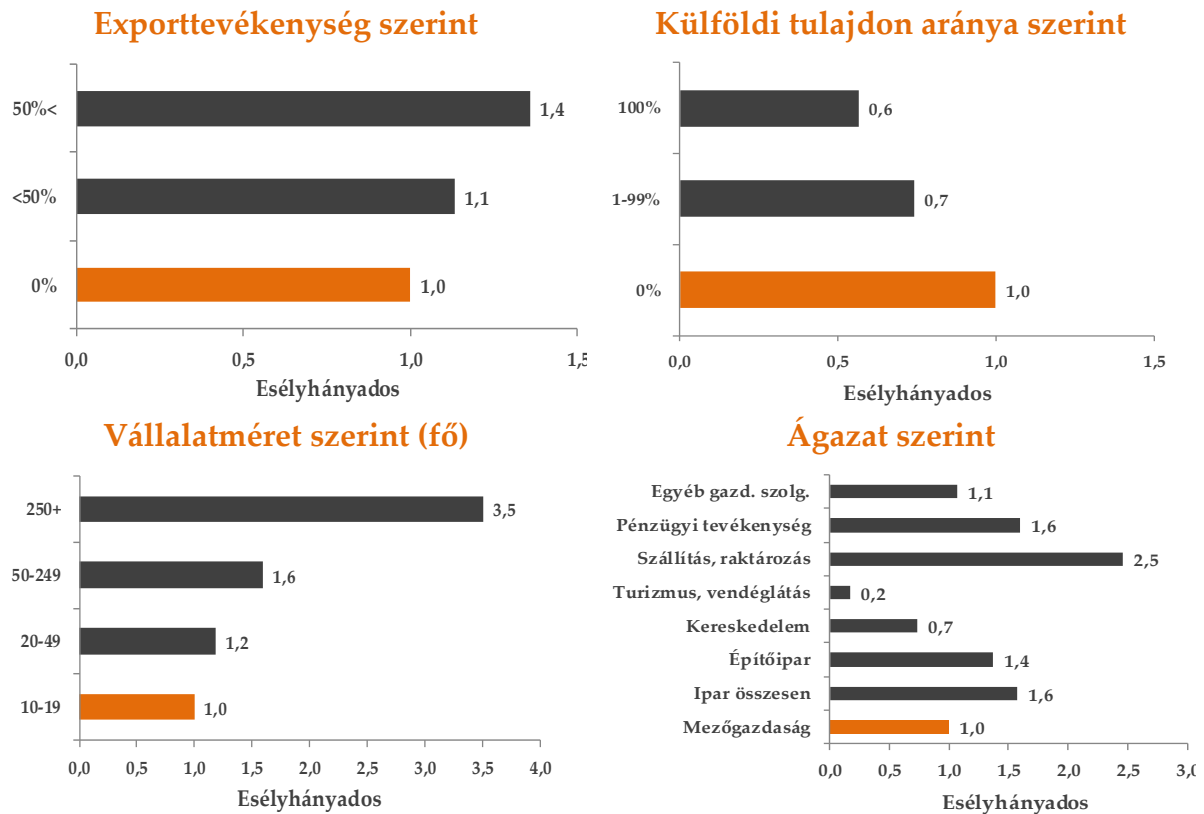
Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban export, gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.⁴⁶

Az exportáló és a részben exportáló cégek kis mértékben, de nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel, mint a nem exportáló vállalkozások. A vállalkozás méretének növekedésével egyre inkább nő annak a valószínűsége, hogy ilyen problémákkal szembesül egy cég. A részben és döntően külföldi tulajdonban lévő vállalatok valamelyest kisebb valószínűséggel tapasztalnak toborzási problémákat, mint a tisztán hazai vállalkozások. Az ipari és az építőipari vállalatok, a pénzügyi és biztosítási területen tevékenykedő cégek, valamint a szállítás és raktározás területén működő vállalatok nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatok. Az egyéb gazdasági szolgáltatások területén, bár kisebb mértékben, szintén nagyobb a valószínűsége a toborzási nehézségek megjelenésének, mint a mezőgazdaság területén, ezzel szemben a kereskedelmi, legfőképpen pedig a turisztikai vállalkozások körében kisebb ennek a valószínűsége.

---

⁴⁶ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A modell paraméterei az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre (n=4900)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel találkozó vállalatokat.

Referenciacsoport: a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozások

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban a toborzási nehézségek nem térnek el a referenciacsoportban tapasztalhatótól.

6. A munkavállalók képzése

Jelen fejezetben a vállalatok munkavállalók képzésével kapcsolatos gyakorlatát vizsgáljuk, bemutatva az utóbbi években a képzést nyújtó vállalatok arányának változását, a képzést nyújtó vállalatok jellemzőit 2020-ban, valamint a cégek véleményét a belső képzések bejelentési kötelezettségének bevezetéséről. A fejezetben emellett elemezzük, hogy mely tényezők akadályozzák a képzések folytatását a cégeknél.

6.1. A képzést nyújtó vállalatok

A belső vagy külső képzést nyújtó vállalatok aránya 2010 után csökkenést mutat. Míg 2010-ben a cégek 45 százalékánál képezték a munkavállalókat, 2011-től ez az arány 40 százalék alatt alakult, a képzést nyújtó cégek aránya 2017-ben volt a legalacsonyabb, 30 százalék. 2017 után enyhe növekedés figyelhető meg, 2020-ban a cégek 38 százaléka nyújtott képzést a munkavállalóinak, amely kismértékű növekedést jelent az elmúlt években tapasztalt 30–34 százalékos arányhoz viszonyítva.

6.1.1. ábra: Képzést nyújtó vállalatok arányának alakulása

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Képzést nyújtó vállalatok aránya – tárgyév (%)	45,0	36,5	34,8	34,2	36,0	33,0	32,9	30	33,6	33,9	38,2
Esetszám (n)	7113	7135	6782	7013	7068	7023	6733	6729	6676	6757	6318

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A százalék-adatok súlyozottak, az *n* érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

2020-ban a képzést nyújtó cégek többségénél belső, cégen belüli, és külső képző által nyújtott képzés is folyt, a vállalatok 17 százaléka mindkét képzési módot alkalmazta. A cégek 12 százalékánál csak belső képzés történt, míg 10 százalékuknál csak külső képzés keretében képezték a munkavállalókat.

6.1.1. táblázat: A munkavállalók képzésének formája

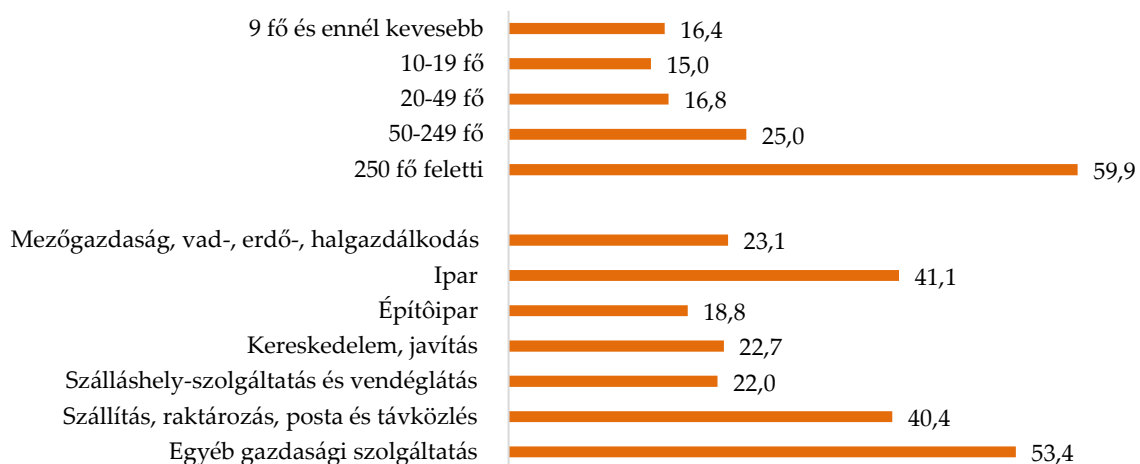
	%	Esetszám
Nincs képzés	61,7	3897
Csak belső képzés	11,7	738
Igen, csak külső képzés	9,5	599
Belső és külső képzés is	17,2	1084

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka folytatott belső vagy külső képzést. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Képzést a legnagyobb arányban a 250 fő feletti cégek folytatnak: 60 százalékuk nyújt belső vagy külső képzést a munkavállalók számára. Az 50 és 249 fő közötti vállalatok negyede biztosít képzést, míg az 50 fő alatti cégek kevesebb, mint ötöde képezte a munkavállalóit 2020 folyamán. Az egyes ágazatok közül a képzések az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó (53 százalékuknál volt képzés 2020-ban), az ipari (41 százalék) és a szállítás-raktározás ágazatba (40 százalék) tartozó cégeknél a legjellemzőbbek, míg legkisebb arányban (19 százalék) az építőipari cégek képezik a munkavállalókat.

6.1.2. ábra: Képzést nyújtó vállalatok aránya létszámkategóriánként és ágazatonként, 2020

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A százalék-adatok súlyozottak. N=6547 (az érték súlyozatlan)

A létszám és ágazati jellemzők mellett megfigyelhető, hogy az exportáló cégek magasabb arányban (az 50 százalék alatti exportrészaránnyal rendelkező cégek 30, az 50 százalék feletti exportarányú cégek 40 százaléka) képezik a munkavállalóikat, mint a nem exportálók (22 százalékuknál volt képzés 2020 folyamán). Emellett a külföldi (45 százalék) és a vegyes tulajdonú (31 százalék) vállalatoknál szintén jellemzőbbek a képzések, mint a tisztán hazai tulajdonú cégeknél (22 százalékuk folytat képzést).

A képzést nyújtó cégeknél a munkavállalók 20 százaléka vesz részt tovább- vagy átképzésen. Az egyes munkavállalók közül a legnagyobb arányban a fizikai dolgozók,

ezen belül pedig a szakképzetlenek részesültek képzésben 2020-ban: a képzésben résztvevő szakképzetlen fizikai dolgozók aránya a képzést nyújtó cégeknél 36 százalék a szakképzetlen fizikai dolgozók összlétszámához viszonyítva. A szakképzett fizikai dolgozóknak 15 százalékát, a nem diplomás szellemi dolgozóknak szintén 15 százalékát, míg a diplomás szellemi foglalkoztatottaknak 16 százalékát képezték a képzést nyújtó cégeknél.

6.1.2. táblázat: Az egyes képzettségi szintekhez tartozó munkavállalók aránya a képzést nyújtó cégek munkavállalói között

	%
Szakképzetlen fizikai	35,5
Szakképzett fizikai	15,4
Nem diplomás szellemi	15,2
Diplomás szellemi	15,5

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban az egyes munkavállalói csoportokon belül a munkavállalók hány százalékát képezték a képzéseket nyújtó cégeknél. Az adatok súlyozottak. N=1977 (az érték súlyozatlan)

A felnőttképzési törvény módosításával 2020. szeptember 1-jétől a szervezeten megvalósuló, kompetenciafejlesztésre irányuló oktatás és képzés – így adott esetben a vállalkozásoknál szervezett belső képzések is – felnőttképzésnek minősülnek, és bejelentési kötelezettség alá tartoznak. A 2020-ban képzést biztosító cégek 33 százaléka folytat olyan belső képzést, amely 2020. szeptember 1-jét követően bejelentési kötelezettség alá esik. A képzést nyújtó cégek 53 százalékánál nincs ilyen képzés. Ugyanakkor a képzést biztosító vállalkozások viszonylag magas aránya, 14 százaléka nem tudta megmondani, hogy van-e bejelentési kötelezettség alá eső képzése.

6.1.3. táblázat: A képzést nyújtó cégek megoszlása aszerint, hogy van-e olyan képzésük, ami 2020. szeptember 1-jétől bejelentési kötelezettség alá esik

	%	Esetszám
Igen	33,2	183
Nem	53,3	1087
Nem tudja	13,6	197
Összesen	100	1467

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Azon vállalatok túlnyomó többségének (86 százalék), amelyeknek van olyan képzése, amely szeptember 1-jétől felnőttképzésnek minősül, a bejelentési kötelezettség nagyobb terhet jelent a korábbiakhoz képest. 13 százalékuk szerint a bejelentési kötelezettség nem jelent plusz nehézséget a cég számára, 1 százalék pedig úgy véli,

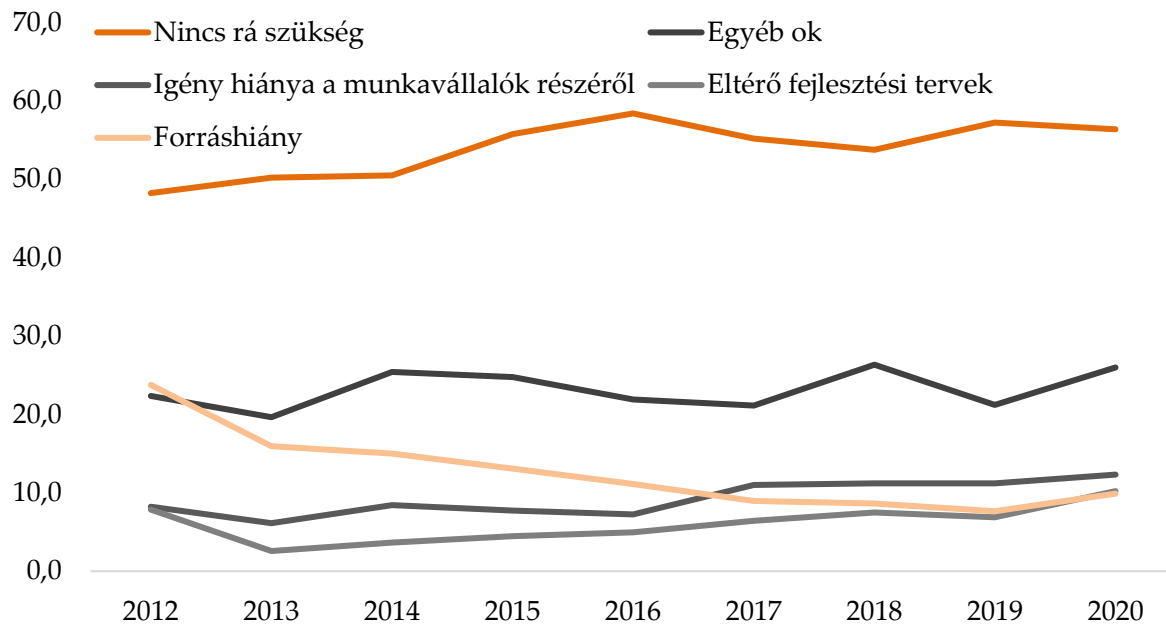
hogy a változtatások kisebb terhet jelentenek a korábbi kötelezettségekhez viszonyítva.

6.2. A munkavállalók képzését akadályozó tényezők

A fejezet további részében azt vizsgáljuk, hogy milyen okok vezetnek ahhoz, hogy egy vállalkozás nem nyújt képzést a munkavállalóknak. Erre vonatkozóan 2012 óta rendelkezünk adatokkal.

A képzést nem folytató vállalatok többsége minden vizsgált évben azzal indokolja a képzés elmaradását, hogy nincs szükség erre a cégnél, 2020-ban a vállalkozások 56 százaléka jelölte meg ezt az okot. Jellemzően a cégek 20–25 százaléka, 2020-ban 26 százaléka egyéb okból nem tart képzést, további okokat pedig a vállalkozások körülbelül 10 százaléka jelöl meg. Ilyen indok az igény hiánya a munkavállalók részéről, amivel 2020-ban a vállalkozások 12 százaléka magyarázza azt, hogy nem tartanak képzést. A munkavállalói igények hiánya kapcsán folyamatos növekedés figyelhető meg 2012 óta. Szintén nő azon cégek aránya, akik szerint az eltérő fejlesztési tervek miatt nem folyik képzés (2020-ban a cégek 10 százaléka jelölte meg ezt a választ). 2012 és 2019 között ugyanakkor csökkent azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek forráshiány miatt nem nyújtottak képzést: míg 2012-ben a cégek 24 százaléka jelölte meg ezt az okot, 2019-ben kevesebb, mint 8 százalékuk. 2020-ban ugyanakkor újra enyhe növekedés figyelhető meg: a vállalkozások 10 százaléka forráshiány miatt nem szervezett képzést a munkavállalóinak.

6.2.1. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést, 2012–2020

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

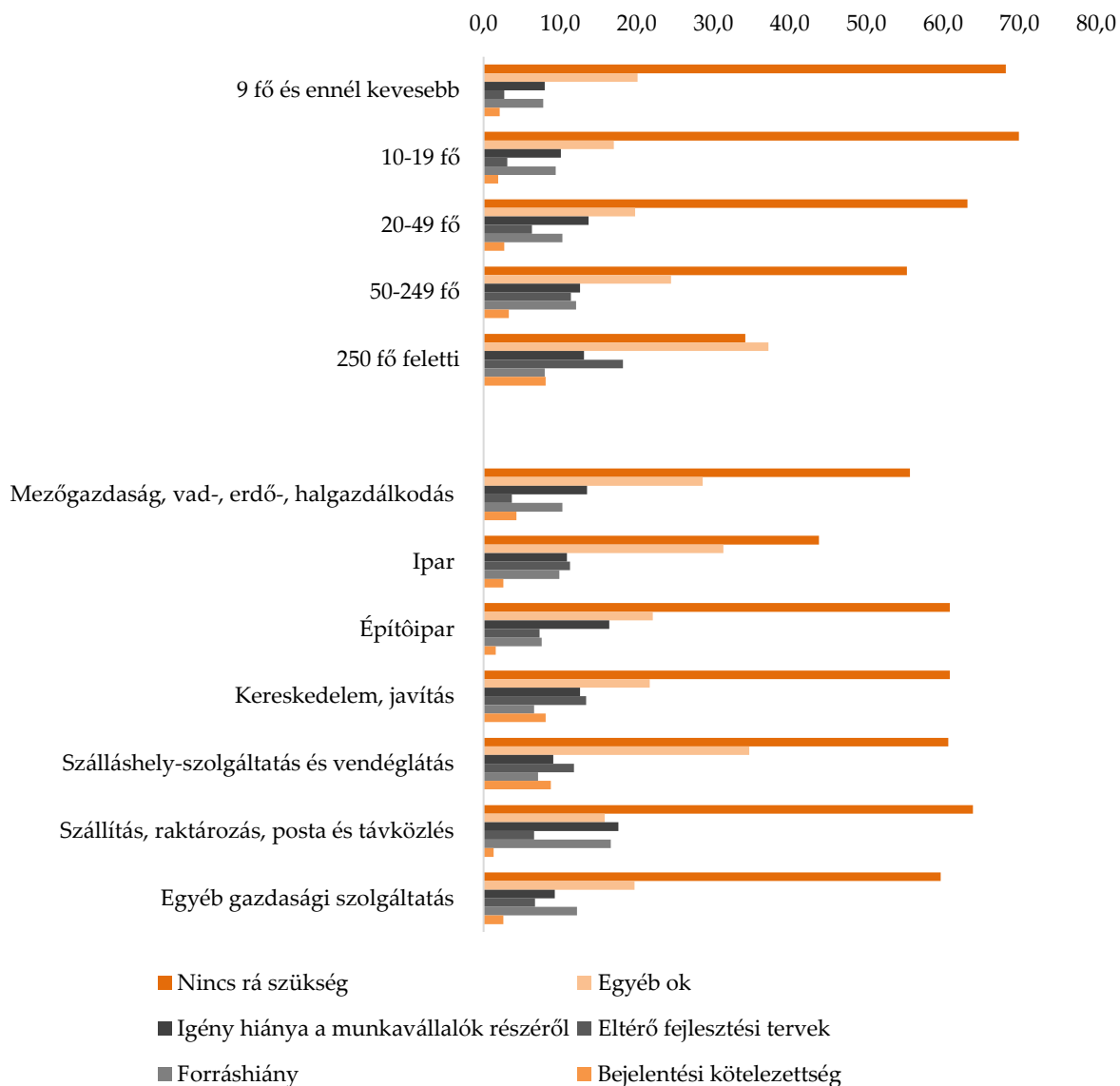
A mutató: Az ábrán szereplő értékek azt mutatják meg, hogy a vállalatok hány százaléka indokolta a fenti okokkal azt, hogy nem folytat képzést. A válaszadók több okot is megjelölhettek. Az adatok súlyozottak. Az arányok a képzést nem nyújtó cégekre vonatkoznak.

$N_{2012}=5046$; $N_{2013}=5048$; $N_{2014}=5323$; $N_{2015}=5118$; $N_{2016}=5198$; $N_{2017}=5327$; $N_{2018}=4889$; $N_{2019}=4985$; $N_{2020}=4939$
(az esetszámok súlyozatlanok)

2020-ban rákérdeztünk arra is, hogy a felnőttképzések, bejelentéséhez kapcsolódó adminisztrációs terhek közrejátszanak-e abban, hogy a cég nem tart képzést, a vállalkozásoknak azonban mindössze 4 százaléka jelölte meg ezt az okot.

Bizonyos képzést akadályozó tényezők a cégek jellemzői szerint eltérően jelennek meg. Azt, hogy nincs szükség képzésre a cégnél, a legnagyobb arányban a kisvállalkozások gondolják, a vállalatméret növekedésével pedig csökken a képzést emiatt nem folytatók aránya (a 10 fő alatti cégek 68 százaléka, a 250 fő felettieknek pedig 34 százaléka jelölte meg ezt az okot). Az egyes ágazatok között nem figyelhetőek meg jelentős eltérések, ugyanakkor az iparban az átlagosnál kisebb (44 százalék) azon cégek aránya, amelyek azért nem folytatnak képzést, mert nem tartják szükségesnek. Eltérő fejlesztési tervekről illetve egyéb okokról szintén a nagyobb vállalkozások számoltak be a legmagasabb arányban. A munkavállalói igény hiánya a képzésre leginkább a 20–49 fő közötti cégekre illetve az építőipari és a szállítás-raktározás szektorban működő cégekre jellemző. A képzések forráshiány miatti elmaradásáról legnagyobb arányban a 20–49 fő közötti és az 50–249 fő közötti, valamint a szállítás-raktározásban és az egyéb gazdasági szolgáltatások területén működő cégek számoltak be. A felnőttképzésnek minősülő belső képzések bejelentési kötelezettsége leginkább a 250 fő feletti vállalatoknak, illetve a kereskedelemben és a turizmusban működő cégeknek jelentett akadályt 2020-ban.

6.2.2. ábra: Annak okai, hogy a cég nem folytat képzést létszámkategóriánként és ágazatonként, 2020

Forrás: ITM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre
A százalék-adatok súlyozottak. N=4939 (az N érték súlyozatlan). Az arányok a képzést nem nyújtó cégekre vonatkoznak.

7. A koronavírus-járvány hatásai

Jelen fejezetben a koronavírus-járvány hatásait, következményeit vizsgáljuk. Kitérünk a vállalatok finanszírozási helyzetére a járvány hatására kialakuló gazdasági válság során, illetve áttekintjük, hogy a vállalatok mekkora részét érintették a járvány hatásait ellensúlyozni kívánó állami intézkedések. Bemutatjuk azt is, hogy a vállalatok milyen mértékben éltek ezekkel a támogatási lehetőségekkel, valamint mennyire voltak elégedettek az intézkedésekkel kapcsolatban.

A fejezetben általában a kutatás általános súlyozási módszerét követtük, melynek alapján a teljes munkaidőben alkalmazásban állók régió, létszámkategória és ágazati szerinti megoszlása szempontjából tekinthető reprezentatívnak a felmérés. A különböző állami intézkedésekben való érintettség elemzése során viszont a regisztrált vállalkozások létszámkategória és ágazat szerinti megoszlása szempontjából tekinthetőek reprezentatívnak eredményeink.

7.1. A koronavírus-járvány negatív hatásai a vállalkozások működésére

Vizsgálatunkban arra is kíváncsiak voltunk, a cégvezetők szerint a koronavírus-járvány mely tényezők miatt érinti leginkább hátrányosan a hazai vállalkozásokat. Erre a kérdésre a válaszadóknak mindössze 20 százaléka felelte azt, hogy egyáltalán nem számít negatív hatásra, 80 százalékuk azonban legalább egy negatív tényezőt megnevezett (több választ is meg lehetett jelölni). A cégvezetők 39 százaléka szerint a cég olyan tevékenységet végez, melyet nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni, minden harmadik válaszadó pedig arról számolt be, hogy csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak). A vállalatok 22 százaléka tapasztalja, hogy azok a vállalkozások, amelyeknek beszállítóként dolgoznak, csökkentették a megrendelés-állományt, 14 százalék pedig a csökkenő exportot is megnevezte negatív hatásként.

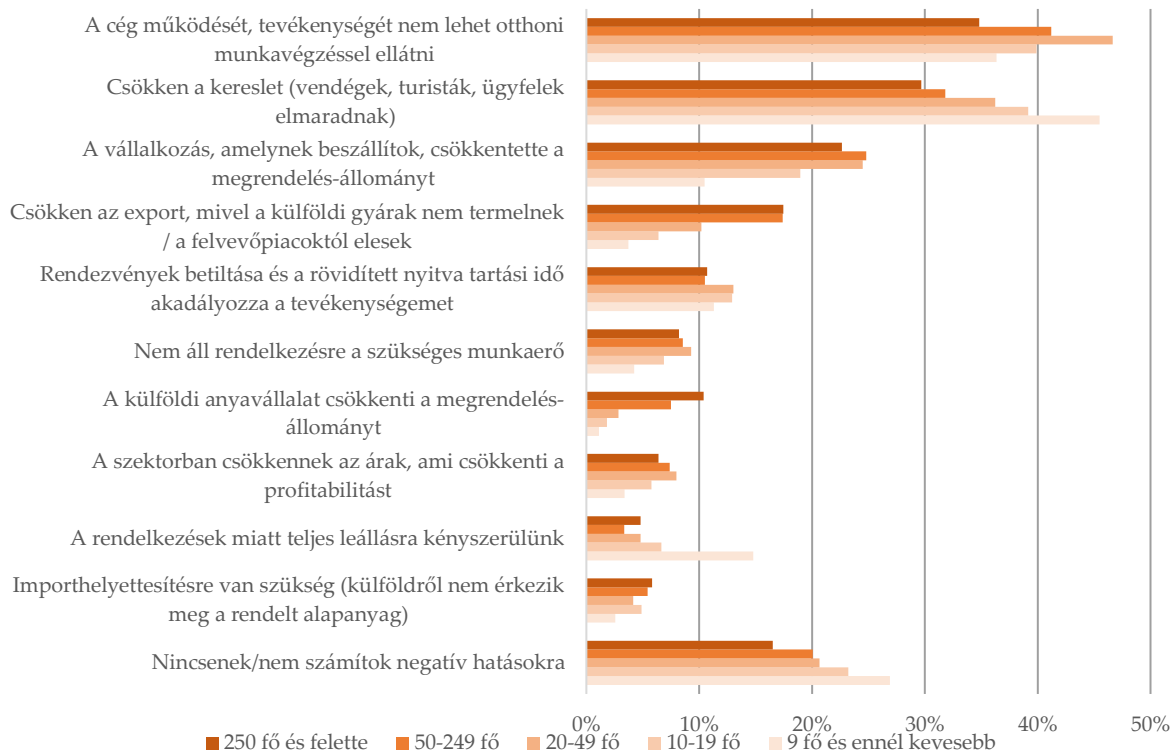
7.1.1. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére, N=6534

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

Létszámkategóriák szerint nem különböznek számottevően a járvány tapasztalatai, általában a nagyobb cégek magasabb arányban számoltak be arról, hogy a felsorolt hatások negatívan befolyásolják a vállalat működését. Kivételt jelent a kereslet csökkenése, a rendezvények betiltása és a rövidített nyitvatartás, valamint a rendelkezések miatti teljes leállás, amelyek a kisebb vállalkozásokat sújtják nagyobb arányban. Az otthoni munkavégzést legkevésbé a közepes vállalkozások tartják megoldhatónak.

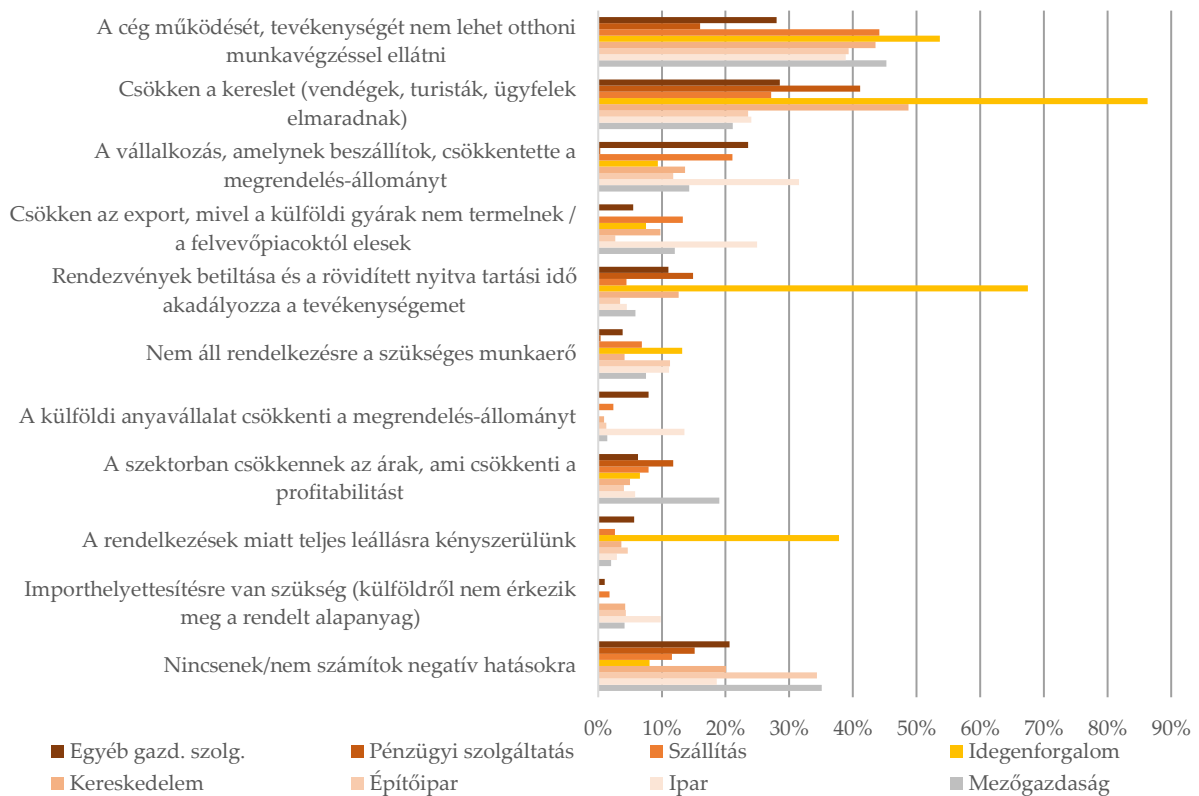
7.1.2. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére létszámkategória szerint, N=6534

Forrás: ITM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

Ágazatok szerint az idegenforgalmi vállalkozások a leginkább érintettek, különösen a csökkenő kereslet (86 százalék), a rendezvények betiltása és a rövidített nyitvatartás (68 százalék), illetve a rendelkezések miatti teljes leállás (38 százalék) sújtja átlag feletti mértékben az ágazat cégeit. Az idegenforgalom területén működő cégek 54 százaléka számára értelemszerűen nem jelent megoldást az otthoni munkavégzés a működés fenntartására, ami szintén a legmagasabb arány az ágazatok közül. A beszállításra, illetve az exportra vonatkozó csökkenő mértékű megrendelések, a külföldi anyavállalatok csökkenő megrendelése, valamint az importhelyettesítés problémája egyaránt leginkább az ipari cégek körében jelentkeznek. Árcsökkenésre, ezáltal pedig tevékenységük profitabilitásának csökkenésére a mezőgazdasági cégek számítanak legmagasabb arányban (19 százalék). Összességében azonban a két legkevésbé érintett ágazat a mezőgazdaság és az építőipar, ahol a cégek 35, illetve 34 százaléka jelezte, hogy nincsenek/nem számítanak negatív hatásokra a járvány következtében.

7.1.3. ábra: A koronavírus-járvány negatív hatásai a hazai vállalkozások működésére ágazat szerint, N=6534

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

7.2. A vállalkozások pénzügyi tartalékai a járványhelyzetben

Arról is megkérdeztük a vállalkozásokat, hogy pénzügyi tartalékaik – pótlólagos külső források bevonása nélkül – mennyi ideig tennék lehetővé pénzügyi kötelezettségeik teljesítését, illetve létszámuk fenntartását, amennyiben a tavaszihoz hasonló, járvány miatti korlátozó intézkedések bevezetésére kerülne sor.⁴⁷ A vállalkozások 4 százaléka arra számított, pénzügyi tartalékai 1 hónapig sem tennék lehetővé a kötelezettségek teljesítését. 11 százalék számára a tartalékok 1 hónapig lettek volna elegendőek, 14 százalék számára 1–2 hónapig, 19 százalék számára 2–3 hónapig, 20 százalék számára 4–6 hónapig, 6 százalék számára 7–12 hónapig, 26 százalék számára pedig 1 éven túl is lehetséges lett volna a pénzügyi kötelezettségek teljesítése a tavaszihoz hasonló korlátozások mellett. A hazai vállalkozások közel harmada tehát legfeljebb 2 hónapra, közel fele pedig legfeljebb 3 hónapra elegendő saját tőkével rendelkezett október folyamán a velük szemben fennálló pénzügyi követelések teljesítéséhez abban az esetben, ha ismét a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe.

A létszámtartás kis mértékben nagyobb problémát okozna a vállalatok számára, tartalékaik ebben a tekintetben még szűkebbek. A vállalkozások 4 százaléka arra számított, pénzügyi tartalékai 1 hónapig sem tennék lehetővé összes munkatársuk

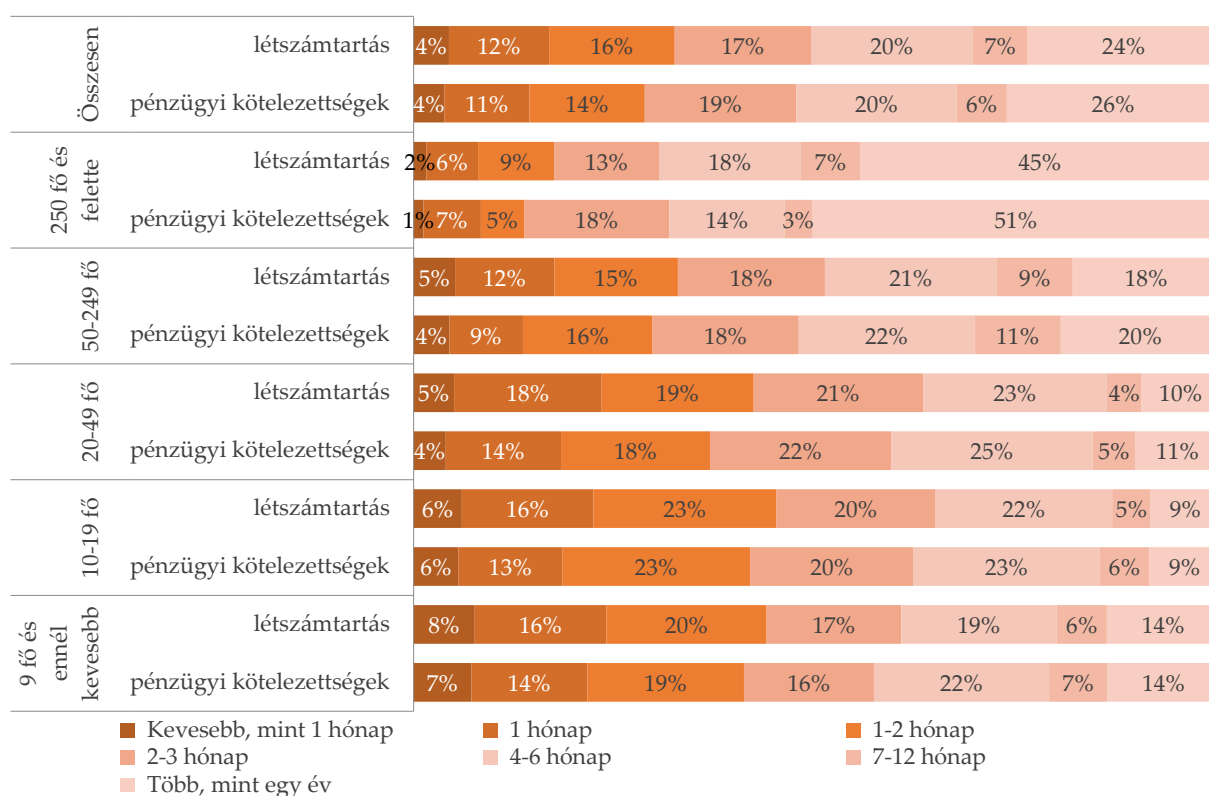
⁴⁷ Az adatfelvétel szeptember 23. és október 30. között zajlott, a novemberben bevezetett jelentősebb korlátozásokat megelőzően.

megtartását. 12 százalék számára a tartalékok 1 hónapig lettek volna elegendőek, 16 százalék számára 1–2 hónapig, 17 százalék számára 2–3 hónapig, 20 százalék számára 4–6 hónapig, 7 százalék számára 6–12 hónapig, 24 százalék számára pedig 1 éven túl is lehetséges lett volna az alkalmazotti létszám fenntartása a tavaszihoz hasonló korlátozások mellett. A hazai vállalkozások közel harmada tehát legfeljebb 2 hónapra, fele pedig legfeljebb 3 hónapra elegendő saját tőkével rendelkezett október folyamán az összes munkatársuk megtartásához abban az esetben, ha ismét a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe.

A pénzügyi tartalékok szintje létszámkategóriák szerint a 250 fő feletti nagyvállalatok körében a legmagasabb, míg a kisvállalkozások (10–49 fő) körében a legalacsonyabb. A mikrovállalkozások (9 fő alatt) kategóriája esetén kiemelendő, hogy egyéni vállalkozásokra nem terjed ki a vizsgálat.

7.2.1. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége és az alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, amennyiben a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe 2020 októberében, létszámkategóriánként,

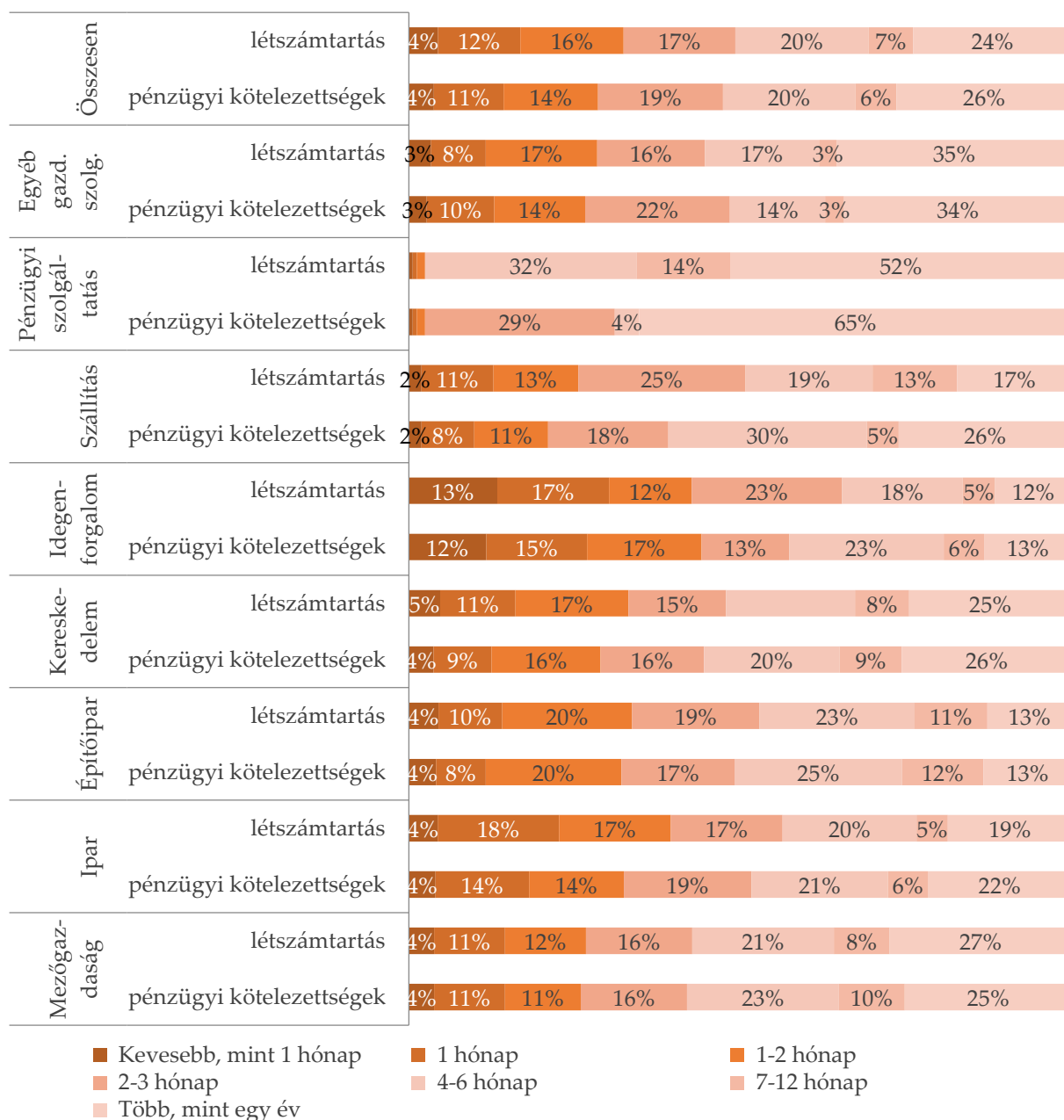
$N_{\text{kötelezettségek}}=4263, N_{\text{létszám}}=4285$

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A likviditás ágazatok szerinti különbségei azt mutatják, hogy a járvány hatásai által különösen sújtott idegenforgalmi cégek körében a legalacsonyabb a tartalékok szintje, míg a pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások körében a legmagasabb. A többi ágazat lényegében az átlagnak megfelelő pénzügyi tartalékokkal rendelkezik, mind a kötelezettségek teljesítése, mind az alkalmazotti létszám fenntartása tekintetében.

7.2.2. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége és az alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, amennyiben a tavaszihoz hasonló korlátozások léptek volna életbe 2020 októberében, ágazatonként, N_{kötelezettségek}=4263, N_{létszám}=4285

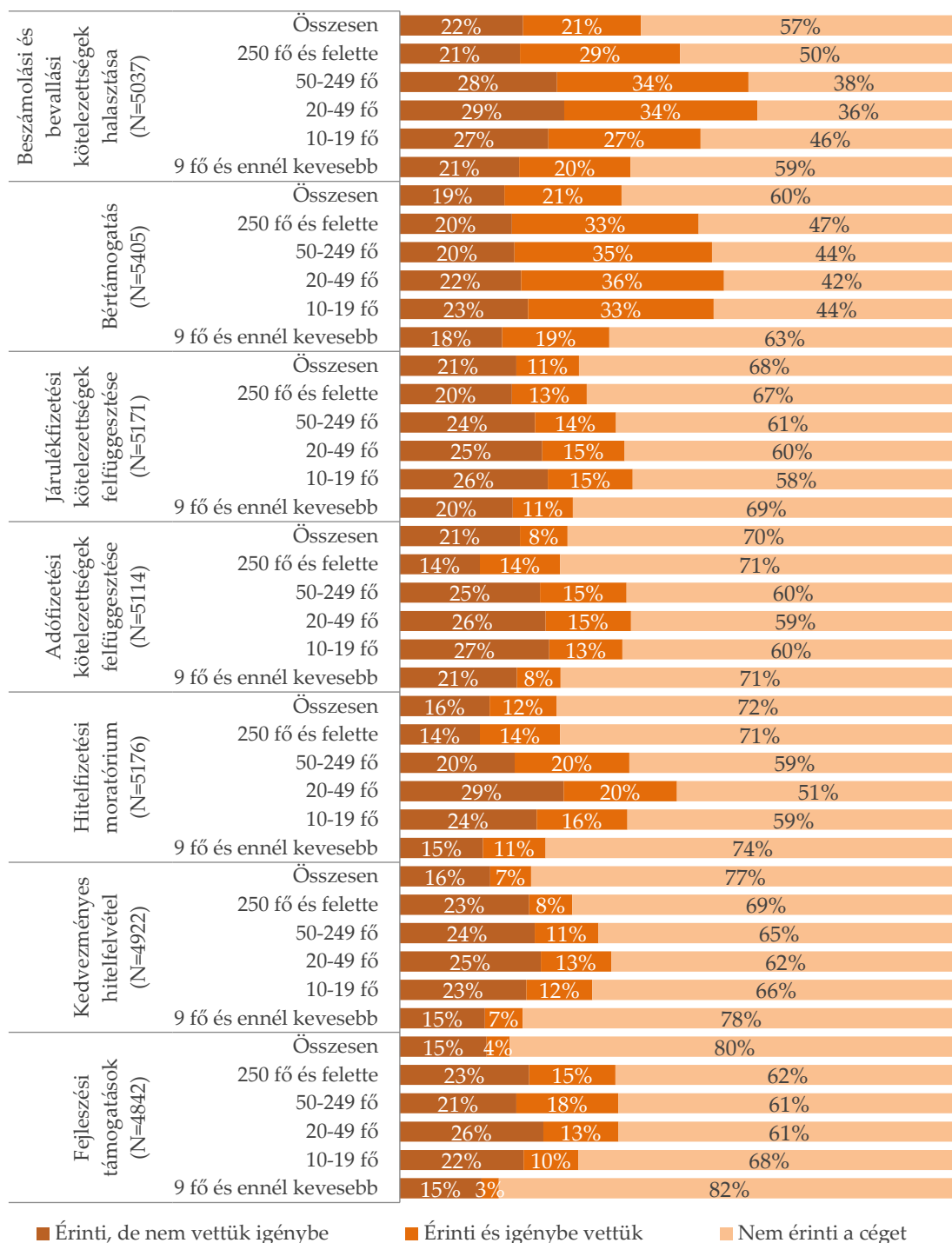

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

7.3. A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség, az intézkedésekről alkotott vélemény

A koronavírus-járvány enyhítését célzó állami intézkedések kapcsán hét konkrét eszköz esetén vizsgáltuk a cégek érintettségét, illetve az egyes eszközök igénybevételét.

7.3.1. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség létszámkategóriák szerint

■ Érinti, de nem vettük igénybe   ■ Érinti és igénybe vettük   ■ Nem érinti a céget

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

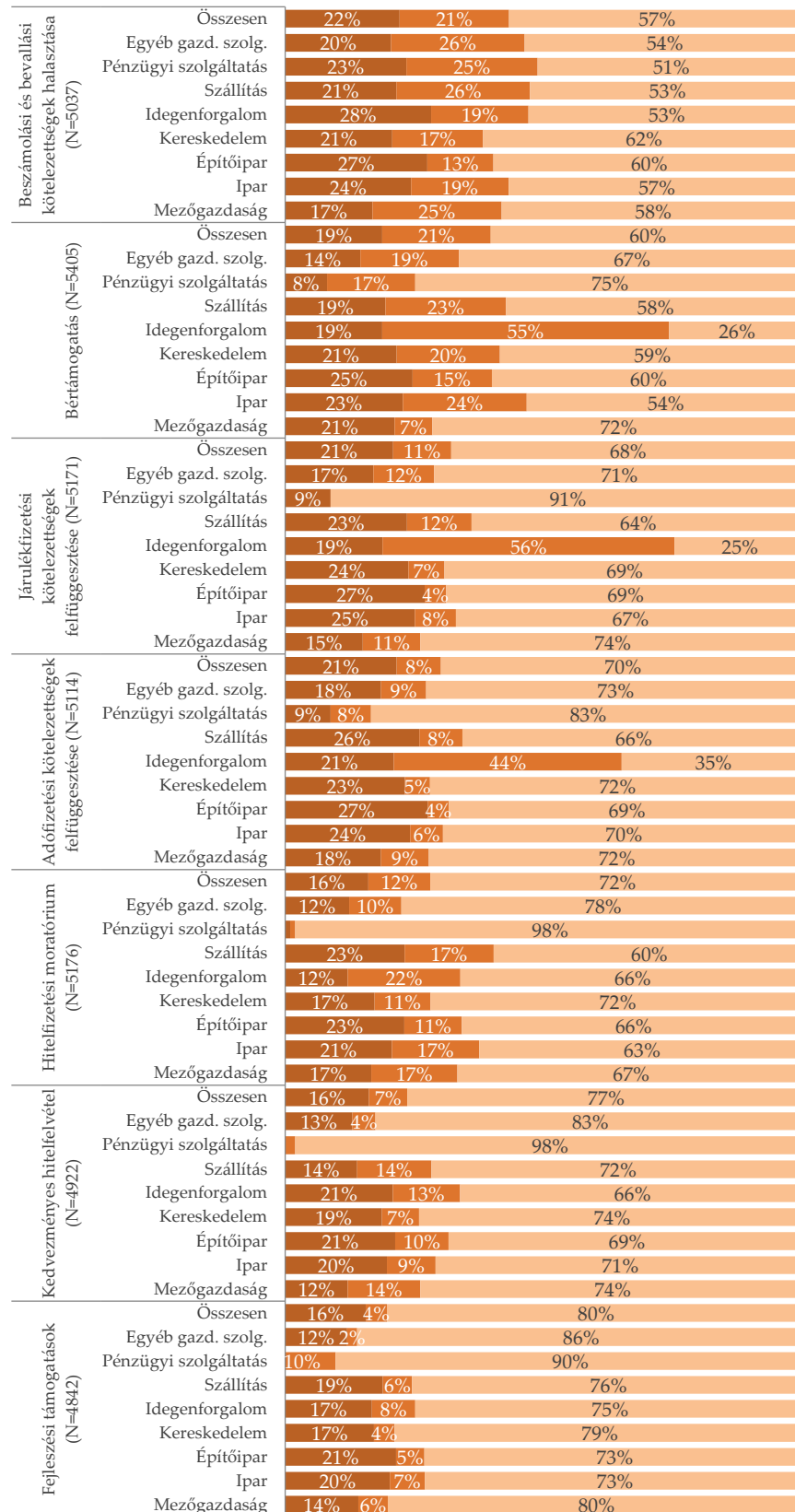
Az egyes állami intézkedések közül leginkább a beszámolási és bevallási kötelezettségek halasztása érintette a cégeket (43 százalékukat érintette, 21 százalékuk igénybe is vette), míg legkisebb mértékben a fejlesztési támogatásoknak volt szerepe (19 százalékukat érintette, 4 százalékuk vette igénybe). A hitelfizetési moratórium (28 százalékukat érintette, 12 százalékuk vette igénybe), illetve a bértámogatás (40 százalékukat érintette, 21 százalékuk igénybe vette) olyan eszközök voltak, amelyek esetén az érintett cégek magasabb arányban vették igénybe a támogatást, mint az adó- és járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése (29, illetve 32 százalékukat érintette, és 8, illetve 11 százalékuk vette igénybe), valamint a kedvezményes hitelfelvétel esetén (23 százalékukat érintette és 7 százalékuk vette igénybe). Utóbbi három támogatási forma esetén összefoglalóan látható, hogy lényegében az érintett cégek egyharmada élt a támogatási forma által kínált lehetőséggel.

Létszámkategória szerint a vizsgált támogatások legnagyobb arányban a középvállalkozásokat érintették, a nagyvállalatok és különösen a mikrovállalkozások kisebb arányban voltak jogosultak az említett támogatási eszközök igénybevételére. Megállapítható, hogy rendre a mikrovállalkozások körében volt a legkisebb az igénybevevők aránya, a nagyvállalatok ugyanakkor a középvállalkozásokhoz hasonló mértékben vették igénybe az elérhető támogatásokat.

Ágazatok szerint legkevésbé a pénzügyi szolgáltató cégek voltak érintettek és vették igénybe a járvánnyal kapcsolatos állami támogatási formákat, míg az idegenforgalmi cégek érintettsége és igénybevételi aránya is kiemelkedő volt a bértámogatás (érintett: 74 százalék, igénybe vette: 55 százalék), illetve az adó- és járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése esetén (érintett: 65 százalék, illetve 75 százalék, igénybe vette: 44 százalék, illetve 56 százalék). A többi támogatási forma esetén a pénzügyi szolgáltatókon túl a többi ágazat nem mutatott lényeges eltéréseket az érintettség és az igénybevétel szempontjából.

7.3.2. ábra: A koronavírus-járvány hatásainak enyhítését célzó állami intézkedésekben való érintettség ágazatok szerint

■ Érinti, de nem vettük igénybe   ■ Érinti és igénybe vettük   ■ Nem érinti a céget

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

A bértámogatásokat részletesen, típusokra bontva is vizsgáltuk. A 7.3.1 táblázatban az érintett cégek arányának meghatározása során a fejezet elején említett módon a regisztrált vállalkozások száma alapján súlyoztunk, míg a vállalatoknál érintett munkavállalók arányának meghatározása során a kutatás alkalmazotti létszámon alapuló általános súlyozását használtuk.

A bértámogatási formák közül legmagasabb arányban a munkahelyvédelmi bértámogatást vették igénybe a cégek (17 százalék). A KFI bértámogatás igénybevételi aránya összességében 1 százalék alatt maradt, a 250 fő feletti nagyvállalatok körében azonban kiemelkedően magas, 13 százalékos arány tapasztalható. Általában is igaz, hogy mind a munkahelyvédelmi bértámogatást, mind a KFI bértámogatást egyre nagyobb arányban vették igénybe a cégek a vállalatméret növekedésével. A munkahelyteremtő bértámogatást viszont a középvállalkozások, különösen a 20–49 fő közötti cégek vették igénybe legmagasabb arányban (27 százalék).

Ágazatok szerint legmagasabb arányban az idegenforgalmi cégek éltek bértámogatási lehetőségekkel (munkahelyvédelmi: 39 százalék, munkahelyteremtő: 30 százalék), míg legkevésbé a mezőgazdasági cégek körében fordult elő, hogy bértámogatást vettek igénybe.

Látható, hogy összességében a vizsgált cégek munkavállalóinak 12 százaléka volt érintett munkahelyvédelmi bértámogatás igénybevételével kapcsolatban, a KFI bértámogatás esetén 1 százalék ez az arány, a munkahelyteremtő bértámogatás esetén pedig nem érte el az 1 százalékot (0,2 százalék). Legnagyobb arányban az ipari, illetve az idegenforgalmi cégek dolgozói voltak érintettek valamilyen bértámogatási programban.

7.3.1. táblázat: A bértámogatási típusokban való érintettség, százalék, N_{munkahelyvédelmi}

bértámogatás=4986, N_{KFI bértámogatás}=4753, N_{munkahelyteremtő bértámogatás}=4859

	Munkahelyvédelmi bértámogatás			KFI bértámogatás			Munkahelyteremtő bértámogatás		
	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=1055)	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=119)	Igénybevevő cégek	Érintett munkavállalók (összesen)	Érintett munkavállalók (igénybevevők körében, N=799)
9 fő és ennél kevesebb	16	11	59	0	0	*	8	3	31
10-19 fő	21	11	54	1	1	*	20	3	18
20-49 fő	22	11	55	3	1	34	27	3	12
50-249 fő	26	12	49	3	1	18	17	1	6
250 fő és felette	29	12	51	13	1	2	5	0	*
Mezőgazdaság	6	1	*	0	0	*	4	0	*
Ipar	21	17	53	1	1	3	10	0	3
Építőipar	11	2	49	1	0	*	11	1	10
Kereskedelem	16	6	35	0	0	*	11	0	3
Idegenforgalom	39	16	86	0	0	*	30	0	15
Szállítás	18	6	20	0	0	*	12	0	3
Pénzügyi szolgáltatás	13	0	*	0	1	*	1	0	*
Egyéb gazd. szolg.	15	4	30	0	3	*	7	0	6
Összesen	17	12	51	0	1	3	10	0	4

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

* Az érintett cégek száma a cellában 20 alatt van, így nem közöljük az átlagos munkavállalói arányra vonatkozó adatot.

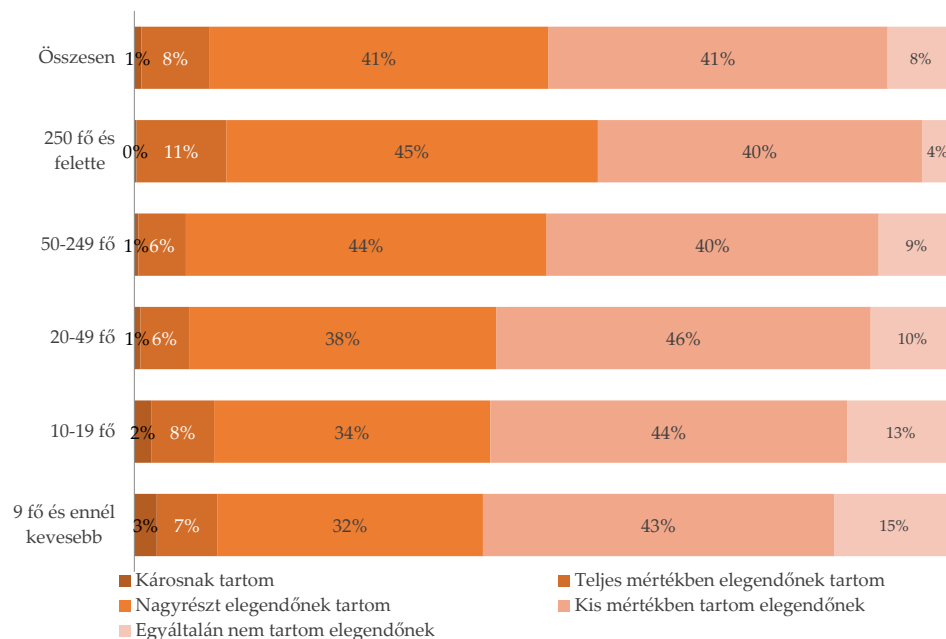
Az érintett munkavállalók arányát megvizsgáltuk az adott támogatást igénybevevő cégek körében is. Összességében a munkahelyvédelmi bértámogatást igénybevevő cégek munkavállalóinak 51 százaléka volt érintett a támogatásban, a munkahelyteremtő bértámogatás esetén 4 százalék, a KFI bértámogatás esetén pedig 3 százalék ez az arány.

Látható, hogy amennyiben egy cég igénybevette bármelyik bértámogatási formát, akkor minél kisebb méretű volt, dolgozói körében annál nagyobb az érintettek aránya. A munkahelyvédelmi bértámogatást igénybevevő cégek körében az idegenforgalomban (86 százalék), az iparban (53 százalék), és az építőiparban (49 százalék) a legmagasabb az érintett munkavállalók aránya. A munkahelyteremtő bértámogatást igénybevevő idegenforgalmi cégek dolgozóinak 15 százaléka érintett volt a támogatási formában, ami szintén a legmagasabb arány az ágazatok közül.

A bértámogatást igénybe vevő vállalatokat megkérdeztük arról is, hogy az érintett munkavállalókat megtartanák-e a létszámtartási kötelezettség lejárta utáni fél évben. Az érintett vállalatok 89 százaléka összes érintett munkavállalóját megtartaná, 10 százalékuk részben megtartaná munkavállalóit, míg mindössze a cégek 1 százaléka válaszolt úgy, hogy elbocsátaná az érintett munkavállalókat a létszámtartási kötelezettség lejárta után.

A vállalatméret növekedésével a cégek egyre nagyobb mértékben elégedettek a járvány hatásainak mérséklésére irányuló – vállalatokat érintő – intézkedésekkel, bár lényeges különbség nincs a kategóriák között. Összességében a vállalatok 1 százaléka tartja károsnak az intézkedéseket, 8 százalékuk szerint teljesen elegendőek, 41 százalékuk úgy látja, nagy mértékben elegendőek, szintén 41 százalék szerint kis mértékben elegendőek, míg 8 százalék egyáltalán nem tartja elegendőnek az állami intézkedéseket. A gazdasági szereplők tehát megosztottak az állami intézkedések megítélése szempontjából, eredményeink alapján pedig arra is következtethetünk, hogy a koronavírus-járvány által jellemzően kevésbé érintett vállalati szegmensekben pozitívabb az állami válságkezelő intézkedések megítélése.

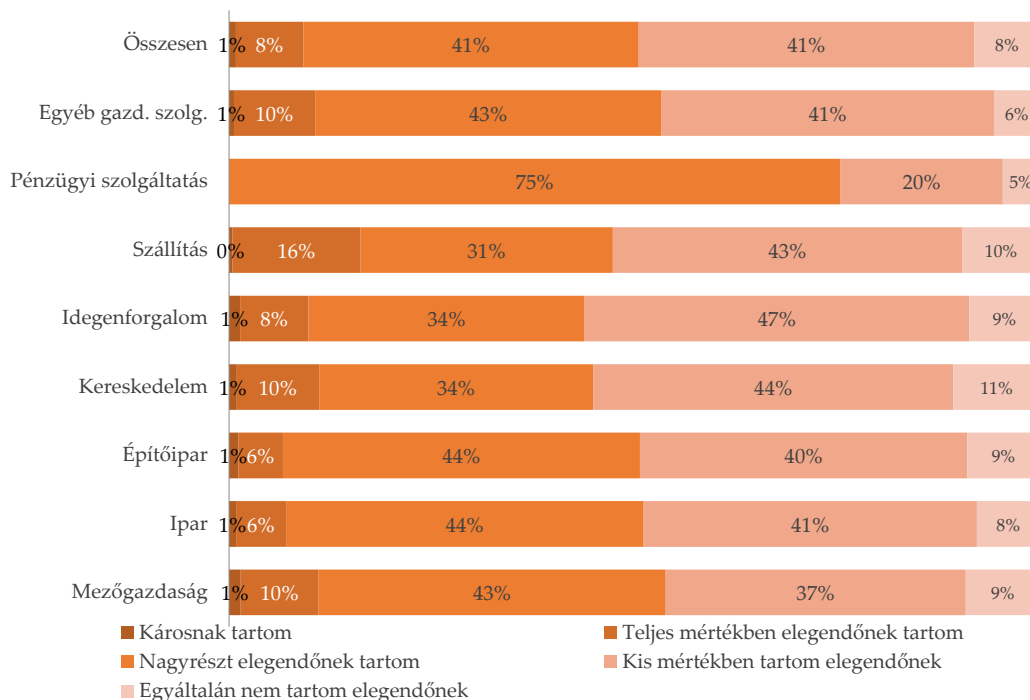
7.3.3. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény létszámkategóriák szerint, N=6207

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

Az ágazatok közül leginkább a pénzügyi szolgáltatók tartják elegendőnek a járvánnyal kapcsolatos állami gazdasági intézkedéseket, míg legkevésbé az idegenforgalmi és a kereskedelmi cégek elégedettek az intézkedések szintjével.

7.3.4. ábra: A koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedésekről alkotott vélemény ágazatok szerint, N=6207

Forrás: ITM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2021-es évre

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2015-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkora a vizsgálatba bevont vállalatok 2,1 százalékponttal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt egy évvel korábban valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vállalatok száma (darab)	1932	1977	2003	2313	1911	2512	2266
Vállalati várakozás (fő)	254324	247234	299712	313650	305371	347526	330588
Tény (fő)	252075	247143	293435	310202	303604	338203	310993
Várakozás és tény különbség (%)	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8	-6,3

Forrás: ITM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2013-2019) – speciális minta

Megjegyzés: a 2011. év adatait lásd a kutatás korábbi hullámait feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.⁴⁸

⁴⁸ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://elorejelzes.mtakti.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy olyan extrém külső körülmények hatásait, mint például súlyosbodó toborzási nehézségek, csak korlátozottan tudunk a korrekció során figyelembe venni.

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszámgazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen⁴⁹ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés⁵⁰ esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszámgazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervekre, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.⁵¹ Más objektív megbízhatóságon⁵² alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességek. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.⁵³

A MKIK GVI modelljének célja a Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

---

⁴⁹ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszám-gazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

⁵⁰ A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az értéke akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudna nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

⁵¹ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

⁵² Vállalati panelkutatás, ahol fél éves létszám létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

⁵³ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| > |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együtthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése a 2011 és a 2019 közötti Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés kérdőíves kutatások – 18.775 vállalat, 2.589.604 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő
2015	2003 db	291.829 fő
2016	2313 db	305.892 fő
2017	1911 db	305.371 fő
2018	2512 db	338.203 fő
2019	2266 db	325.645 fő

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszámvárakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

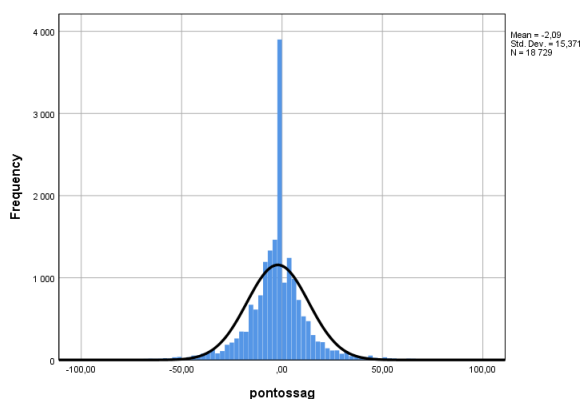
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,786) lehet a felelős.

M1.2.1. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

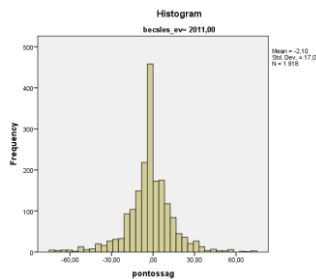
Kolmogorov-Smirnov t.	Nem normális
Skewness	-0,063
Kurtosis	3,786

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

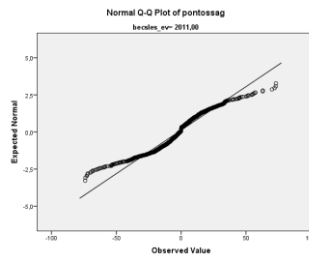
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

2012-re
vonatkozó
várakozások

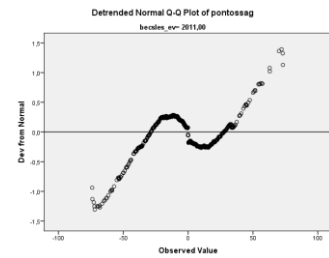
Hisztogram

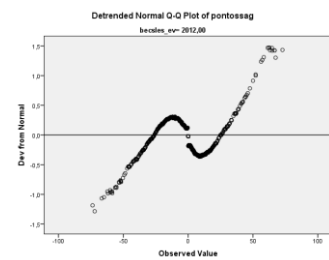
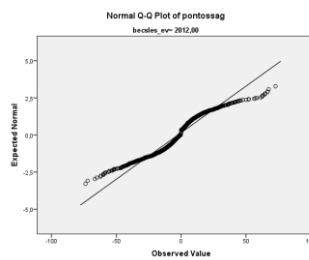
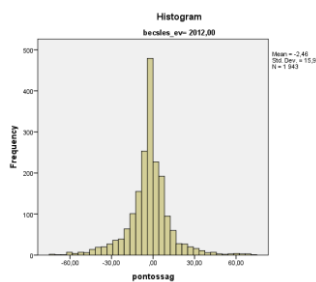
Normál Q-Q grafikon

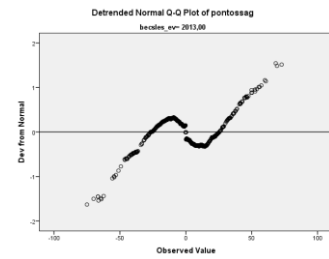
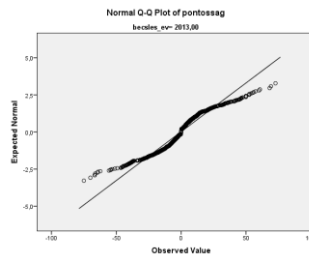
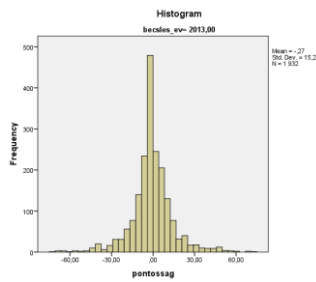
Q-Q grafikon (Detrended)

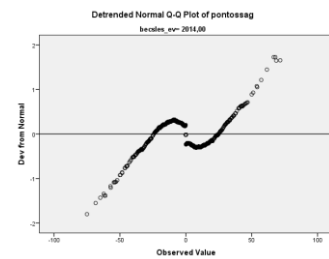
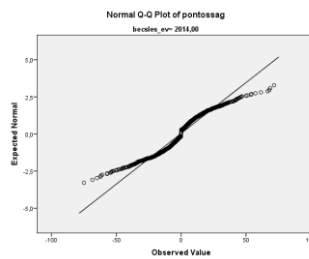
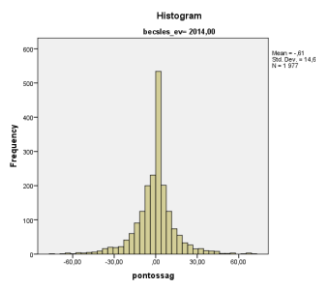
2013-ra
vonatkozó
várakozások

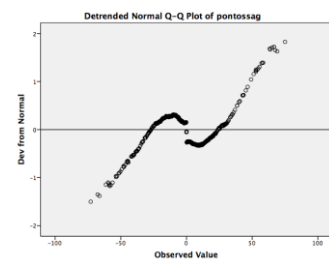
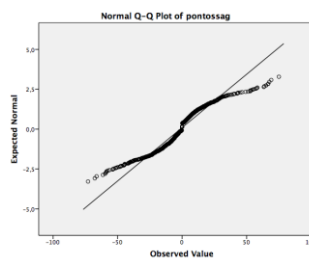
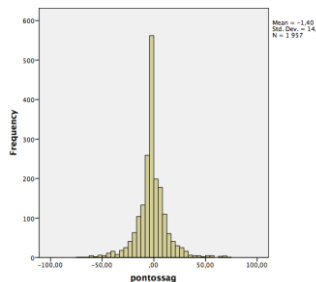
2014-re
vonatkozó
várakozások

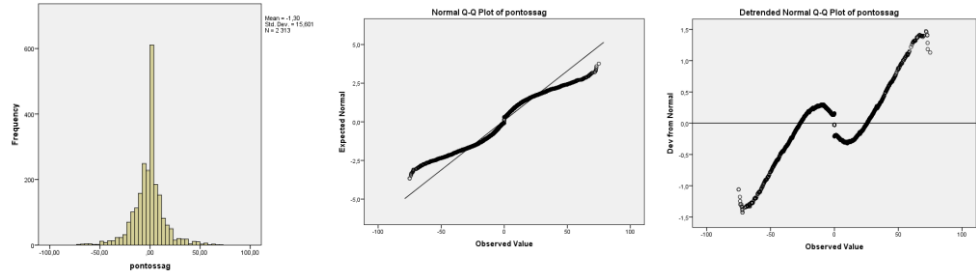
2015-re
vonatkozó
várakozások

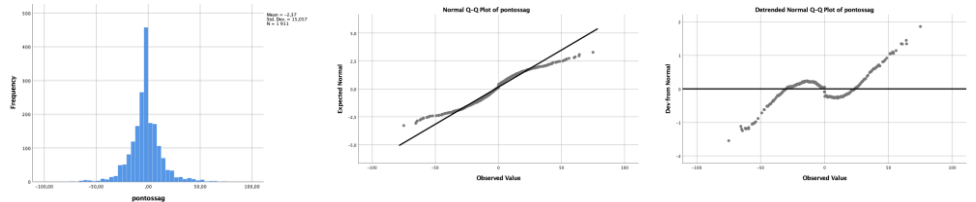
2016-ra
vonatkozó
várakozások

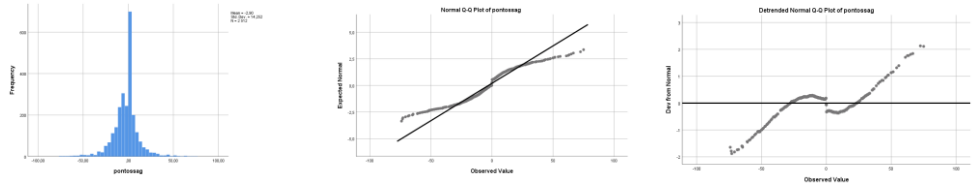
2017-re vonatkozó várakozások

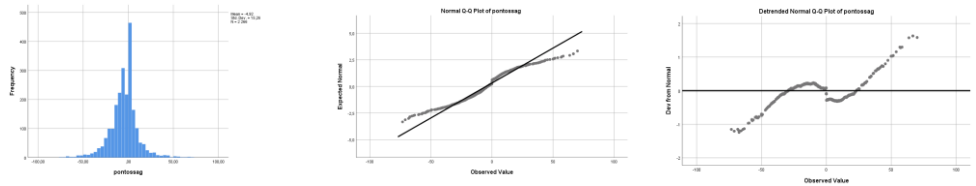
2018-ra vonatkozó várakozások

2019-re vonatkozó várakozások

2020-ra vonatkozó várakozások

Forrás: ITM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93Q_plot (letölt: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letölt: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.2. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Tervezett beruházások	BERUHAZ	1 = kapacitásnövelő, 2 = innovatív, 3 = egyik sem
	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszám kategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, és szolgáltatások) valamint három létszám kategória (10-49 fő, 50-249 fő, 250+ fő) szerint összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.3. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	2944659,841	17696	166,403
Scaled Deviance	17980,000	17696	
Pearson Chi-Square	2944659,841	17696	166,403
Scaled Pearson Chi-Square	17980,000	17696	
Log Likelihood	-71347,927		
Akaike's Information Criterion	143265,854		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	143275,067		
Bayesian Information Criterion	145488,003		
Consistent AIC (CAIC)	145773,003		

M1.2.4. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.
(Intercept)	-12,515	11,5385	-35,13	10,1	1,176	1	0,278
[fo_ =,00] * [csop_ =11,00]	18,738	19,5575	-19,594	57,069	0,918	1	0,338
[fo_ =,00] * [csop_ =12,00]	82,233	15,0972	52,643	111,823	29,668	1	0
[fo_ =,00] * [csop_ =13,00]	30,622	18,457	-5,553	66,797	2,753	1	0,097
[fo_ =,00] * [csop_ =14,00]	21,29	21,2776	-20,414	62,993	1,001	1	0,317
[fo_ =,00] * [csop_ =15,00]	53,536	12,3556	29,319	77,752	18,774	1	0
[fo_ =,00] * [csop_ =21,00]	79,34	31,5446	17,513	141,166	6,326	1	0,012
[fo_ =,00] * [csop_ =22,00]	70,616	18,5105	34,336	106,895	14,553	1	0
[fo_ =,00] * [csop_ =23,00]	19,834	27,4761	-34,018	73,686	0,521	1	0,47
[fo_ =,00] * [csop_ =24,00]	70,105	39,0869	-6,504	146,714	3,217	1	0,073
[fo_ =,00] * [csop_ =25,00]	40,783	12,9744	15,354	66,212	9,881	1	0,002
[fo_ =,00] * [csop_ =31,00]	43,637	48,2849	-51	138,273	0,817	1	0,366
[fo_ =,00] * [csop_ =32,00]	21,128	99,7381	-174,355	216,611	0,045	1	0,832
[fo_ =,00] * [csop_ =33,00]	98,145	150,8354	-197,487	393,777	0,423	1	0,515
[fo_ =,00] * [csop_ =34,00]	9,831	42,5072	-73,481	93,144	0,053	1	0,817
[fo_ =,00] * [csop_ =35,00]	-0,073	0,7134	-1,471	1,325	0,01	1	0,919
[fo_ =1,00] * [csop_ =11,00]	18,205	20,5977	-22,166	58,576	0,781	1	0,377
[fo_ =1,00] * [csop_ =12,00]	86,661	15,2735	56,726	116,597	32,194	1	0
[fo_ =1,00] * [csop_ =13,00]	35,042	18,7824	-1,771	71,855	3,481	1	0,062
[fo_ =1,00] * [csop_ =14,00]	18,149	21,8277	-24,632	60,931	0,691	1	0,406
[fo_ =1,00] * [csop_ =15,00]	58,291	12,3705	34,045	82,537	22,204	1	0
[fo_ =1,00] * [csop_ =21,00]	80	32,4589	16,381	143,618	6,074	1	0,014
[fo_ =1,00] * [csop_ =22,00]	70,687	18,6254	34,182	107,193	14,404	1	0
[fo_ =1,00] * [csop_ =23,00]	17,579	27,6591	-36,632	71,79	0,404	1	0,525
[fo_ =1,00] * [csop_ =24,00]	73,599	39,1897	-3,212	150,409	3,527	1	0,06
[fo_ =1,00] * [csop_ =25,00]	42,651	12,9879	17,195	68,107	10,784	1	0,001
[fo_ =1,00] * [csop_ =32,00]	19,357	99,8978	-176,439	215,153	0,038	1	0,846
[fo_ =1,00] * [csop_ =33,00]	113,164	149,9705	-180,772	407,101	0,569	1	0,451
[fo_ =1,00] * [csop_ =34,00]	9,644	43,001	-74,636	93,924	0,05	1	0,823
[fo_ =1,00] * [csop_ =35,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_ =,00] * [csop_ =11,00]	0,38	2,1612	-3,855	4,616	0,031	1	0,86
[xho_ =,00] * [csop_ =12,00]	-2,641	1,7405	-6,053	0,77	2,303	1	0,129
[xho_ =,00] * [csop_ =13,00]	-1,685	2,1899	-5,977	2,608	0,592	1	0,442
[xho_ =,00] * [csop_ =14,00]	-0,798	1,665	-4,061	2,466	0,229	1	0,632
[xho_ =,00] * [csop_ =15,00]	0,579	0,5068	-0,414	1,572	1,306	1	0,253
[xho_ =,00] * [csop_ =21,00]	1,272	1,9569	-2,563	5,108	0,423	1	0,516
[xho_ =,00] * [csop_ =22,00]	-1,537	2,0885	-5,63	2,556	0,542	1	0,462
[xho_ =,00] * [csop_ =23,00]	-3,889	3,2095	-10,179	2,402	1,468	1	0,226
[xho_ =,00] * [csop_ =24,00]	1,175	1,8546	-2,46	4,81	0,401	1	0,526
[xho_ =,00] * [csop_ =25,00]	2,784	0,43	1,941	3,626	41,909	1	0
[xho_ =,00] * [csop_ =31,00]	7,17	6,2257	-5,032	19,372	1,326	1	0,249
[xho_ =,00] * [csop_ =32,00]	-4,219	3,6465	-11,366	2,928	1,339	1	0,247
[xho_ =,00] * [csop_ =33,00]	-41,569	45,7852	-131,306	48,169	0,824	1	0,364

[xho_=0,0] * [csop_=34,00]	-6,874	3,5431	-13,819	0,07	3,764	1	0,052
[xho_=0,0] * [csop_=35,00]	0,994	0,7092	-0,396	2,384	1,965	1	0,161
[xho_=1,00] * [csop_=11,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=12,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=13,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=14,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=15,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=21,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=22,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=23,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=24,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=25,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=31,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=32,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=33,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=34,00]	0	.	.	.	.	.	.
[xho_=1,00] * [csop_=35,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00]	9,955	5,5782	-0,978	20,888	3,185	1	0,074
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00]	1,464	1,4767	-1,431	4,358	0,982	1	0,322
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00]	-3,962	4,9169	-13,599	5,675	0,649	1	0,42
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00]	12,806	6,3451	0,37	25,243	4,074	1	0,044
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00]	-0,045	1,3084	-2,61	2,519	0,001	1	0,972
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00]	5,63	8,365	-10,765	22,025	0,453	1	0,501
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00]	6,975	2,3904	2,29	11,66	8,514	1	0,004
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00]	-5,628	8,7084	-22,696	11,441	0,418	1	0,518
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00]	-13,907	7,9345	-29,458	1,645	3,072	1	0,08
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00]	-3,378	1,7947	-6,896	0,139	3,543	1	0,06
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00]	5,502	19,9514	-33,602	44,606	0,076	1	0,783
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00]	-3,722	4,4857	-12,514	5,069	0,689	1	0,407
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00]	28,915	29,5034	-28,911	86,74	0,96	1	0,327
[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00]	3,864	16,5739	-28,62	36,348	0,054	1	0,816
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00]	20,132	3,9348	12,42	27,844	26,178	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00]	11,498	6,4501	-1,144	24,14	3,178	1	0,075
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00]	1,58	1,723	-1,797	4,957	0,841	1	0,359
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00]	-8,132	5,8232	-19,546	3,281	1,95	1	0,163
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00]	10,272	6,6613	-2,784	23,328	2,378	1	0,123
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00]	4,862	1,5112	1,9	7,823	10,35	1	0,001
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00]	2,702	8,6192	-14,191	19,596	0,098	1	0,754
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00]	13,058	2,7171	7,733	18,383	23,097	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00]	2,653	9,306	-15,586	20,892	0,081	1	0,776
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00]	3,343	8,5733	-13,46	20,146	0,152	1	0,697
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00]	-0,612	2,043	-4,616	3,393	0,09	1	0,765
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00]	31,54	21,0722	-9,761	72,84	2,24	1	0,134
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00]	-5,313	6,4796	-18,013	7,386	0,672	1	0,412
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00]	7,542	58,1504	-106,43	121,515	0,017	1	0,897
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00]	-38,518	18,7308	-75,23	-1,806	4,229	1	0,04
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00]	-7,591	4,4283	-16,271	1,088	2,939	1	0,086
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00]	0	.	.	.	.	.	.

[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00]	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00]	17,928	24,6618	-30,408	66,265	0,528	1	0,467
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00]	-3,876	26,5674	-55,947	48,195	0,021	1	0,884
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00]	15,881	39,7661	-62,059	93,821	0,159	1	0,69
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00]	54,342	44,7255	-33,319	142,002	1,476	1	0,224
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00]	-21,346	8,0148	-37,055	-5,638	7,094	1	0,008
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00]	-43,298	31,3054	-104,656	18,059	1,913	1	0,167
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00]	-91,973	28,4575	-147,749	-36,197	10,445	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00]	-77,975	88,353	-251,144	95,194	0,779	1	0,377
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00]	-64,21	124,2304	-307,697	179,277	0,267	1	0,605
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00]	-9,943	10,5955	-30,71	10,824	0,881	1	0,348
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00]	-27,171	64,042	-152,691	98,349	0,18	1	0,671
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00]	86,394	66,8183	-44,568	217,355	1,672	1	0,196
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00]	-57,932	42,3981	-141,031	25,166	1,867	1	0,172
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00]	-18,408	132,0114	-277,146	240,329	0,019	1	0,889
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00]	16,409	18,5081	-19,867	52,684	0,786	1	0,375
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00]	-1,206	1,7435	-4,623	2,211	0,478	1	0,489
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00]	1,435	1,3561	-1,223	4,093	1,119	1	0,29
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00]	-0,707	1,8181	-4,27	2,856	0,151	1	0,697
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00]	-0,088	1,9312	-3,873	3,697	0,002	1	0,964
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00]	1,006	0,5352	-0,043	2,055	3,53	1	0,06
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00]	2,02	1,5517	-1,021	5,061	1,695	1	0,193
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00]	-2,061	1,6743	-5,342	1,221	1,515	1	0,218
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00]	-1,719	2,6402	-6,894	3,456	0,424	1	0,515
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00]	3,027	2,3528	-1,584	7,638	1,655	1	0,198
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00]	0,324	0,4967	-0,649	1,298	0,426	1	0,514
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00]	-3,496	3,1606	-9,69	2,699	1,223	1	0,269
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00]	-2,839	3,5183	-9,735	4,056	0,651	1	0,42
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00]	13,05	10,3305	-7,198	33,297	1,596	1	0,207
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00]	-4,94	2,995	-10,81	0,93	2,72	1	0,099
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00]	-1,677	0,765	-3,176	-0,177	4,803	1	0,028
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00]	0	.	.	.	.	.	.

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	0,025	24,1756	-47,358	47,409	0	1	0,999
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	24,392	19,4044	-13,64	62,423	1,58	1	0,209
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	-30,203	33,1112	-95,1	34,694	0,832	1	0,362
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	40,698	30,186	-18,465	99,862	1,818	1	0,178
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	5,241	6,7656	-8,019	18,502	0,6	1	0,439
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	-27,353	34,0404	-94,071	39,365	0,646	1	0,422
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	18,666	35,4753	-50,865	88,196	0,277	1	0,599
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	299,551	950,2455	-1562,9	2161,998	0,099	1	0,753
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	18,287	112,4372	-202,086	238,66	0,026	1	0,871
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	26,706	10,1643	6,784	46,627	6,903	1	0,009
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	1,888	14,4603	-26,454	30,229	0,017	1	0,896
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-91,573	107,4618	-302,194	119,049	0,726	1	0,394
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	-0,348	210,1852	-412,303	411,607	0	1	0,999
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	63,79	219,1354	-365,707	493,288	0,085	1	0,771
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	22,803	17,9798	-12,437	58,042	1,608	1	0,205
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	21,455	19,2342	-16,243	59,153	1,244	1	0,265
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	-3,497	10,3097	-23,704	16,71	0,115	1	0,734
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	9,035	14,254	-18,903	36,972	0,402	1	0,526
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	17,5	17,6491	-17,091	52,092	0,983	1	0,321
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	12,537	4,507	3,703	21,37	7,737	1	0,005
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-36,426	25,9314	-87,25	14,399	1,973	1	0,16
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	-22,835	17,1339	-56,417	10,746	1,776	1	0,183
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	4,766	35,6011	-65,01	74,543	0,018	1	0,893
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	14,23	38,7379	-61,695	90,155	0,135	1	0,713
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	11,57	6,4943	-1,158	24,299	3,174	1	0,075
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-81,269	51,6261	-182,454	19,917	2,478	1	0,115
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	-72,922	94,3984	-257,939	112,096	0,597	1	0,44
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00]	1920,717	1474,873	-969,98	4811,414	1,696	1	0,193
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	-1,821	55,3935	-110,39	106,748	0,001	1	0,974
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	30,052	11,5918	7,333	52,772	6,721	1	0,01
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00]	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00]	0	.	.	.	.	.	.
[csop_=11,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,018	0,0409	-0,099	0,062	0,204	1	0,651
[csop_=12,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,186	0,0389	-0,262	-0,11	22,801	1	0

[csop_=13,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,027	0,0518	-0,074	0,129	0,279	1	0,597
[csop_=14,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,091	0,0589	-0,207	0,025	2,383	1	0,123
[csop_=15,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,111	0,0153	-0,141	-0,081	52,554	1	0
[csop_=21,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,002	0,0091	-0,016	0,019	0,028	1	0,868
[csop_=22,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,016	0,0111	-0,038	0,006	2,032	1	0,154
[csop_=23,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,005	0,0178	-0,03	0,04	0,078	1	0,781
[csop_=24,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,034	0,0163	0,002	0,065	4,234	1	0,04
[csop_=25,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,0035	-0,008	0,006	0,134	1	0,714
[csop_=31,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,018	0,0078	-0,033	-0,003	5,349	1	0,021
[csop_=32,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0	0,0029	-0,006	0,006	0,002	1	0,966
[csop_=33,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,012	0,014	-0,04	0,015	0,756	1	0,385
[csop_=34,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,002	-0,005	0,003	0,416	1	0,519
[csop_=35,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0	0,0005	-0,001	0,001	0,057	1	0,811
[csop_=11,00] * fiz_arany	0,125	0,0634	0,001	0,25	3,907	1	0,048
[csop_=12,00] * fiz_arany	0,067	0,0219	0,024	0,11	9,344	1	0,002
[csop_=13,00] * fiz_arany	0,444	0,0504	0,345	0,542	77,486	1	0
[csop_=14,00] * fiz_arany	0,643	0,07	0,506	0,781	84,516	1	0
[csop_=15,00] * fiz_arany	0,373	0,0145	0,344	0,401	657,95	1	0
[csop_=21,00] * fiz_arany	0,484	0,1112	0,265	0,702	18,89	1	0
[csop_=22,00] * fiz_arany	0,185	0,0343	0,117	0,252	28,913	1	0
[csop_=23,00] * fiz_arany	0,749	0,1023	0,549	0,949	53,655	1	0
[csop_=24,00] * fiz_arany	0,529	0,089	0,355	0,704	35,371	1	0
[csop_=25,00] * fiz_arany	0,366	0,0214	0,324	0,408	291,976	1	0
[csop_=31,00] * fiz_arany	0,998	0,3041	0,402	1,594	10,765	1	0,001
[csop_=32,00] * fiz_arany	0,083	0,0744	-0,063	0,229	1,236	1	0,266
[csop_=33,00] * fiz_arany	1,046	0,2293	0,596	1,495	20,793	1	0
[csop_=34,00] * fiz_arany	0,302	0,2	-0,09	0,694	2,281	1	0,131
[csop_=35,00] * fiz_arany	0,562	0,0525	0,459	0,665	114,684	1	0
[csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,531	0,1483	-0,822	-0,24	12,825	1	0
[csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,702	0,0922	-0,883	-0,521	57,952	1	0
[csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,54	0,1376	-0,81	-0,27	15,39	1	0
[csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,577	0,1642	-0,899	-0,255	12,362	1	0
[csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,683	0,0418	-0,765	-0,602	267,353	1	0
[csop_=21,00] * varakozas_merteke	-1,071	0,2833	-1,626	-0,516	14,287	1	0
[csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,707	0,1421	-0,986	-0,429	24,779	1	0
[csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,647	0,2495	-1,136	-0,158	6,718	1	0,01
[csop_=24,00] * varakozas_merteke	-1,063	0,3441	-1,738	-0,389	9,548	1	0,002
[csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,604	0,0574	-0,716	-0,491	110,502	1	0
[csop_=31,00] * varakozas_merteke	-0,756	0,5086	-1,753	0,24	2,212	1	0,137
[csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,129	0,99	-2,07	1,811	0,017	1	0,896
[csop_=33,00] * varakozas_merteke	-1,19	1,3506	-3,837	1,457	0,777	1	0,378
[csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,054	9349,605	-18324,8	18324,94	0	1	1
[csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,328	0,1084	-0,54	-0,115	9,124	1	0,003

[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,185	0,2592	-0,693	0,323	0,508	1	0,476
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,006	0,2868	-0,556	0,568	0	1	0,983
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,129	0,4265	-0,964	0,707	0,091	1	0,763
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,605	0,4787	-1,543	0,334	1,596	1	0,207
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0,214	0,0875	0,042	0,385	5,97	1	0,015
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,444	0,3175	-0,178	1,066	1,956	1	0,162
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,973	0,3027	0,379	1,566	10,323	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0,809	0,9321	-1,018	2,636	0,753	1	0,385
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0,647	1,2989	-1,899	3,193	0,248	1	0,618
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,104	0,1105	-0,113	0,32	0,882	1	0,348
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,345	0,6649	-0,958	1,648	0,269	1	0,604
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,882	0,6914	-2,237	0,473	1,628	1	0,202
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,167	1,3349	-2,449	2,783	0,016	1	0,901
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,186	0,191	-0,56	0,188	0,947	1	0,33
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0,051	0,2556	-0,45	0,552	0,039	1	0,843
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,295	0,1935	-0,675	0,084	2,33	1	0,127
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0,177	0,3221	-0,454	0,808	0,302	1	0,583
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,284	0,2741	-0,821	0,254	1,071	1	0,301
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,142	0,0669	-0,274	-0,011	4,529	1	0,033
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,041	0,3459	-0,637	0,719	0,014	1	0,906
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,101	0,3529	-0,792	0,591	0,082	1	0,775
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-2,785	9,5647	-21,532	15,961	0,085	1	0,771
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,458	1,0723	-2,56	1,643	0,183	1	0,669
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,3	0,0999	-0,496	-0,105	9,037	1	0,003
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,613	1,0337	-1,413	2,639	0,352	1	0,553
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,472	9349,605	-18325,4	18324,42	0	1	1
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,024	0,1849	-0,387	0,338	0,017	1	0,896
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,123	0,1989	-0,513	0,266	0,385	1	0,535
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,051	0,1003	-0,145	0,248	0,262	1	0,609

[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,224	0,1355	-0,49	0,041	2,742	1	0,098
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,087	0,1645	-0,409	0,236	0,278	1	0,598
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,059	0,0434	-0,144	0,026	1,822	1	0,177
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,368	0,2636	-0,149	0,885	1,948	1	0,163
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,254	0,1673	-0,074	0,582	2,307	1	0,129
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0,011	0,3564	-0,688	0,709	0,001	1	0,976
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0,048	0,3676	-0,672	0,769	0,017	1	0,896
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,018	0,0641	-0,144	0,107	0,081	1	0,776
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,904	0,5302	-0,135	1,943	2,91	1	0,088
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,751	0,9421	-1,095	2,598	0,636	1	0,425
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	-18,937	14,8495	-48,041	10,167	1,626	1	0,202
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,215	9349,605	-18325,1	18324,67	0	1	1
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,045	0,1147	-0,269	0,18	0,151	1	0,697
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,202	9349,605	-18325,1	18324,69	0	1	1
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,08	0,1277	-0,33	0,171	0,389	1	0,533
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,078	0,0402	0	0,157	3,809	1	0,051
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,108	0,0947	-0,078	0,294	1,303	1	0,254
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,146	0,1127	-0,367	0,074	1,689	1	0,194
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,107	0,025	0,058	0,156	18,357	1	0
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,281	0,1644	-0,041	0,604	2,926	1	0,087

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,199	0,0649	-0,327	-0,072	9,435	1	0,002
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,271	0,3719	-1	0,458	0,531	1	0,466
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,352	0,2539	-0,146	0,849	1,917	1	0,166
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,029	0,0375	-0,045	0,102	0,58	1	0,446
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,61	0,2852	0,051	1,169	4,578	1	0,032
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0,125	2,7	-5,167	5,416	0,002	1	0,963
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,487	0,6085	-1,68	0,706	0,64	1	0,424
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,277	0,0832	-0,441	-0,114	11,116	1	0,001
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,118	0,0693	-0,253	0,018	2,887	1	0,089
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	-0,009	0,0229	-0,054	0,036	0,151	1	0,698
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,148	0,0543	0,042	0,255	7,457	1	0,006
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,086	0,0626	-0,209	0,037	1,893	1	0,169
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,062	0,0153	-0,091	-0,032	16,255	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,014	0,0782	-0,167	0,139	0,033	1	0,857
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,005	0,0332	-0,06	0,07	0,022	1	0,883
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,106	0,091	-0,284	0,072	1,354	1	0,245
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,193	0,0782	-0,346	-0,04	6,085	1	0,014
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,099	0,0196	-0,137	-0,06	25,372	1	0
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,108	0,1462	-0,395	0,178	0,55	1	0,458
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	-0,063	0,0729	-0,206	0,08	0,742	1	0,389
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,076	0,472	-1,001	0,849	0,026	1	0,872
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,018	0,1551	-0,286	0,322	0,013	1	0,909
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,312	0,031	-0,373	-0,251	101,33	1	0
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0,364	0,0734	0,22	0,508	24,522	1	0
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,051	0,0245	0,003	0,098	4,259	1	0,039
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,057	0,0575	-0,056	0,17	0,982	1	0,322
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,159	0,0806	-0,317	-0,001	3,893	1	0,048
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,01	0,0166	-0,023	0,042	0,343	1	0,558
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,071	0,1129	-0,293	0,15	0,4	1	0,527
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,055	0,0382	-0,13	0,02	2,052	1	0,152
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0,086	0,1076	-0,125	0,297	0,644	1	0,422
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,16	0,0975	-0,031	0,352	2,707	1	0,1
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,059	0,0231	0,013	0,104	6,453	1	0,011
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,478	0,3094	-1,084	0,129	2,385	1	0,123
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,041	0,0767	-0,109	0,191	0,285	1	0,593
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,569	0,384	-1,321	0,184	2,194	1	0,139

[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,005	0,2215	-0,429	0,439	0,001	1	0,981
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,25	0,0503	-0,348	-0,151	24,672	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0,334	0,0848	0,168	0,501	15,534	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,112	0,0306	0,052	0,172	13,489	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,102	0,0663	-0,028	0,232	2,362	1	0,124
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,128	0,0852	-0,295	0,039	2,25	1	0,134
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,048	0,0193	-0,085	-0,01	6,077	1	0,014
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,03	0,1164	-0,259	0,198	0,068	1	0,794
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,159	0,0433	-0,244	-0,074	13,473	1	0
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0,006	0,1166	-0,223	0,234	0,003	1	0,96
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,017	0,1047	-0,222	0,189	0,025	1	0,874
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,028	0,026	-0,023	0,079	1,155	1	0,283
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,803	0,3227	-1,436	-0,17	6,191	1	0,013
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,157	0,0986	-0,036	0,35	2,542	1	0,111
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,387	1,1497	-2,641	1,866	0,113	1	0,736
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,482	0,2427	0,007	0,958	3,949	1	0,047
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0,118	0,0565	0,007	0,228	4,336	1	0,037
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	,491	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	,033	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-,366	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0	.	.	.	.	.	.
(Scale)	163,774	1,7273	160,424	167,195			

Dependent Variable: pontosság

Model: (Intercept), fo_ * csop_, xho_ * csop_, beruhaz * csop_, reg_becsles_iranya * csop_, reg_kornyezet * csop_, csop_ * Statisztikai állományi létszám 2011, csop_ * fiz_arany, csop_ * varakozas_merteke, reg_becsles_iranya * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * fiz_arany, beruhaz * csop_ * fiz_arany

A korrekció eredményeképpen előálló létszám adatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1,x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Elmondható, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2017-et kivéve minden alább vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

M1.2.5. tábla: Vállalati létszámvárakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elemszám (darab)	1932	1977	2003	2313	1911	2512	2266
Vállalati várakozás (fő)	254324	247234	299712	313650	305371	347526	330588
Tény (fő)	252075	247143	293435	310202	303604	338203	310993
Várakozás és tény különbség (%)	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8	-6,3
Becsült létszám (fő)	251229	245878	292884	310300	301427	334136	314604
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07	-1,29	-4	-5,1
Tény és becslés különbsége (%)	-0,34	-0,51	-0,19	0,03	-0,7	-1,2	-1,1

2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.1.1 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
10 fő alatt	19,0	60,8	20,2	13,3	59,6	27,1	9,6	52,5	37,9	7,7	53,3	39,0	5,7	48,3	46,0	3,9	48,7	47,5	4,6	45,2	50,2	15,5	53,8	30,7
10–19 fő között	21,4	59,2	19,4	12,5	61,1	26,4	10,1	59,8	30,2	6,7	61,8	31,5	3,5	56,2	40,3	2,1	49,0	49,0	2,3	49,3	48,4	11,9	61,0	27,1
20–49 fő között	14,5	64,4	21,1	7,3	63,6	29,1	8,0	57,9	34,1	5,8	55,3	38,9	3,5	55,0	41,5	3,2	50,3	46,5	2,3	51,7	46,0	12,6	61,3	26,1
50–249 fő között	10,6	63,8	25,6	6,3	55,6	38,1	5,7	53,5	40,8	3,8	47,7	48,5	3,0	50,7	46,3	1,8	46,0	52,2	2,3	47,3	50,5	9,5	58,3	32,2
250 fő felett	6,0	57,6	36,3	3,5	47,2	49,3	3,8	46,1	50,0	2,4	40,0	57,5	2,5	40,6	57,0	1,9	41,8	56,3	3,2	42,4	54,3	5,9	53,0	41,0
Minta összesen	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	9,6	52,5	37,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.1.2 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	
Tisztán hazai	14,5	62,6	22,9	8,6	61,0	30,4	7,8	56,6	35,6	5,7	52,3	41,9	4,1	51,4	44,4	2,6	49,6	47,8	2,9	48,2	48,9	10,3	60,0	29,7
Vegyes	19,4	58,2	22,4	8,2	59,3	32,5	8,6	45,0	46,4	4,9	47,9	47,2	2,7	44,7	52,5	2,0	47,8	50,2	1,3	44,6	54,1	9,0	51,9	39,1
Tisztán külföldi	5,0	57,2	37,8	3,3	34,3	62,4	2,9	41,4	55,7	1,0	34,5	64,5	1,3	36,0	62,7	2,1	35,1	62,8	3,4	39,5	57,1	7,6	49,2	43,2
Minta összesen	12,3	61,2	26,4	7,4	55,0	37,6	6,7	52,4	40,9	4,6	48,0	47,4	3,5	48,4	48,1	2,5	46,9	50,6	2,9	46,4	50,7	9,7	57,1	33,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.1.3 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,3	64,7	26,0	7,4	62,2	30,4	9,8	59,5	30,7	11,0	59,1	29,9	5,0	57,5	37,5	5,4	60,0	34,6	4,5	58,3	37,2	8,7	60,6	30,7
Ipar összesen	9,8	58,0	32,2	5,3	50,0	44,8	5,3	50,1	44,6	4,5	45,7	49,8	4,2	46,4	49,5	3,2	44,2	52,6	4,5	45,3	50,2	8,5	57,0	34,5
Építőipar	18,0	57,0	25,0	9,2	59,6	31,3	7,5	60,6	31,9	8,1	55,2	36,7	3,5	49,2	47,2	1,7	37,8	60,5	1,6	32,5	65,9	5,0	53,9	41,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	16,0	64,9	19,0	9,5	61,1	29,4	6,9	54,2	38,9	4,9	52,7	42,5	2,7	50,1	47,1	2,3	44,7	53,0	2,6	51,7	45,7	5,6	59,2	35,2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	14,5	61,6	23,9	9,3	59,8	31,0	7,7	51,6	40,7	1,3	46,7	52,0	2,3	50,1	47,5	1,0	46,8	52,1	1,4	41,7	57,0	32,8	53,8	13,4
Szállítás, raktározás	13,7	66,7	19,6	9,5	65,8	24,7	8,2	63,0	28,8	3,8	54,9	41,3	2,9	47,9	49,2	1,8	55,6	42,7	2,3	56,6	41,1	12,8	59,4	27,7
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	10,8	66,1	23,1	2,2	64,2	33,6	2,3	46,0	51,6	2,8	53,1	44,1	0,3	78,3	21,4	0,0	22,8	77,2	0,0	33,6	66,4	1,0	29,1	69,8
Egyéb gazd.	11,6	63,2	25,2	8,8	53,7	37,5	7,2	52,0	40,8	3,3	45,8	50,9	3,2	42,2	54,5	0,7	51,6	47,8	1,0	49,6	49,5	8,4	56,3	35,3
Minta összesen	12,3	61,2	26,4	7,4	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,7	46,9	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	
Nincs export tevékenység	16,1	63,2	20,8	10,2	61,8	28,0	8,8	56,4	34,8	5,4	52,1	42,5	3,9	52,5	43,6	2,6	50,4	47,0	3,2	48,9	47,9	10,8	59,6	29,6
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	9,4	66,6	24,0	5,6	55,0	39,4	5,4	53,2	41,4	4,1	49,7	46,3	3,7	48,8	47,5	2,2	46,1	51,7	2,3	45,3	52,4	6,3	54,9	38,7
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	6,5	52,9	40,6	3,5	43,8	52,8	2,6	44,6	52,8	2,9	41,0	56,1	1,7	40,6	57,8	3,0	40,5	56,5	4,0	45,3	50,7	11,8	50,9	37,3
Minta összesen	12,3	61,2	26,4	7,4	55,4	37,2	6,4	52,5	41,1	4,4	48,4	47,2	3,3	48,9	47,8	2,6	47,6	49,8	3,2	47,2	49,5	10,1	56,9	32,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő
Közép-Magyarország	14,1	62,5	23,4	7,9	56,8	35,2	6,5	53,6	40,0	3,4	45,9	50,6	2,6	49,4	48,0	1,4	44,1	54,5	1,4	46,1	52,5	10,2	53,2	36,6
Közép-Dunántúl	10,0	55,5	34,5	7,5	46,8	45,6	7,1	43,0	49,9	4,7	49,3	46,0	3,9	41,4	54,7	4,2	37,1	58,7	4,6	41,6	53,9	8,0	59,5	32,5
Nyugat-Dunántúl	6,3	56,5	37,2	3,9	46,8	49,3	2,7	49,4	47,9	3,8	44,4	51,7	2,0	48,3	49,7	1,0	49,2	49,7	3,4	45,2	51,4	6,4	62,2	31,4
Dél-Dunántúl	11,9	61,9	26,2	8,7	55,0	36,4	10,0	55,9	34,1	6,5	51,6	41,9	4,7	50,3	44,9	3,3	44,5	52,2	3,5	39,6	56,9	9,7	57,0	33,3
Dél-Alföld	12,2	62,6	25,1	8,4	62,6	29,0	7,8	53,7	38,5	6,8	53,2	40,0	5,1	53,4	41,5	3,6	52,9	43,5	6,1	52,4	41,5	8,7	61,0	30,3
Észak-Alföld	11,9	61,4	26,7	6,5	55,0	38,6	5,9	54,8	39,3	4,1	50,6	45,3	4,3	46,6	49,1	3,1	54,0	42,8	3,6	47,9	48,5	7,8	56,5	35,6
Észak-Magyarország	12,5	63,7	23,8	6,2	60,5	33,3	6,5	55,7	37,7	5,9	56,1	38,1	3,7	52,3	44,0	3,9	49,2	46,8	2,5	56,7	40,8	10,3	58,4	31,4
Minta összesen	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9	4,4	48,4	47,2	3,3	48,8	47,9	2,3	45,9	51,8	2,8	46,5	50,7	9,3	56,3	34,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év

M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	14,4	58,5	27,1	9,1	53,0	38,0	6,5	42,0	51,6	4,8	43,1	52,1	3,1	38,9	58,0	2,6	41,0	56,4	3,3	34,1	62,6	9,4	48,9	41,7
10–19 fő között	19,7	55,4	24,9	8,2	56,5	35,3	6,3	53,8	39,9	5,0	51,2	43,8	2,8	46,9	50,3	1,4	38,5	60,1	1,6	41,8	56,6	7,9	54,4	37,7
20–49 fő között	10,6	63,1	26,4	5,6	57,7	36,7	5,2	54,6	40,2	3,3	46,2	50,5	2,0	46,0	52,0	2,1	41,8	56,1	1,8	44,0	54,2	8,4	56,9	34,8
50–249 fő között	8,1	61,8	30,0	4,8	52,2	43,0	4,3	49,6	46,1	2,3	38,9	58,8	1,9	44,5	53,6	0,8	38,4	60,8	1,6	38,9	59,5	6,3	52,3	41,4
250 fő felett	3,7	54,5	41,8	2,3	42,5	55,2	2,7	45,5	51,8	2,2	36,1	61,8	1,9	34,8	63,3	1,0	36,3	62,7	1,4	39,5	59,1	2,7	47,6	49,8
Minta összesen	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,9	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik
Tisztán hazai	11,5	61,0	27,5	6,3	56,2	37,5	5,6	51,4	43,0	3,9	43,4	52,6	2,5	43,8	53,7	1,4	41,9	56,7	2,1	39,7	58,2	6,5	53,2	40,3
Vegyes	9,8	62,7	27,5	6,9	55,7	37,4	9,2	37,0	53,8	2,5	30,3	67,2	1,7	32,8	65,5	1,8	31,6	66,7	0,7	43,9	55,4	7,4	33,5	59,1
Tisztán külföldi	3,7	53,0	43,3	1,8	32,0	66,2	1,2	42,3	56,6	0,4	29,9	69,8	1,3	30,3	68,4	1,3	30,1	68,6	0,9	36,6	62,5	2,4	50,6	47,0
Minta összesen	9,4	58,8	31,8	5,2	50,3	44,5	4,6	48,5	46,9	3,0	39,6	57,3	2,3	40,8	56,9	1,4	39,3	59,3	1,8	39,4	58,8	5,7	51,0	43,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	5,7	67,0	27,2	10,3	62,5	27,2	10,6	56,3	33,1	9,1	58,4	32,5	2,5	57,0	40,5	4,8	54,8	40,5	3,4	54,4	42,2	5,8	57,9	36,3
Ipar összesen	6,1	53,9	40,0	3,3	45,4	51,3	3,3	47,2	49,5	3,0	41,1	56,0	2,6	40,9	56,5	1,6	35,9	62,5	2,5	39,2	58,3	4,5	54,7	40,8
Építőipar	13,6	59,8	26,6	8,8	55,6	35,6	7,1	57,7	35,1	3,7	46,8	49,4	1,4	43,1	55,5	0,6	31,3	68,1	1,4	29,9	68,7	5,1	47,6	47,3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	12,8	62,9	24,3	5,6	55,2	39,2	5,1	50,8	44,1	4,0	42,4	53,6	2,8	41,9	55,3	1,9	35,9	62,2	1,5	42,7	55,9	4,5	51,8	43,8
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	14,9	54,5	30,6	6,6	54,1	39,3	3,7	45,3	51,0	1,5	35,1	63,4	1,4	38,2	60,3	0,2	38,6	61,2	1,3	30,3	68,4	20,5	52,8	26,7
Szállítás, raktározás	9,3	66,5	24,2	8,2	63,2	28,7	8,4	54,2	37,4	2,6	48,7	48,7	1,7	42,5	55,8	1,2	47,6	51,2	2,0	49,3	48,8	4,0	59,1	36,9
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	8,6	64,1	27,3	2,0	56,9	41,2	0,5	47,4	52,2	1,7	29,7	68,6	0,0	68,4	31,6	0,0	24,2	75,8	0,0	33,6	66,4	0,5	20,5	79,0
Egyéb gazd.	9,3	62,8	27,9	5,7	48,9	45,4	4,5	45,9	49,6	1,6	36,9	61,5	2,0	33,4	64,6	0,5	47,2	52,2	0,7	43,2	56,2	4,6	43,0	52,4
Minta összesen	9,4	58,8	31,8	5,2	50,7	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,8	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,7	39,7	58,6	5,4	50,6	44,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	13,5	61,6	24,9	7,7	56,6	35,7	6,4	50,7	42,9	4,4	41,5	54,1	2,5	45,0	52,4	1,5	40,7	57,8	2,5	43,2	54,3	7,0	52,8	40,2
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	5,3	63,2	31,6	4,3	52,9	42,8	3,0	52,7	44,4	2,0	43,1	54,9	2,0	41,8	56,2	1,3	39,0	59,8	0,7	42,5	56,7	4,3	46,4	49,3
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	3,8	48,6	47,6	1,4	37,8	60,8	1,7	40,8	57,5	1,1	36,2	62,7	1,3	33,3	65,4	1,7	37,1	61,1	1,7	41,0	57,2	4,0	52,2	43,8
Minta összesen	9,4	58,8	31,8	5,2	50,5	44,4	4,4	48,3	47,3	3,0	40,2	56,8	2,1	41,5	56,3	1,5	39,7	58,9	2,0	42,5	55,5	5,8	51,3	42,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	10,9	60,7	28,4	5,2	50,3	44,5	4,1	48,0	47,8	2,3	34,5	63,2	1,4	39,4	59,2	0,7	32,1	67,2	1,0	35,0	64,0	5,7	44,6	49,7
Közép-Dunántúl	6,9	53,0	40,2	5,5	44,7	49,8	6,1	39,4	54,5	4,4	43,8	51,8	3,4	38,9	57,8	3,2	35,1	61,7	1,1	41,5	57,3	5,1	56,7	38,2
Nyugat-Dunántúl	4,2	50,8	45,0	3,6	41,8	54,6	2,5	45,1	52,4	2,0	40,1	57,9	1,1	42,5	56,5	0,5	45,0	54,4	1,9	39,5	58,6	3,9	59,4	36,7
Dél-Dunántúl	10,5	56,4	33,1	6,9	48,7	44,4	7,6	55,2	37,2	3,5	51,5	44,9	2,0	46,3	51,7	2,2	39,9	57,9	2,6	36,7	60,7	4,8	55,3	40,0
Dél-Alföld	9,8	60,1	30,1	6,4	62,9	30,7	4,0	54,9	41,1	4,0	50,2	45,8	5,0	46,7	48,3	1,8	51,0	47,3	3,8	50,2	46,1	5,8	57,6	36,6
Észak-Alföld	9,4	62,1	28,6	4,4	52,0	43,6	5,0	51,0	43,9	3,6	44,9	51,5	2,7	41,2	56,2	2,5	50,6	47,0	3,6	43,2	53,2	5,2	52,7	42,1
Észak-Magyarország	8,3	60,2	31,5	4,2	56,2	39,6	3,8	51,1	45,1	3,5	51,7	44,8	2,5	47,2	50,3	1,2	45,9	52,9	2,0	51,8	46,2	4,9	57,6	37,5
Minta összesen	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	2,9	40,8	56,3	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,5	5,3	50,6	44,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	20,5	61,8	17,6	12,1	67,0	20,9	11,8	59,9	28,3	9,4	58,6	31,9	5,9	56,5	37,6	3,7	49,5	46,7	5,2	47,8	46,9	18,1	54,9	27,0
10–19 fő között	26,2	64,9	8,9	15,1	70,4	14,5	16,4	63,3	20,3	10,9	65,9	23,2	5,6	61,6	32,8	3,0	53,7	43,3	3,5	58,9	37,6	14,9	65,3	19,7
20–49 fő között	18,8	67,7	13,5	10,3	71,8	17,9	11,6	68,0	20,5	7,8	62,9	29,2	4,5	65,3	30,2	3,5	59,4	37,2	3,5	62,4	34,1	15,8	66,7	17,4
50–249 fő között	11,3	71,7	17,0	8,9	66,4	24,7	7,1	67,9	25,0	4,4	59,1	36,5	4,5	54,5	41,0	3,0	56,7	40,3	2,7	60,5	36,8	13,6	64,0	22,5
250 fő felett	6,7	66,7	26,6	5,0	61,2	33,9	2,1	61,3	36,6	1,1	50,6	48,3	3,1	42,7	54,2	2,0	41,1	56,9	2,9	51,5	45,6	10,1	53,7	36,3
Minta összesen	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	16,4	68,6	15,0	9,8	69,9	20,3	9,9	66,7	23,4	6,9	60,7	32,5	5,4	58,5	36,1	3,0	54,5	42,5	3,6	57,8	38,6	15,0	60,4	24,5
Vegyes	16,6	67,1	16,3	15,6	65,4	19,0	7,1	67,1	25,8	2,3	61,4	36,4	0,8	48,0	51,2	1,7	44,6	53,7	2,6	57,5	39,9	18,1	52,6	29,3
Tisztán külföldi	7,4	64,3	28,2	5,8	53,6	40,5	3,3	56,8	39,9	1,3	48,0	50,7	1,9	35,2	63,0	2,7	35,7	61,6	3,2	45,7	51,1	6,7	57,9	35,4
Minta összesen	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,2	64,3	27,6	5,4	57,8	36,9	4,6	53,8	41,6	2,9	50,6	46,4	3,5	55,6	40,9	13,6	59,3	27,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	14,4	72,8	12,8	10,7	73,2	16,2	9,0	72,8	18,3	14,7	69,0	16,3	8,0	66,1	25,9	4,4	66,1	29,4	7,7	67,7	24,5	9,0	68,1	22,9
Ipar összesen	11,7	65,2	23,2	8,1	60,1	31,8	5,4	59,3	35,2	4,7	54,9	40,4	4,5	49,2	46,3	2,7	44,9	52,4	4,3	53,9	41,8	10,2	56,6	33,1
Építőipar	24,9	57,2	17,8	11,5	63,3	25,3	15,3	59,0	25,7	14,3	52,8	32,9	6,3	49,2	44,5	2,8	35,8	61,4	2,7	36,9	60,4	8,3	56,0	35,7
Kereskedelem, gépjárműjavítás	17,1	68,2	14,6	9,8	71,9	18,3	8,5	68,0	23,4	5,2	63,3	31,4	3,4	60,9	35,7	2,3	57,5	40,1	2,8	61,3	35,8	7,7	61,2	31,1
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	14,9	69,9	15,2	6,0	73,4	20,6	11,3	62,9	25,8	1,6	60,1	38,2	1,8	60,3	37,9	0,5	54,8	44,7	0,6	54,5	44,9	35,6	54,0	10,4
Szállítás, raktározás	15,1	68,3	16,6	10,4	66,3	23,3	15,1	57,3	27,6	5,8	59,2	35,0	2,5	58,5	39,0	1,9	68,7	29,4	4,4	64,0	31,5	15,3	58,2	26,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	8,3	79,0	12,7	13,7	63,9	22,4	6,9	65,3	27,7	1,7	58,3	40,0	0,3	58,9	40,8	1,0	48,5	50,5	0,5	53,6	45,9	16,3	81,4	2,3
Egyéb gazd.	13,5	71,1	15,4	10,7	70,2	19,0	7,7	73,1	19,1	3,7	56,5	39,8	6,7	48,3	45,0	5,3	56,9	37,8	2,5	61,4	36,1	17,0	60,7	22,3
Minta összesen	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4	13,0	59,2	27,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	17,2	68,5	14,2	11,1	70,0	18,9	10,7	67,6	21,7	6,3	61,0	32,7	5,0	57,6	37,4	3,2	55,1	41,7	3,6	58,7	37,7	14,1	62,1	23,7
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	13,1	70,7	16,3	9,5	67,8	22,7	7,5	65,4	27,1	6,6	57,7	35,7	4,1	57,6	38,3	2,8	52,4	44,7	3,2	55,8	40,9	10,6	59,7	29,6
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	8,1	64,1	27,8	5,5	57,1	37,4	3,2	56,6	40,3	2,5	51,8	45,7	3,1	43,1	53,7	2,9	40,9	56,2	4,6	55,0	40,4	15,0	52,9	32,1
Minta összesen	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,0	64,1	27,9	5,2	57,7	37,1	4,4	54,0	41,7	3,1	51,8	45,1	3,8	57,2	39,0	13,6	59,7	26,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	14,4	68,6	17,0	9,3	67,3	23,4	9,1	66,8	24,1	3,5	53,4	43,1	3,6	51,6	44,8	1,9	47,9	50,2	1,8	55,4	42,8	14,2	55,8	30,0
Közép-Dunántúl	11,7	64,8	23,5	10,3	56,3	33,4	6,3	55,6	38,2	4,2	55,8	40,0	5,3	47,2	47,5	4,7	47,2	48,1	5,4	50,3	44,3	10,2	63,0	26,8
Nyugat-Dunántúl	8,4	64,7	26,8	7,5	60,0	32,5	4,6	60,3	35,1	4,7	57,8	37,5	3,3	51,8	44,9	3,1	51,6	45,3	3,5	56,4	40,1	11,9	62,6	25,4
Dél-Dunántúl	14,6	66,4	19,0	8,6	66,3	25,1	6,6	64,5	28,9	7,2	67,0	25,8	5,6	57,6	36,8	4,0	47,7	48,3	3,8	52,0	44,2	13,1	65,3	21,6
Dél-Alföld	14,5	68,6	16,9	8,1	72,1	19,7	8,6	61,7	29,7	8,6	60,3	31,2	5,5	61,3	33,1	3,2	54,2	42,6	4,9	60,1	35,0	12,9	63,5	23,6
Észak-Alföld	18,4	67,2	14,4	8,7	71,4	19,9	7,5	66,6	26,0	6,2	64,7	29,1	4,2	61,8	34,1	3,1	63,6	33,3	4,0	62,4	33,6	13,3	58,0	28,7
Észak-Magyarország	16,5	68,8	14,7	11,3	66,3	22,4	9,5	66,3	24,2	8,1	68,2	23,8	7,0	57,0	35,9	3,4	58,5	38,1	5,7	63,8	30,5	10,8	61,6	27,5
Minta összesen	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,0	57,7	37,3	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,3	40,4	13,1	59,2	27,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
10–19 fő között	33,2	10,3	33,0	23,4	15,2	6,1	54,5	24,2	10,2	22,4	38,8	28,6	13,8	6,9	58,6	20,7	14,0	4,7	44,2	37,2	11,7	4,8	45,7	37,8	11,8	5,6	52,7	29,9	12,5	8,3	51,7	27,5
20–49 fő között	27,1	11,1	34,6	27,2	22,3	7,5	37,8	32,4	23,3	8,7	36,0	32,0	17,7	7,6	41,1	33,7	13,9	4,9	48,7	32,5	9,9	4,8	48,2	37,1	13,6	7,6	48,1	30,7	10,7	7,7	49,0	32,5
50–249 fő között	21,1	13,1	42,6	23,1	20,6	10,1	39,8	29,4	14,3	9,3	41,5	34,8	11,6	6,8	45,0	36,6	12,1	5,0	49,6	33,3	5,3	5,8	43,5	45,4	9,9	7,7	48,4	34,0	5,9	8,5	49,0	36,5
250 fő felett	4,7	10,0	51,3	34,0	12,8	13,6	45,1	28,6	12,7	10,3	44,8	32,2	6,9	6,9	44,2	41,9	7,6	7,6	50,5	34,3	4,5	6,3	43,1	46,0	3,7	9,7	47,2	39,4	5,4	6,6	40,5	47,5
Minta összesen	18,6	11,4	42,7	27,3	2,3	10,8	51,0	35,8	5,1	8,4	41,9	44,6	4,7	10,4	37,6	47,3	3,9	5,2	50,5	40,5	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,4	45,6	38,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Tisztán hazai	22,8	12,9	44,0	20,3	20,6	12,9	39,2	27,3	13,0	10,0	44,9	32,0	10,4	7,9	42,9	38,8	9,4	5,7	52,1	32,8	9,3	5,9	45,7	39,1	10,2	7,8	49,6	32,4	9,0	7,1	48,5	35,4
Vegyes	15,7	11,1	45,2	28,0	12,0	4,0	63,2	20,8	14,4	6,2	42,3	37,1	9,7	10,6	54,2	25,4	4,1	11,8	35,9	48,2	2,5	4,9	41,7	51,0	8,6	6,1	45,7	39,6	9,1	5,8	33,2	51,8
Tisztán külföldi	12,8	16,2	42,7	28,3	16,3	10,3	44,6	28,9	9,0	9,4	36,1	45,5	4,3	9,2	36,8	49,6	4,6	6,8	42,6	46,1	7,1	6,3	37,2	49,4	7,0	9,3	42,1	41,6	4,6	9,9	37,9	47,6
Minta összesen	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	11,9	9,7	42,2	36,2	8,8	8,4	41,9	41,0	8,1	6,3	49,2	36,4	8,6	5,9	44,1	41,3	9,5	7,9	48,0	34,5	8,1	7,6	45,1	39,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	8,5	23,7	37,3	30,5	9,2	32,2	40,6	18,0	10,0	22,8	43,4	23,7	9,1	12,6	47,0	31,3	6,8	11,5	43,8	38,0	9,6	8,4	50,6	31,3	8,6	14,6	51,0	25,8	7,5	15,6	47,4	29,5
Ipar összesen	9,4	10,8	46,0	33,7	6,5	12,0	44,9	36,6	7,2	8,2	39,0	45,6	6,3	11,1	37,9	44,7	6,0	7,6	43,5	42,9	5,2	6,5	41,9	46,5	5,7	9,5	46,4	38,5	6,2	10,2	41,3	42,4
Építőipar	21,7	18,0	40,8	19,5	16,7	14,0	35,7	33,7	12,1	12,1	46,4	29,4	12,1	8,1	43,7	36,0	8,8	5,0	45,4	40,8	8,6	3,8	42,2	45,4	11,2	5,9	50,2	32,7	8,1	5,6	49,7	36,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	25,3	8,4	43,1	23,2	14,8	10,2	49,4	25,6	15,3	7,4	49,3	27,9	9,8	7,2	45,0	38,0	10,1	3,6	52,7	33,7	10,0	5,2	47,9	36,9	12,2	6,9	49,4	31,6	7,1	6,5	46,5	40,0
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	20,6	9,6	42,4	27,3	9,6	4,4	45,1	40,9	15,8	15,6	36,2	32,4	9,1	6,0	33,1	51,8	11,6	3,6	44,6	40,2	7,9	4,4	44,6	43,1	13,6	4,2	45,1	37,1	15,8	10,0	43,0	31,2
Szállítás, raktározás	20,0	12,3	28,4	39,4	13,4	7,5	50,7	28,4	20,9	3,4	49,3	26,4	11,4	8,9	49,4	30,4	7,6	5,3	57,3	29,8	6,8	4,8	54,6	33,7	8,5	4,8	52,1	34,6	6,3	5,4	50,0	38,3
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	32,4	15,3	38,9	13,4	25,6	11,3	37,4	25,6	6,8	0,6	62,7	29,9	3,1	2,3	61,7	32,8	0,3	10,1	78,1	11,5	0,8	0,0	26,9	72,3	5,2	10,5	41,2	43,1	25,0	3,6	17,2	54,2
Egyéb gazd.	31,8	10,0	40,0	18,2	20,6	7,4	47,1	24,9	17,0	9,3	38,6	35,1	10,2	3,2	47,0	39,7	10,9	4,2	56,3	28,6	13,2	4,9	47,7	34,2	12,4	5,2	52,4	30,0	8,6	3,1	55,9	32,3
Minta összesen	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,6	11,8	9,3	42,0	36,9	8,3	8,1	41,8	41,7	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,2	7,5	45,5	38,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Nincs export tevékenység	26,8	12,2	39,8	21,3	18,8	12,5	40,2	28,4	16,7	10,8	44,8	27,7	11,5	6,8	45,0	36,6	10,1	5,4	55,1	29,4	10,4	4,8	48,3	36,4	11,6	7,1	51,2	30,1	10,7	6,3	49,7	33,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	16,4	10,0	43,7	30,0	7,9	9,0	54,0	29,2	8,2	9,4	45,1	37,3	6,8	7,9	42,8	42,5	5,6	6,1	41,8	46,4	4,5	8,0	38,3	49,2	6,9	11,6	40,0	41,5	3,5	7,7	40,9	48,0
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	7,7	12,2	45,8	34,3	6,3	11,2	45,8	36,7	6,7	7,4	34,4	51,6	4,9	10,5	35,6	49,0	5,4	7,3	45,5	41,8	5,9	6,5	39,8	47,8	6,5	8,4	43,7	41,5	5,8	12,0	35,2	47,1
Minta összesen	18,6	11,4	42,7	27,3	12,3	11,3	45,3	31,2	11,7	9,4	41,6	37,2	8,4	8,2	41,5	41,8	8,0	6,0	50,0	36,0	8,4	5,8	44,7	41,2	9,3	8,3	47,0	35,4	8,2	7,7	44,9	39,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%)

	2013				2014				2015				2016				2017				2018				2019				2020			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Közép-Magyarország	25,6	10,0	43,8	20,5	14,7	9,9	49,2	26,1	13,9	9,1	42,4	34,5	6,1	7,0	42,9	44,1	7,1	5,7	57,9	29,3	7,5	3,8	46,7	42,1	9,8	4,1	54,3	31,8	7,7	3,7	48,2	40,4
Közép-Dunántúl	8,4	14,1	42,4	35,0	9,7	9,7	41,7	38,9	9,1	8,6	44,1	38,3	6,5	9,9	41,5	42,0	6,8	6,6	40,4	46,1	6,1	10,2	41,7	41,9	7,6	9,6	45,5	37,3	6,2	10,8	46,1	36,9
Nyugat-Dunántúl	9,3	10,0	49,1	31,7	6,7	13,9	45,4	33,9	10,4	8,3	43,8	37,5	10,4	7,7	42,8	39,1	5,4	4,5	44,0	46,1	6,3	4,5	45,6	43,6	8,5	7,2	46,0	38,3	12,6	11,6	42,5	33,3
Dél-Dunántúl	18,0	10,9	37,3	33,8	8,2	10,1	46,2	35,5	7,0	9,6	45,4	38,0	7,1	8,0	48,2	36,7	8,1	8,1	47,2	36,7	5,9	6,5	41,5	46,0	8,7	13,1	40,6	37,6	4,6	11,3	43,9	40,2
Dél-Alföld	13,1	17,0	45,8	24,2	8,4	14,3	47,8	29,4	6,1	12,6	45,6	35,8	6,8	10,9	47,5	34,8	4,8	7,9	50,2	37,0	6,9	9,1	45,0	38,9	6,7	11,1	46,1	36,1	8,1	13,3	44,4	34,2
Észak-Alföld	12,7	10,0	42,8	34,4	9,1	13,7	40,0	37,3	14,1	8,8	37,8	39,3	19,3	7,3	36,5	36,9	14,4	4,4	44,1	37,1	13,5	4,2	44,0	38,2	12,8	12,1	42,6	32,5	10,6	11,9	39,0	38,5
Észak-Magyarország	18,4	11,8	32,9	36,9	16,9	11,2	32,9	39,0	12,7	9,4	33,9	44,1	13,5	7,6	28,7	50,1	13,4	6,5	38,1	42,0	10,7	6,5	38,3	44,5	10,2	10,2	38,0	41,5	11,5	7,0	40,6	40,9
Minta összesen	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,5	11,8	9,4	42,0	36,9	8,1	7,9	41,8	42,1	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,7	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8	8,3	7,4	45,5	38,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10–19 fő között	14,2	61,2	24,6	11,4	34,3	54,3	3,6	44,6	51,8	6,5	61,3	32,3	2,4	57,1	40,5	2,2	50,8	47,0	2,6	57,6	39,7	10,2	64,2	25,6
20–49 fő között	9,1	57,9	33,1	7,2	53,7	39,0	5,0	55,4	39,6	4,6	55,3	40,1	2,6	53,7	43,8	2,3	49,8	47,9	3,4	54,3	42,4	11,5	59,5	29,0
50–249 fő között	7,8	63,2	29,0	5,4	53,9	40,7	5,8	53,6	40,6	3,5	47,5	49,0	2,0	51,8	46,2	2,7	46,5	50,8	3,3	56,7	40,0	8,7	56,6	34,7
250 fő felett	6,4	56,8	36,8	4,5	55,0	40,4	5,9	52,4	41,7	3,0	48,4	48,6	2,8	45,4	51,8	2,3	45,0	52,6	4,6	48,0	47,4	5,8	48,3	45,9
Minta összesen	8,4	60,0	31,6	3,5	53,1	43,5	3,1	50,6	46,3	4,1	40,9	54,9	2,0	44,1	53,9	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,2	8,0	54,4	37,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	9,8	61,7	28,5	5,8	57,0	37,3	5,5	56,7	37,8	3,9	48,2	47,9	2,5	50,0	47,5	2,2	51,9	45,9	3,0	56,2	40,8	7,9	58,9	33,2
Vegyes	6,2	60,8	33,0	1,2	62,8	36,0	3,2	51,1	45,7	0,8	46,6	52,5	0,4	35,8	63,8	1,8	46,2	52,0	1,4	58,6	40,0	14,3	38,5	47,2
Tisztán külföldi	6,2	58,5	35,3	3,5	44,9	51,6	3,6	45,6	50,8	3,8	42,2	53,9	2,8	39,0	58,2	4,1	32,0	63,8	6,5	42,0	51,5	7,8	43,5	48,7
Minta összesen	8,4	60,0	31,6	4,9	54,0	41,0	4,8	53,3	41,9	3,7	46,6	49,7	2,4	47,0	50,5	2,5	48,1	49,4	3,6	53,7	42,7	8,4	54,0	37,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	11,1	70,0	19,0	12,3	66,8	20,9	9,7	72,2	18,1	8,6	71,2	20,3	3,3	75,0	21,7	4,5	70,1	25,4	5,0	69,5	25,5	8,7	70,4	20,9
Ipar összesen	7,0	51,7	41,3	3,8	50,7	45,5	4,0	46,4	49,7	4,5	44,7	50,8	3,0	45,2	51,9	2,3	47,0	50,7	5,5	50,6	43,9	7,3	50,0	42,7
Építőipar	14,2	64,2	21,6	9,9	51,7	38,4	12,8	55,5	31,8	6,0	49,6	44,4	1,5	48,1	50,4	1,5	48,0	50,5	3,5	50,7	45,8	8,4	58,5	33,1
Kereskedelem, gépjárműjavítás	11,3	61,8	26,8	4,9	55,3	39,8	5,5	53,9	40,5	3,0	41,7	55,3	2,1	45,5	52,4	1,7	46,1	52,1	2,7	54,1	43,2	8,9	56,5	34,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	9,5	62,1	28,4	4,0	48,1	47,9	1,9	55,4	42,7	1,7	45,3	53,0	2,2	48,3	49,5	0,5	47,8	51,6	0,2	56,0	43,8	24,8	53,1	22,1
Szállítás, raktározás	6,4	63,7	29,9	3,6	52,5	43,9	3,3	50,0	46,7	3,6	51,8	44,6	4,3	50,8	44,9	3,1	58,3	38,6	2,9	58,0	39,0	3,8	60,2	36,0
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	3,4	77,6	19,0	,9	56,9	42,2	1,0	63,9	35,1	1,9	38,6	59,5	0,3	39,0	60,7	0,8	7,3	91,9	1,4	41,4	57,1	2,6	34,0	63,4
Egyéb gazd.	7,4	68,7	23,9	4,6	60,5	34,9	4,8	55,3	40,0	2,1	49,9	48,0	1,9	47,9	50,3	3,8	50,9	45,3	2,7	55,3	42,0	5,6	58,0	36,4
Minta összesen	8,4	60,0	31,6	4,7	53,9	41,4	4,7	52,3	43,0	3,7	46,6	49,7	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,1	8,0	54,4	37,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	11,6	65,6	22,8	7,0	58,5	34,5	6,2	60,4	33,4	4,4	50,7	44,9	2,3	51,9	45,8	2,6	54,4	43,0	2,8	56,6	40,6	8,6	59,7	31,7
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	5,6	57,4	37,0	3,8	51,8	44,4	3,3	51,9	44,8	2,1	46,5	51,4	2,0	42,8	55,2	1,8	38,7	59,5	2,9	50,2	47,0	6,2	56,9	36,8
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	5,2	54,5	40,3	2,5	47,4	50,1	3,6	39,6	56,8	3,7	39,5	56,8	2,7	40,6	56,7	3,9	43,5	52,7	6,5	45,8	47,7	9,9	39,7	50,4
Minta összesen	8,4	60,0	31,6	4,8	53,5	41,7	4,8	52,0	43,2	3,7	46,2	50,1	2,4	47,1	50,6	2,7	49,1	48,2	3,8	52,4	43,8	8,4	55,0	36,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2013–2020 (%)

	2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	6,9	67,2	25,8	3,6	56,6	39,8	4,4	53,1	42,5	2,8	45,9	51,3	1,3	46,0	52,7	1,5	48,5	50,0	1,6	57,5	40,8	7,1	57,3	35,6
Közép-Dunántúl	11,2	47,9	40,9	5,6	49,1	45,3	4,4	46,2	49,5	4,9	43,7	51,3	3,2	45,5	51,3	3,8	42,5	53,7	5,5	49,4	45,0	9,7	53,0	37,4
Nyugat-Dunántúl	9,6	50,9	39,6	4,3	48,9	46,8	4,8	45,8	49,4	3,8	46,7	49,5	4,2	39,6	56,2	2,9	49,1	48,0	4,5	45,2	50,3	8,6	54,2	37,2
Dél-Dunántúl	11,1	59,6	29,3	7,0	52,5	40,5	5,3	55,6	39,0	4,9	49,5	45,6	3,0	52,1	44,9	1,1	48,4	50,4	3,8	47,4	48,8	8,8	48,6	42,6
Dél-Alföld	9,8	61,1	29,1	6,0	57,7	36,3	4,9	56,9	38,1	5,7	49,5	44,9	2,0	51,5	46,5	4,0	48,1	47,9	5,8	53,2	41,0	10,0	52,9	37,1
Észak-Alföld	9,0	53,0	38,0	5,6	51,1	43,3	6,3	52,6	41,1	3,7	38,8	57,5	2,8	53,1	44,1	3,2	50,3	46,5	5,7	51,8	42,5	9,5	48,0	42,4
Észak-Magyarország	6,2	57,1	36,7	4,9	52,3	42,8	4,0	54,2	41,9	4,1	52,2	43,7	3,9	49,0	47,1	2,5	48,7	48,7	4,9	52,8	42,4	6,4	52,0	41,6
Minta összesen	8,4	60,0	31,6	4,7	54,0	41,3	4,7	52,3	43,0	3,7	46,4	49,9	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,2	43,2	8,0	54,4	37,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik régiók szerinti bontásban.

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
			47,918	2	0,000	
Exporttevékenység						
xho_(1)	0,567	0,083	47,193	1	0,000	1,764
xho_(2)	0,364	0,103	12,569	1	0,000	1,440
Létszám			52,111	4	0,000	
lo_(1)	-0,219	0,121	3,274	1	0,070	0,803
lo_(2)	-0,423	0,119	12,689	1	0,000	0,655
lo_(3)	-0,141	0,109	1,687	1	0,194	0,868
lo_(4)	0,218	0,107	4,159	1	0,041	1,243
Gazdasági ág			141,331	7	0,000	
s8_(1)	0,262	0,165	2,528	1	0,112	1,300
s8_(2)	0,760	0,123	38,172	1	0,000	2,138
s8_(3)	0,394	0,093	17,853	1	0,000	1,483
s8_(4)	-0,318	0,145	4,795	1	0,029	0,728
s8_(5)	-0,353	0,130	7,371	1	0,007	0,703
s8_(6)	1,973	0,261	57,079	1	0,000	7,189
s8_(7)	0,381	0,094	16,418	1	0,000	1,463
Tulajdonosi háttér			9,435	2	0,009	
fo2_(1)	0,364	0,119	9,432	1	0,002	1,440
fo2_(2)	0,085	0,093	0,849	1	0,357	1,089
Földrajzi régió			32,610	6	0,000	
re_(1)	-0,327	0,106	9,579	1	0,002	0,721
re_(2)	-0,468	0,123	14,368	1	0,000	0,626
re_(3)	-0,309	0,118	6,853	1	0,009	0,734
re_(4)	-0,432	0,109	15,653	1	0,000	0,649
re_(5)	-0,095	0,106	0,805	1	0,370	0,909
re_(6)	-0,339	0,120	8,025	1	0,005	0,713
Konstans	-0,797	0,120	44,316	1	0,000	0,450

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
6885,536a	0,062	0,085

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			29,464	2	0,000	
xho_(1)	0,288	0,108	7,158	1	0,007	1,334
xho_(2)	0,718	0,133	29,237	1	0,000	2,050
Létszám			37,188	4	0,000	
lo_(1)	0,456	0,164	7,744	1	0,005	1,577
lo_(2)	0,684	0,159	18,569	1	0,000	1,982
lo_(3)	0,798	0,149	28,812	1	0,000	2,222
lo_(4)	0,855	0,149	33,048	1	0,000	2,351
Gazdasági ág			141,239	7	0,000	
s8_(1)	0,641	0,220	8,519	1	0,004	1,899
s8_(2)	0,796	0,246	10,453	1	0,001	2,216
s8_(3)	0,277	0,230	1,450	1	0,229	1,319
s8_(4)	0,207	0,289	0,511	1	0,475	1,229
s8_(5)	1,773	0,247	51,583	1	0,000	5,889
s8_(6)	2,370	0,335	50,156	1	0,000	10,699
s8_(7)	0,936	0,230	16,524	1	0,000	2,549
Tulajdonosi háttér			14,945	2	0,001	
fo2_(1)	-0,658	0,170	14,925	1	0,000	0,518
fo2_(2)	-0,109	0,124	0,777	1	0,378	0,897
Földrajzi régió			190,679	6	0,000	
re_(1)	1,331	0,145	83,823	1	0,000	3,784
re_(2)	0,642	0,163	15,584	1	0,000	1,901
re_(3)	1,298	0,154	70,702	1	0,000	3,662
re_(4)	1,114	0,140	63,629	1	0,000	3,046
re_(5)	1,321	0,133	99,053	1	0,000	3,746
re_(6)	1,229	0,144	72,647	1	0,000	3,417
Constant	-3,035	0,255	141,653	1	0,000	0,048

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
4021	0,119	0,169

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Exporttevékenység			7,024	2	0,030	
xho_(1)	0,123	0,099	1,549	1	0,213	1,131
xho_(2)	0,305	0,115	7,015	1	0,008	1,356
Létszám kategória			156,870	3	0,000	
lo_(1)	0,173	0,156	1,238	1	0,266	1,189
lo_(2)	0,468	0,142	10,933	1	0,001	1,597
lo_(3)	1,255	0,137	83,951	1	0,000	3,507
Gazdasági ág			130,650	7	0,000	
s8_(1)	0,455	0,213	4,547	1	0,033	1,576
s8_(2)	0,318	0,250	1,627	1	0,202	1,375
s8_(3)	-0,308	0,228	1,829	1	0,176	0,735
s8_(4)	-1,771	0,356	24,689	1	0,000	0,170
s8_(5)	0,900	0,230	15,376	1	0,000	2,461
s8_(6)	0,471	0,310	2,298	1	0,130	1,601
s8_(7)	0,068	0,221	0,095	1	0,758	1,071
Tulajdonosi háttér			27,740	2	0,000	
fo2_(1)	-0,299	0,136	4,807	1	0,028	0,742
fo2_(2)	-0,570	0,109	27,085	1	0,000	0,566
Constant	-2,066	0,232	78,993	1	0,000	0,127

-2 Log likelihood
4804,392

Cox & Snell R Square
0,086

Nagelkerke R Square
0,128

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2020. szeptember 23-a és október 30-a között ismét sor került az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 6653 vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen a legnagyobb arányban, súlyozatlan arányuk 88 százalékos. Majd őket követik a tisztán külföldi, illetve a vegyes tulajdonú cégek 8,5 és 3,2 százalékkal.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2020

	n	%
Tisztán hazai	5498	88,3
Vegyes	197	3,2
Tisztán külföldi	532	8,5
Minta összesen	6227	

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2020-ban, 35 százalékkal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2020

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	351	5,4
Ipar összesen	2283	34,9
Építőipar	637	9,7
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1386	21,2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	436	6,7
Szállítás, raktározás	414	6,3
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	37	0,6
Egyéb gazdasági szolgáltatás	1003	15,3
Minta összesen	6547	

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (71,3 százalék) nem volt exporttevékenysége 2020-ban.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2020

	n	%
Nincs exporttevékenység	4333	71,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	1048	17,3
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	694	11,4
Minta összesen	6075	

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 28,7 százalékkal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2020

	n	%
10 fő alatt	1877	28,7
10-19 fő között	1306	19,9
20-49 fő között	1508	23,0
50-249 fő között	1402	21,4
250 fő felett	454	6,9
Minta összesen	6547	

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 26 százalékkal

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2020

	n	%
Közép-Magyarország	1703	26,0
Közép-Dunántúl	944	14,4
Nyugat-Dunántúl	718	11,0
Dél-Dunántúl	679	10,4
Dél-Alföld	872	13,3
Észak-Alföld	901	13,8
Észak-Magyarország	730	11,2
Minta összesen	6547	

5. Melléklet A Prognózis_2020 kutatás ellenőrző vizsgálatának eredményei

Az ellenőrzés háttere

Az ellenőrzés elvégzéséhez a Prognózis-kutatás során email címet megadó válaszadókat kerestük meg emailben 2020. december 1. és 11. között. A válaszadókat emlékeztettük, hogy szeptember-október folyamán kamarai vagy kormányhivatali kérdezőbiztosok keresték fel őket, majd az online ellenőrző kérdőív kitöltésére kértük őket. A kutatás során összesen 5634 válaszadó adta meg az email címét, így a válaszadók 85 százalékát tudtuk felkeresni az ellenőrzés során. Megyei szinten az összes válaszadóhoz viszonyítva a legnagyobb arányban Bács-Kiskun (96 százalék), Jász-Nagykun-Szolnok (95 százalék) és Győr-Moson-Sopron (94 százalék) megyéből, a legkisebb arányban pedig Fejér megyéből (60 százalék) rendelkezünk email címekkel.

Az ellenőrzés lezárásáig 510 fő, azaz a megkeresettek 9 százaléka válaszolta meg az ellenőrző kérdőívet, ami önkéntes, online kérdőív esetében jó válaszadási aránynak tekinthető.

M5.1. tábla: A megkeresett válaszadók megyénként

		Email címmel rendelkezett	Összes válaszadó ⁵⁴
Budapest	Esetek száma	739	1043
	Százalék	71%	100%
Baranya	Esetek száma	218	232
	Százalék	94%	100%
Bács-Kiskun	Esetek száma	374	389
	Százalék	96%	100%
Békés	Esetek száma	191	219
	Százalék	87%	100%
Borsod-Abaúj-Zemplén	Esetek száma	335	376
	Százalék	89%	100%
Csongrád	Esetek száma	239	270
	Százalék	89%	100%
Fejér	Esetek száma	226	380
	Százalék	60%	100%
Győr-Moson-Sopron	Esetek száma	295	313
	Százalék	94%	100%
Hajdú-Bihar	Esetek száma	333	362
	Százalék	92%	100%

⁵⁴ Adattisztítás utáni válaszadó szám

Heves	Esetek száma	196	216
	Százalék	91%	100%
Komárom-Esztergom	Esetek száma	269	296
	Százalék	91%	100%
Nógrád	Esetek száma	137	154
	Százalék	89%	100%
Pest	Esetek száma	588	698
	Százalék	84%	100%
Somogy	Esetek száma	213	227
	Százalék	94%	100%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Esetek száma	226	276
	Százalék	82%	100%
Jász-Nagykun-Szolnok	Esetek száma	260	275
	Százalék	95%	100%
Tolna	Esetek száma	167	187
	Százalék		
Vas	Esetek száma	89%	100%
	Százalék	174	236
Veszprém	Esetek száma	74%	100%
	Százalék	251	279
Zala	Esetek száma	90%	100%
	Százalék	199	220
Összesen	Esetek száma	91%	100%
	Százalék	5634	6652

Az ellenőrzés szempontjai

A Prognózis-kérdezés ellenőrzésekor három tényezőt vizsgáltunk. Az első a sikeres, illetve sikertelen kitöltések aránya (1) az összes ellenőrző kérdőívben belül. Sikeresnek azt a megkeresést tekintettük, ahol elértük az adott személyt, aki valóban válaszolt az eredeti kérdőívre.

A második szempont a gyanús esetek aránya (2). Ennek segítségével alulról tudtuk becsülni a hibás kérdések arányát. Az ellenőrzés háromféleképpen válhat gyanússá a kérdezői visszaélések szempontjából:

1. Egyrészt kiderülhet, hogy a válaszadónak megjelölt személy nem emlékszik a kérdésre.
2. Másrészt előfordulhat, hogy az ellenőrzés eredményeként kiderül, hogy az adott vállalat nem vett részt a kérdezésben.
3. Végül kiderülhet, hogy a válaszadó emlékszik a kérdőívre, de nem ő töltötte ki a kérdőívet. Érdeemes megjegyezni, hogy ez az eset nem feltétlenül jelenti azt, hogy a vállalat nem vett részt a kérdezésben, előfordulhat, hogy a cégnél más személy töltötte ki a kérdőívet. Az esetet ugyanakkor gyanúsának tekintjük, mivel nem a valós válaszadó volt megjelölve az adatfelvételnél.

A vizsgálat harmadik szempontja, hogy az elvárt kérdezési protokollt alkalmazták-e (3) a kérdezés során. A vállalatok esetében személyes kérdezést vártunk el, azonban a kérdőív jellege (pl. hosszú, számos pontos adat megadását igénylő kérdések, adatlap jellegű táblázatok) miatt, amennyiben ettől eltérést tapasztalunk, nem tekinthetjük egyértelműen a csalás jelének. A következőkben tételesen áttekintjük az ellenőrző vizsgálat eredményeit.

Az ellenőrzés eredményei

1. Az ellenőrző kérdőívek 75 százaléka egyértelműen sikeresnek bizonyult, a megkeresett válaszadó emlékezett a kérdőív kitöltésére. 43 alkalommal fordult elő, hogy az ellenőrző vizsgálat válaszadója emlékezett a kérdőívre, de nem ő töltötte ki azt.
2. Gyanús eseteknek tekinthetőek azok, amikor a válaszadó biztos volt benne, hogy nem töltötte ki cége a kérdőívet, illetve ha egyáltalán nem emlékezett a kérdőívre. Az ellenőrző vizsgálat során 4 esetben a válaszadó emlékezett a kérdőívre, de biztos volt abban, hogy a vállalata nem töltötte ki azt. 64 válaszadó (az ellenőrző vizsgálatban résztvevők 12 százaléka) nem emlékezett a kérdőívre.

A sikeres ellenőrző vizsgálat esetén, azaz amikor a válaszadó emlékezett a kérdőív kitöltésére, és arra, hogy a vállalat részt vett a felmérésben, meg tudtuk kérdezni, hogy a kérdező a GVI által elvárt protokollnak megfelelően járt-e el, ami az ellenőrzés harmadik szempontját adta. Az elvárás szerint személyes kérdezés formájában kellett elvégezni az adatfelvételt. A protokoll megsértése a vállalati adatfelvétel során különösen hátráltathatja a válaszadókat a várható munkaerőkeresletet illető kérdések megválaszolásában, amelyek a kutatás szempontjából kulcsfontosságúak. A kérdőív terjedelme és a kérdések jellege miatt a személyes interjú mellett elfogadhatónak tartjuk a kérdezőbiztos segítségével és ellenőrzésével történő önkitöltéses módszert is, azonban a teljesen önálló, illetve telefonos módszerek már a protokoll megsértését jelentik. A kérdezés időszakát is érintő koronavírus-járvány és az ezekhez köthető általános, illetve a vállalatoknál egyedileg bevezetett korlátozások miatt ugyanakkor az ideai adatfelvétel során feltételeztük, hogy a kérdezési protokoll gyakran sérülni fog.

3. A GVI által elvárt, a kérdezés megfelelő minőségét biztosító protokoll megszegése a vártaknak megfelelően az ellenőrző vizsgálat alapján általános volt: a válaszadók 66 százaléka egyedül töltötte ki a kérdőívet, a kérdező nem volt jelen a kitöltéskor, 11 százalékuk pedig telefonon válaszolta meg a kérdőívet. Az esetek 16 százalékában a kérdező személyesen kérdezte le a kérdőívet vagy a válaszadó a kérdező segítségével önállóan töltötte ki azt. A válaszadók 7 százaléka nem emlékezett a kérdezés módjára.
4. Az önálló kitöltések magas aránya ellenére a válaszadók 71 százaléka szerint nem volt szüksége segítségre a kérdőív kitöltéséhez. 26 százalékuk a kitöltés során kapott segítséget a kérdezőtől, és mindössze 8 esetben fordult elő, hogy a válaszadó nem kapott segítséget, pedig szüksége lett volna rá.

Általános tapasztalatok a kérdezéssel kapcsolatban

Az ellenőrzés során kíváncsiak voltunk a válaszadók kérdezéssel kapcsolatos általános tapasztalataira is, különösen arra vonatkozóan, hogy mennyire volt időigényes és nehéz számukra a kérdőív kitöltése. A továbbiakban az ezzel kapcsolatos eredményeket mutatjuk be:

5. A válaszadóknak átlagosan 48 percig tartott kitölteni a kérdőívet. A leggyorsabb kitöltőnek 4 percre, míg a leglassabbnak 300 percre volt szüksége.
6. Az átlagos válaszolási idő a vállalat méretének növekedésével nagyobb volt. A kisvállalkozásoknak átlagosan 24 percre, a 100 fő feletti cégeknek már átlagosan 75 percre volt szükség a kitöltéshez, míg a nagyvállalatok esetében átlagosan több mint másfél órát vett igénybe a kérdőív megválaszolása.
7. A válaszadók 39 százaléka a cégen belül egyedül töltötte ki a kérdőívet. 40 százalékuk még egy munkatársat bevont a válaszadásba, 21 százalékuknak pedig 2 vagy több kolléga bevonásával válaszolta meg a kérdőívet.
8. A válaszadók vállalatmérettől függően eltérő mértékben szorultak segítségre. A 100 fő alatti létszámkategóriákba tartozó vállalatok esetében a válaszadóknak átlagosan kevesebb, mint egy fő segítőre volt szükségük a kérdőív kitöltéséhez. A 100–249 fő közötti cégeknél átlagosan 1,3, a 250 fő felettiekénél pedig átlagosan 1,8 főt kellett bevonni a válaszadásba.
9. A válaszadók több mint felének (54 százalék) egyáltalán nem volt nehéz megválaszolnia a kérdőívet, ugyanakkor 42 százalékuk úgy gondolja, hogy egy kicsit nehéz volt. Csupán 2,8 százalékuk gondolja úgy, hogy nagyon nehéz volt a kérdőív kitöltése. A vállalatmérettel nő azok aránya, akik nagyon nehéznek tartották a kérdőív kitöltését: az erről beszámoló válaszadók aránya az 1–9 fő közötti létszámkategóriában 1,2 százalék, míg a 100–249 fő közötti kategóriában 3,8 százalék, a 250 fő feletti cégeknél körében 4,2 százalék.
10. Azok, akik kicsit vagy nagyon nehéznek tartották a kérdőív kitöltését, az egyes kérdéscsoportok közül⁵⁵ a legnagyobb arányban az üzleti helyzetre, várakozásokra (56 százalék) és a létszámgazdálkodásra, munkaerőfelvételre és -elbocsátásokra (55 százalék) vonatkozó kérdéseket tartották nehéznek, de magas volt azok aránya is, akiknek a koronavírus-járvány hatásaira (34 százalék) vonatkozó kérdések okoztak nehézséget. Amellett, hogy a jövőre vonatkozó kérdésekben valószínűsíthetően bizonytalanabbak a válaszadók, feltételezhető, hogy az ilyen típusú kérdések megválaszolását a kitöltők a járványhelyzetből következő bizonytalanság miatt is nehezebbnek tartották.

---

⁵⁵ A kitöltők több választ is megjelölhettek.

6. Melléklet: A kutatás kérdőíve

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

Rövidtávú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2020. SZEPTEMBER – OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A felmérés során az MKIK GVI tudomására jutott személyes adatok kezelése az Európai Unió 2016/679 számú általános adatvédelmi rendeletében (GDPR) megállapított szabályoknak megfelelően történik. A válaszokat csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel!

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív? .....

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve: .....

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

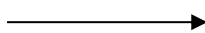

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

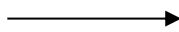
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS
MUNKAERŐPIACI
KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ
TELEPHELYEIRE
VONATKOZÓAN ADJON
VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN
ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja (TEÁOR-kód)?

A TEÁOR kód:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs   2 – van   9- nem tudja

MINDENKITŐL!

3. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkén belül?

%   999 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2019-ben?⁵⁷

%   999 – nem tudja

57 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

5. a) Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2020 első félévében?
b) Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2021 első félévében?

	5.a kérdés	5.b kérdés
	2020 első félévében	2021 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2020-BAN ÜZEMBE HELYEZTEK VAGY 2021-BEN TERVEZNEK ÜZEMBE HELYEZNI BERUHÁZÁST! (5.a VAGY 5.b. kérdés 1 VAGY 2 VAGY 3)!

5. c) Az üzembe helyezett, vagy üzembe helyezni tervezett beruházás hogyan befolyásolta/befolyásolja a foglalkoztatotti létszámot?
- 1 – növelte/ növelni fogja
  - 2 – változatlan maradt/marad
  - 3 – csökkentette/ csökkenteni fogja
  - 9 – nem tudja
6. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2021 első félévében 2020 első félévéhez viszonyítva?
- 1 – növekszik
  - 2 – változatlan marad
  - 3 – csökken
  - 4 – nem volt és nem is lesz beruházás
  - 9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

7. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?
8. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2021 első félévében?

	7. kérdés	8. kérdés
	Jelenlegi	2021 első félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

9. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2021 első félévében 2020 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
2 – változatlan marad
3 – csökken
9 – nem tudja

10. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
2 – közepes
3 – alacsony
9 – nem tudja

11. Várhatóan hogyan fog változni 2021-ben a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, —————> 11.1. Hány százalékos növekedés várható? % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken? —————> 11.2. Hány százalékos csökkenés várható? % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG

12. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?⁵⁸

%

999 – Nem tudja

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA NEM TELJES! (12. kérdés)

12.a. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes?

TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – belföldi megrendelések, vevők hiánya
- 2 – export megrendelések, vevők hiánya
- 3 – fennakadások az ellátási folyamatban, pl. alapanyaghiány
- 4 – tőkehiány
- 5 – szakképzetlen munkaerő hiánya
- 6 – szakképzett munkaerő hiánya
- 7 – munkavégzés szezonális jellege
- 8 – egyéb ok
- 9 – nem tudja az okát

---

58 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

13. Adja meg a **statisztikai állományi létszámok** alakulását az alábbi időpontokban (2021-re vonatkozóan kérem, hogy becsülje meg azokat)! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

		2019. december 31. (fő)	2020. szeptember 1. (fő)	2021. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	Bedolgozói munkaviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Gyes, Gyed mellett dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	Gyes, Gyed mellett dolgozó	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	Külföldi (nem magyar állampolgárságú) munkavállalók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Pályakezdekők⁵⁹ összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	ebből: diplomás pályakezdő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	Megváltozott munkaképességű dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	55 év feletti dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Foglalkoztatott nyugdíjasok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

⁵⁹ - Pályakezdekőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

		2019. december 31. (fő)	2020. szeptember 1. (fő)	2021. szeptember 1. (fő)
Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő				
t.	Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
u.	ebből: Munkaerő-kölcsönző ügynökségtől kölcsönvett munkavállaló	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
v.	ebből: iskolaszövetkezeten keresztül foglalkoztatott munkaerő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
w.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: tanulószervezővel (duális képzésben)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
x.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: együttműködési megállapodással	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
y.	Ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
z.	Megbízási szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
aa.	Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

14. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2020-ban a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése

0 – nem volt/nem várható munkaerő-felvétel

9999 – nem tudja

9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ⁶⁰	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ⁶¹	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

⁶⁰ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő

h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS 2020-BAN!

15. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2020-ban** a legnagyobb volt / lesz a **munkaviszony megszüntetés!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2020-BAN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

16. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben **2020-ban** a legnagyobb volt / lesz a **létszámfelvétel!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

17. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony **megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2021-ben** a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik		2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

g. pályakezdő ⁶²	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

18. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2021-ben a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2021-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

19. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2021-ben várhatóan a legnagyobb lesz a létszámfelvétel!

	Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

KÖZFOGLALKOZTATOTTAK

20. Volt 2020 során példa arra, hogy olyan munkavállalót alkalmazott az Önök cége, aki korábban közfoglalkoztatottként dolgozott?

- 1 – igen
- 2 – nem
- 9 – nem tudja

21. Alkalmaznának volt közfoglalkoztatottat, amennyiben munkaerő-felvételre kerülne sor?

- 1 – igen
- 2 – igen, ha kedvezményrel foglalkoztathatnám
- 3 – nem → UGRÁS A 23. KÉRDÉSRE!
- 9 – nem tudja → UGRÁS A 23. KÉRDÉSRE!

⁶² Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA ALKALMAZNÁNAK VOLT KÖZFOGLALKOZTATOTTAT, AMENNYIBEN MUNKAERŐ-FELVÉTELRE KERÜLNE SOR!

22. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb volt közfoglalkoztatott munkavállalót foglalkoztatnák. Kérem, azt is mondja meg, hogy az adott munkakörben a volt közfoglalkoztatott dolgozókat milyen feltételekkel foglalkoztatnák!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Milyen szerződéssel foglalkoztatnák? 1 - egyszerűsített foglalkoztatás 2 - határozott idejű 3 - határozatlan idejű 9 – nem tudja	Csak bértámogatással alkalmaznák? 1 - igen 2 - nem 9.- nem tudja	Hány főt foglalkoztatnának? (fő)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			

KÉPZÉS

23. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 2020-ban, belső vagy külső képzés⁶³ keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?

- 1 – nem → UGRÁS A 25-ÖS KÉRDÉSRE
2 – igen, csak belső képzés
3 – igen, csak külső képzés
4 – igen, külső és belső képzés is

23.1. Részletezze, hogy a munkavállalók képzettségi szintje szerint összesen hány főt érint/érintett ez?

Ebből:	Érintett létszám
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

⁶³ Az általános tűzvédelmi és munkavédelmi oktatás kivételével.

23.2. Van-e olyan belső képzése, amely 2020. szeptember 1-jét követően felnőttképzésnek minősül és bejelentési kötelezettség alá tartozik? (Az általános tűzvédelmi és munkavédelmi oktatás kivételével.)

- 1 – igen
- 2 – nem → **UGRÁS A 24-ES KÉRDÉSRE**
- 9 – nem tudja → **UGRÁS A 24-ES KÉRDÉSRE**

23.3 A felnőttképzésekre vonatkozó, 2020. szeptember 1-jétől érvényes bejelentési kötelezettség mennyire jelent nehézséget a korábbiakhoz képest?

- 1 – nagyobb terhet jelent
- 2 – változatlan terhet jelent
- 3 – kisebb terhet jelent
- 9 – nem tudja

24. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítettek / részesítenek / fognak részesíteni képzésben, átképzésben 2020-ban? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: ..... OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: ..... OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: ..... OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BELSŐ VAGY KÜLSŐ KÉPZÉS KERETÉBEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI SAJÁT MUNKAVÁLLALÓK KÉPZÉSE, ÁTKÉPZÉSE!

25. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2020-ban, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállaló képzése, átképzése? Több válasz is lehetséges!

- 1 – forrás hiánya
- 2 – igény hiánya a munkavállalók részéről
- 3 – eltérő fejlesztési tervek
- 4 – nincsen rá szükség
- 5 – bejelentési kötelezettség és az azzal járó adminisztráció
- 6 – egyéb ok

MUNKAERŐHIÁNY

26. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

- 1 – nincs → UGRÁS A 29. KÉRDÉSRE
 2 – van → 26.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?
 9 – nem tudja

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

27. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

28. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik! TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya
- 2 – megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya
- 3 – megfelelő minőségű munkaerő hiánya
- 4 – felkínált bér nagysága
- 5 – munkakörülmények jellege
- 6 – munkarend, munkaidő-beosztás
- 7 – közlekedési nehézségek
- 8 – a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalása
- 9 – a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvétele
- 10 – egyéb, éspedig: .....

ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS

29. Az Ön cégénél az alkalmazottak igénybe vehetnek-e úgynevezett atipikus foglalkoztatási módokat, mint például részmunkaidő vagy rugalmas munkaidő?

1 – igen   2 – nem   ———> **UGRÁS A 32-ES KÉRDÉSRE** <———— 9 – nem tudja

29.1.HA IGEN: Mely atipikus foglalkoztatási módok elérhetőek az Ön cégénél?

TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – rugalmas munkaidő
- 2 – otthoni munkavégzés (távmunka) lehetősége
- 3 – részmunkaidős munkavégzés lehetősége
- 4 – havi néhány órás munkaidő-kedvezmény
- 5 – munkakör megosztás (job-sharing)
- 6 – bedolgozás
- 7 – munkaerő-kölcsönzés
- 8 – egyéb, éspedig: .....
- 9 – nem tudja

30. Kérjük, adja meg az alábbi munkaviszonyokban foglalkoztatott nő és férfi munkavállalók számát, VAGY amennyiben nem tud pontos létszámot, kérjük becsülje meg a nők és férfiak százalékos arányát az egyes foglalkoztatási módokon belül!

HA SENKIT NEM FOGLALKOZTATNAK A CÉGNÉL AZ ADOTT MÓDON, KÉRJÜK ÍRJON 0-T!

A munkavállalóknak mekkora része...	Nő		Férfi		NT	NV
	VAGY fő	VAGY százalék	VAGY fő	VAGY százalék		
a. Teljes munkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
b. Részmunkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
c. Távmunkában foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
d. Rugalmas munkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
e. GYED/GYET/GYES-en levő munkatárs	fő	%	fő	%	999	X

31. Hogyan változott/változik a távmunkában foglalkoztatott munkatársaik aránya...

	Növekszik	Változatlan marad	Csökken	Nem tudja	X
a. az elmúlt egy évben	1	2	3	9	X
b. a következő egy év folyamán	1	2	3	9	X

MINDENKITŐL!

32. Kérjük becsülje meg, hogy munkavállalói hány százalékánál valósítható meg az otthoni munkavégzés!

% 999 – nem tudja

33. Sorolja fel a cégnél azt az 5 *szellemi* munkakört, amelyek esetén a legkevésbé megvalósítható az otthoni munkavégzés! Kérjük, adja meg az alábbi munkakörökben foglalkoztatott munkavállalók számát, VAGY amennyiben nem tud pontos létszámot, becsülje meg a munkakörbe tartozó munkavállalók százalékos arányát!

0 – az otthoni munkavégzés minden szellemi munkakörben foglalkoztatott munkatárs esetén megvalósítható

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Munkakörben foglalkoztatottak létszáma VAGY aránya		
.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő	<input type="text"/>	%
.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő	<input type="text"/>	%
.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő	<input type="text"/>	%
.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő	<input type="text"/>	%
.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő	<input type="text"/>	%

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA NEM VEHETŐEK IGÉNYBE ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁSI MÓDOK (29. kérdés 2-es kód)!

34. Az Ön cégét a következő tényezők közül melyek korlátozzák abban, hogy a munkavállalókat atipikus foglalkoztatási formákban (pl. részmunkaidő, rugalmas munkaidő, távmunka) alkalmazzák?

	Igen	Nem	Nem tudja	X
a. kevés foglalkozási csoport esetében lehetséges	1	2	9	X
b. nagy adminisztrációs terhet jelent, a vonatkozó jogszabályi környezet bonyolult	1	2	9	X
c. magasak az állandó költségei	1	2	9	X
d. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert így alacsonyabb a jövedelmük	1	2	9	X
e. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert a helyzetüket bizonytalanabbnak érzik	1	2	9	X
f. a dolgozók részéről nem merült fel ilyen igény	1	2	9	X
g. zavart okoz a munkaszervezésben, az ellenőrzésben, a cég tevékenysége nem teszi lehetővé	1	2	9	X
h. a cég alacsony foglalkoztatotti létszáma miatt	1	2	9	X
i. egyéb, éspedig:	1	2	9	X

MINDENKITŐL!

35. Mely alábbi állami eszköz segítené elő a leginkább, hogy egyes atipikus foglalkoztatási módokat elérhetővé tegyen a cégénél?

- 1 – adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. a részmunkaidős foglalkoztatottak után)
- 2 – állami támogatás
- 3 – államilag támogatott mentor programok (senior munkatárs tapasztalatátadása fiatal kollégának)
- 4 – egyéb, éspedig: .....
- 9 – nem tudja

36. Segíti-e a cég valamilyen módon a három év alatti gyermeket nevelő munkavállalóit abban, hogy a gyermekük napközbeni felügyelete biztosított legyen?

- 1 – igen —————> **36.1. Kérjük írja le, hogyan támogatja a cég ebben a szülőket!**
- 2 – nem -----
- 9 – nem tudja

37. A következő állami eszközök mennyire segítenék elő azt, hogy a cég támogatni tudja/fejlesztani tudja a gyermekek napközbeni felügyeletét? Osztályozzon 1-estől 5-ösig, az 1-es jelentse azt, hogy a bölcsődenyitást vagy bővítést egyáltalán nem segítené elő az adott tényező, az 5-ös pedig azt, hogy nagy mértékben.

	egyáltalán nem $\longleftrightarrow$ nagy mértékben					NT
a. adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. munkahelyi bölcsődét igénybe vevő foglalkoztatottak után)	1	2	3	4	5	9
b. állami támogatás napközbeni gyermekfelügyelet finanszírozásához	1	2	3	4	5	9
c. jogszabályban meghatározott személyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
d. jogszabályban meghatározott tárgyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
e. egyéb, éspedig:	1	2	3	4	5	9

KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY

38. Amennyiben a koronavírus-járvány hátrányosan érinti/érintette vállalkozása tevékenységét, annak leginkább mi az oka? Több válasz is megjelölhető!

- 0 – nincsenek/nem számítok negatív hatásokra
- 1 – a külföldi anyavállalat csökkenti a megrendelés-állományt
- 2 – nem áll rendelkezésre a szükséges munkaerő
- 3 – importhelyettesítésre van szükség (külföldről nem érkezik meg a rendelt alapanyag)
- 4 – a vállalkozás, amelynek beszállítók, csökkentette a megrendelés-állományt
- 5 – a szektorban csökkennek az árak, ami csökkenti a profitabilitást
- 6 – csökken az export, mivel a külföldi gyárak nem termelnek / a felvevőpiacoktól elesnek
- 7 – csökken a kereslet (vendégek, turisták, ügyfelek elmaradnak)
- 8 – rendezvények betiltása és a rövidített nyitva tartási idő akadályozza a tevékenységemet
- 9 – a rendelkezések miatt teljes leállásra kényszerülünk
- 10 – a cég működését, tevékenységét nem lehet otthoni munkavégzéssel ellátni
- 11 – egyéb, éspedig:.....

39. A vállalat pénzügyi tartalékai – pótlólagos külső források nélkül – mennyi ideig tennék lehetővé a pénzügyi kötelezettségek teljesítését, ha a tavaszihoz hasonló, járvány miatti korlátozó intézkedések bevezetésére kerülné sor?

..... hónap
99 – több mint egy év
999 - NT

40. A vállalat pénzügyi tartalékai – pótlólagos külső források nélkül – mennyi ideig tennék lehetővé a jelenlegi alkalmazotti létszám fenntartását, ha a tavaszihoz hasonló, járvány miatti korlátozó intézkedések bevezetésére kerülné sor?

..... hónap
99 – több mint egy év
999 – NT

41. Érintik-e az Ön cégét a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló állami intézkedések? Igénybe vette vagy tervezi-e igénybe venni ezeket?

	Érinti, de nem vettük igénybe	Érinti és igénybe vettük	Nem érinti a céget	NT/NV
a. hitelfizetési moratórium	1	2	3	9
b. adófizetési kötelezettségek felfüggesztése	1	2	3	9
c. járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése	1	2	3	9
d. bértámogatás	1	2	3	9
e. kedvezményes hitelfelvétel	1	2	3	9
f. fejlesztési támogatások	1	2	3	9
g. beszámolási és bevallási kötelezettségek halasztása	1	2	3	9

42. Milyen típusú bértámogatást vett igénybe? Kérjük adja meg az egyes bértámogatásokban érintett munkavállalók létszámát! Amennyiben nem vette igénybe a támogatást, kérjük írjon 0-t!

	Érintettek száma - fő	Nem tudja	X
a. munkahelyvédelmi bértámogatás		9	X
b. KFI bértámogatás (kutatás-fejlesztési munkakörben dolgozók számára igényelhető bértámogatás)		9	X
c. munkahelyteremtő bértámogatás		9	X

43. Tervezi-e megtartani a bértámogatással érintett munkavállalóit a létszámtartási kötelezettség lejárta utáni fél évben?

1- igen, mindet
2- részben
3- nem
9- NT/NV

44. Mit gondol a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló, vállalatokat érintő – eddig bevezetett – állami intézkedésekről?

- 0 – Károsnak tartom
- 1 – Teljes mértékben elegendőnek tartom
- 2 – Nagyrészt elegendőnek tartom
- 3 – Kis mértékben tartom elegendőnek
- 4 – Egyáltalán nem tartom elegendőnek

KUTATÁS ÖSSZEFOGLALÓJÁNAK IGÉNYLÉSE

45. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

- 1 – igen
- 2 – nem

46. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet más vállalati kutatási eredményeinek összefoglalójára, illetve hozzájárul-e, hogy más kutatásaink kérdőíveivel is megkeressük a jövőben?

- 1 – igen
- 2 – nem